

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1924 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förmynderskap m. m. dels ock i ämnet räckta motioner.

(Genom en den 22 februari 1924 dagtecknad proposition, nr 53, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan omförmälda förslag till

- 1) lag om förmynderskap,
- 2) lag angående införande av lagen om förmynderskap,
- 3) lag om vård av ommyndigs värdehandlingar,
- 4) lag om verkan av avtal, som slutits under inflytande av rubbad själsverksamhet,
- 5) lag om ändrad lydelse av 5 kap. 12 och 13 §§ giftermålsbalken,
- 6) lag angående ändrad lydelse av 5 § i lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap,
- 7) lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1917 om adoption,
- 8) lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap,
- 9) lag om ändrad lydelse av 12 kap. 4 § och 16 kap. 2 § ärvdabalken,
- 10) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 10 § handelsbalken,
- 11) lag om ändrad lydelse av 6 kap. 6 § och 22 kap. 14 § strafflagen,
- 12) lag om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo,
- 13) lag om ändrad lydelse av § 6 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet,
- 14) lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom,
- 15) lag om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden,
- 16) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse,
- 17) lag angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden,

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 9 saml. 1 avd. 19 häft. (Nr 29.) 1

18) lag angående ändrad lydelse av 77 § i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården,

19) lag om ändrad lydelse av lagen den 22 april 1921 med vissa bestämmelser om förmynderskap för omyndig medlem av det kungliga huset,

20) lag angående ändrad lydelse av 3, 6 och 7 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter,

21) lag angående ändrad lydelse av 24 § i lagen den 29 juni 1923 om sparbanker,

22) lag angående ändring i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, samt

23) lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion;

varjämte Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna förslag till

24) förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1, 3 och 4, § 3 mom. 2 och § 4 i förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken.

I samband med denna proposition, som hänvisats till första lagutskottet, har utskottet till behandling förehått följande med anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 255 av herr *Nothin*,

nr 257 av herr *Alfred Petré*n,

nr 258 av herr *Frändén* m. fl.,

nr 261 av herr *Nilsson* i Gränebo m. fl. och

nr 262 av herr *Lindhagen* samt

inom andra kammaren:

nr 405 av herrar *Andersson* i Rasjön och *Andersson* i Kroken.

nr 409 av herr *Jonsson* i Mörkhult,

nr 410 av herr *Gardell* m. fl. och

nr 411 av herr *Eriksson* i Grängesberg.

Beträffande det närmare innehållet av de ifrågavarande lagförslagen får utskottet hänvisa till den kungl. propositionen jämte de därvid fogade utdragen av protokoll, förda i statsrådet och lagrådet, ävensom erinra därom, att det sista statsrådsprotokollet innehåller en kort översikt över förslagens innehåll (sid. 159—165).

Vad motionärerna hemställt återgives här nedan antingen i samband med utskottets yttrande över lagförslagets grunddrag eller vid förslagets behandling i de delar, som motionerna för varje särskilt fall avse. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att i huvudsak hänvisa till motionerna.

Under hela 1800-talet har frågan om förbättrad förmyndarskapslagstiftning varit aktuell, och även efter tillkomsten av lagen den 18 april 1884 angående tillsyn å förmyndares förvaltning av omyndigs egendom har alltjämt krävet på ökad säkerhet för de omyndiga med styrka gjort sig gällande. Vid riksdagarna 1899, 1900 och 1902 väcktes åtskilliga motioner i ämnet, vilka sistnämnda är föranledde en riksdagsskrivelse om utredning. Under de debatter, som fördes med anledning av dessa motioner, lämnades många särdeles belysande uppgifter om förhållandena. Sålunda framdrogos talrika exempel på fall, där omyndiga förlorat allt vad de ägde genom vårdslösa eller oredliga förmyndares åtgärder. Det betonades också, att sådana fall oftast icke komma till allmänhetens kännedom. Mången gång är det de omyndigas fader, som i egenskap av förmyndare förlösat de omyndigas medel, eller ock har förmyndaren varit en äldre släkting eller annan person, som man av särskilda orsaker icke velat angripa. Förhållandena hava med andra ord föranlett, att saken fått stanna inom en trängre krets. Under debatterna blevo även den nuvarande lagstiftningens svagheter framdragna i ljuset. Särskilt uppehöll man sig vid den så gott som absoluta frihet förmyndaren åtnjuter i fråga om förvaltningen, framför allt beträffande placeringen av kontanta medel. Man framhöll vidare, huru gode människens granskning måste bliva av övervägande formell natur och huru ett verkligt ingripande mot förmyndaren i regel aldrig komme till stånd, förr än olyckan redan vore skedd. Ävenledes framhölls, att förmyndaren icke hade skyldighet att, utan särskild begäran av granskningsgodemannen, för denne uppvisa den omyndiges värdehandlingar samt att, även om sådan begäran framställdes, det vore en jämförelsevis lätt sak för förmyndaren att anskaffa eller låna värdehandlingar för tillfället. Att granskningsgodemannen ofta avskräcktes från ingripande mot förmyndaren genom det sken av misstroende, som ett sådant ingripande innebure, blev även med styrka framhållet. I samband härmed betonades svårigheten för granskningsgodemannen att bibehålla sin självständighet gent emot inflytelserika förmyndare.

Sedan den tid, då dessa motioner framburos, hava förhållandena icke undergått någon ändring. Bristerna i den gällande lagstiftningen hava ej blivit bättre, och alltjämt förspörjas fall, då omyndiga förlorat sin egendom genom förmyndares åtgöranden. Den nu föreslagna nya lagstiftningen är därför ägnad att fylla ett behov.

De ovan berörda motionerna avsågo att åt de omyndiga trygga bevarandet av deras egendom därigenom, att förvaltningen skulle i huvudsak från förmyndarna överflyttas till offentliga organ. Motionärerna hade sålunda närmast tänkt sig ett förmyndarkammersystem. Mot denna tanke, som i huvudsak vann andra kammarens tillslutning, restes dock motstånd, huvudsakligen på följande skäl: Genom förvaltningens överflyttning till förmyndarkamrar skulle förmyndarnas självständighet i utnyttjandet av lämpliga placeringsformer be-

*Frågan om
förbättrad
förmyndarskapslagstiftning.*

skäras med påföljd, att de omyndiga skulle få vidkännas minskning i avkastningen å sitt kapital. En förmyndarkammarförvaltning vore ägnad att bliva allt för byråkratisk, vilket särskilt kunde föranleda att, till nackdel för de omyndiga och deras anförvanter, skifte för utbrytning av de omyndigas lotter framtvingades i stärbhus, som lämpligen borde hållas tillsamman. Vidare skulle besväret för förmyndarna i vårt vidsträckta och glest befolkade land bliva allt för stort. Slutligen befarade man, att de omyndiga skulle belastas med oproportionerligt stora utgifter för bekostande av en förvaltning genom förmyndarkamrar. Dessa betänkligheter medförde, att reformsträvandena icke föranledde annat resultat än en skrivelse till Kungl. Maj:t, däri anhölls, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande kontrollen över förmyndares förvaltning av omyndigas tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Med anledning av riksdagens skrivelse har utredning förebragts, och har även ett lagförslag blivit utarbetat, vilket dock icke framlagts. Frågans lösning har fått anstå till den omarbetning av ärvdabalken, som uppdragits åt lagberedningen. Härvid har enligt sakens natur förmynderskapsrätten upptagits till behandling i ett sammanhang i vad angår såväl förvaltning som kontroll.

Med det nu föreliggande förslaget har man äsyftat att vinna samma fördelar, som motionärerna vid 1899, 1900 och 1902 års riksdagar avsett att uppnå genom förvaltningens överflyttande till förmyndarkamrar, medan samtidigt de med nämnda ordning förknippade olägenheterna skulle kunna i huvudsak undvikas. Sålunda har förmyndaren i princip bibehållits vid beslutanderätten i alla den omyndiges angelägenheter, men hans handlingsfrihet har begränsats däri genom, att han i viktiga angelägenheter icke får handla ensam utan måste ha samtycke av ett särskilt kontrollorgan. Nödvändigheten av sådant samtycke verkar på samma sätt, som när för närvarande en omyndig har två förmyndare. Vad man särskilt velat vinna med förmyndarkamrar, nämligen att omöjliggöra för förmyndaren att för egen räkning begagna sig av den omyndiges värdehandlingar och kontanta medel, har man sökt åstadkomma på ett annat och mindre besvärande sätt, i det man anknutit till den verksamhet, som riksbanken och de enskilda bankerna utöva genom att mottaga värdehandlingar i öppet förvar. Då bankerna vid sådan förvaring ombesörja alla löpande förvaltningsåtgärder, och förmyndaren följaktligen beredes en avsevärd lättnad, kommer den föreskrivna nedsättningen av värdehandlingar i bank ej heller att i regel föranleda kostnadsökning, ty arvodet till banken avräknas på det belopp, som eljest skulle tillkomma förmyndaren i arvode. I fråga om kontanta medel, som inestå i bank, vinnes motsvarande säkerhet på det sättet, att den omyndiges konto skall, utom i vissa fall, vara spärrat för uttag utan kontrollorganets tillstånd. För att icke göra förhållandena allt för invecklade i fråga om de minsta förmynderskapen har

föreslagits, att nedsättning ej skall ske av värdehandlingar, som icke överstiga ett värde av 2,000 kronor, samt att spärr ej är i något fall nödig, om den omyndiges sammanlagda banktillgodohavanden icke överstiga 1,000 kronor. I fråga om kontrollorganet föreslås, att de nuvarande för kommunerna valda gode männen skola ersättas av överförmyndare, utsedda för stad eller tingslag och tillsatta av rätten. Till denna kortfattade redogörelse för förslagets innehåll kan läggas, att förslaget bryter med den hävdvunna uppfattningen, att förmyndaren har rätt att efter eget bedömande använda den omyndiges medel i egen näringsdrift, och i stället fastslår, att förmyndaren skall förvalta den omyndiges egendom sasom anförtrott gods, ävensom att bestämmelserna om förmyndarens redovisning och granskningen därav blivit närmare utformade. Uppenbart torde sålunda vara, att förslaget besitter en hög grad av effektivitet och är väl ägnat att rada bot på befintliga missförhållanden.

I en av de avgivna motionerna yrkas avslag på förslaget i dess helhet, varjämte i vissa andra motioner yrkas åtskilliga ändringar i förslagets centrala delar.

I den av herr *Frändén* m. fl. avgivna motionen hemställes, att riksdagen måtte lämna Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förmynderskap m. m. utan bifall samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta omarbета dels de kapitel i den föreslagna förmynderskapslagen, vilka angå förvaltningen av omyndigs egendom, i syfte att i dem må införas endast de huvudsakliga bestämmelserna rörande förvaltningen, och dels de kapitel, som angå tillsynen, i syfte att de nuvarande granskningsgodemännen må bibehållas, men med ökade skyldigheter och befogenhet för granskningsgodemännen, ävensom därefter för riksdagen framlägga förslagen till förmynderskapslag m. m. ändrade i de delar, som angivits.

I de lika lydande motioner, som avgivits inom första kammaren av herr *Nilsson* i Grünebo m. fl. och i andra kammaren av herr *Gardell* m. fl., hemställes, dels att propositionen måtte underkastas den ändring, att den nuvarande organisationen med kommunalvalda gode män bibehålles, medan överförmyndareinstitutionen strykes, och dels att bestämmelserna i 8 kap. 8 och 9 §§ i förslaget till lag om förmynderskap, avseende nedsättning av värdehandlingar i bank och införande av spärr för banktillgodohavanden, måtte ersättas med regler, som ålägga förmyndarna att bereda omyndigs värdehandlingar säkert förvar och att hava hans penningar insatta å bank.

Herrar *Andersson* i Rasjön och *Andersson* i Kroken föreslå i sin motion, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i det framlagda förslaget, att den närmaste tillsynen över förmyndares förvaltning anförtros åt av kommunerna valda gode män.

Motioner om avslag eller om ändringar i förslagets centrala delar.

Slutligen hemställer herr *Jonsson* i Mörkhult i den av honom avgivna motionen, att i 3 kap. av förslaget till lag om förmynderskap företages sådan ändring, att en överförmyndare kommer att utses för varje kommun eller socken samt inom stad för varje församling, och att dessa väljas av kommunalfullmäktige och, där sådana ej finnas, av kommunalstämma samt av stadsfullmäktige.

Utskottet. När utskottet går att uttala sig om dessa motionsvis framförda yrkanden, vill utskottet till en början frambålla, att lagstiftaren ofta, om ett visst intresse skall värnas mot eventuellt missbruk, nödgas ingripa med restriktioner för *alla* de av lagstiftningsområdet berörda medborgarna. Det stora antalet oförvitliga medborgare måste underkasta sig begränsningar i sin rörelsefrihet med hänsyn till det fåtal, mot vilka lagstiftningen egentligen är riktad. Även förmynderskapslagstiftningen måste vara byggd på detta sätt. Visserligen kan man tänka sig, att det överlämnas åt kontrollorganet att i sådana fall, där anledning till misstanke finnes, föreskriva särskilda inskränkningar i förmyndarens rörelsefrihet eller vidtagna särskilda kontrollåtgärder. Ett sådant förfaringsätt skulle dock i regel medföra, att det erforderliga ingripandet skedde för sent. Det ligger nämligen i sakens natur, att anledning till misstanke yppas först på ett sent stadium, vartill kommer kontrollorganets naturliga obenägenhet att ingripa annat än i klara fall med hänsyn till det moment av misstroende, som är förknippat med vidtagandet av sådana särskilda åtgärder. På grund härav står det för utskottet fullt tydligt, att effektivt skydd för de omyndiga icke kan vinnas, med mindre bestämmelserna på alla viktiga punkter komma att riktas mot samtliga förmyndare. Det är också naturligt, att staten måste ålägga förmyndarna ganska vittgående plikter. Då staten förordnar, att omyndigs egendom skall stå under förvaltning av förmyndare, bör staten tillse, att denna förvaltning sker på ett sätt, som i största möjliga utsträckning skyddar de omyndiga mot förluster.

Tydligt är också, att lagen — för att vara i erforderlig mån effektiv — måste innehålla atskilliga detaljbestämmelser, som vid första påseendet synas besvärande men vid närmare skärskådande framstå såsom ofrånkomliga. I den motion, som avgivits av herr Frändén m. fl., uppräknas flera stadganden i förslaget, om vilka det därefter säges, att de åsyftade bestämmelserna såsom råd betraktade kunna vara av värde, men att det synes vara att gå för långt att göra dem förpliktande. Av de sålunda angivna stadgandena äro bestämmelserna i 6 kap. 6 §, 7 kap. 4 §, 8 kap. 2 och 3 §§ samt 3 kap. 7 § antingen av i huvudsak samma innehåll som uttryckliga bestämmelser i gällande lag eller ock i varje fall så självklara, att motsvarande föreskrifter enligt sakens egen natur måste anses nu gälla utan uttrycklig bestämmelse. Att förmyndaren, på sätt sägs i 6 kap. 5 §, skall höra myndlingen om hans mening i angelägenheter av vikt, då denne uppnått mera mogen ålder, torde väl icke vara annat än en rimlig begäran. Vad angår den i 8 kap. 4 § an-

givna begränsningen av förmyndarens rörelsefrihet i fråga om placering av penningmedel, lärer en modern förmynderskapslagstiftning vara fullständigt otänkbar utan en motsvarande bestämmelse. De i 7 kap. 8 § och 9 kap. 2 § upptagna bestämmelserna avse kontrollåtgärder, som endast i mycket ringa utsträckning besvära förmyndaren men äro nödvändiga för att bibringa kontrollorganet erforderlig kunskap om den omyndiges ekonomiska förhållanden. Att förmyndaren till vissa viktigare förvaltningsåtgärder skall inhämta samtycke av kontrollorganet måste väl ock betraktas såsom rimligt. Enligt utskottets förmenande kan det ej betecknas amat än såsom ett missförhållande, att förmyndaren nu kan t. ex. belasta den omyndige med skulder utan att behöva härom radföra sig med annan.

Vad det i den av herr Frändén m. fl. avgivna motionen liksom ock i de andra nu behandlade motionerna huvudsakligen kommer an på, är dock frågan om skyldigheten att nedsätta värdehandlingar i bank och träffa avtal om spärr av banktillgodohavanden. Såsom nämnt, är syftet med denna anordning att beröva förmyndaren den omedelbara möjligheten att för egen räkning förfoga över värdehandlingarna och de kontanta medel, som innestå hos bank. Även om det ålades förmyndaren skyldighet att i sammanhang med den årliga räkenskapsgranskningen uppvisa den omyndiges värdehandlingar och styrka beloppet av i bank innestående medel, skulle detta vara otillräckligt för att skydda den omyndige. Risken för denne är, att förmyndaren, om han kommer på obestånd, icke skall kunna motstå frestelsen att tillgripa den omyndiges tillgångar, i hopp att kunna återställa dem, innan den årliga revisionen skall äga rum. Enligt förslaget får uttag av nedsatt värdehandling eller uttag å spärrad räkning ej äga rum utan kontrollorganets tillstånd, och när tillstånd givits, skall förmyndaren inom en månad därefter till kontrollorganet inkomma med redogörelse för de åtgärder, som han vidtagit. Den tid, varunder kontrollen är försvagad i fråga om egendom, som beröres av uttaget, inskränkes härigenom från ett år till en månad. Detta är otvivelaktigt fullt tillräckligt för att skydda mot förskingring i de fall, som förut blivit nämnda. Att man ej heller på detta sätt kan skydda den omyndige mot den, som trots omedelbart förestående upptäckt begår brott, är visserligen sant, men detta kan aldrig ske, och det är ej heller från sådan sällsynt brottslighet faran hotar.

Då det mot den föreslagna anordningen anmärkes, att den innebär ett nedsättande misstroende mot den oförvitlige förmyndare, som därav drabbas, må erinras, att, när i andra förhållanden en förmögenhetsförvaltning överlämnas till enskild person, säkerhetsmätt, likartade med de nu föreslagna, äro ganska vanliga. Det förekommer sålunda ofta, att möjligheten att förfoga över värdehandlingar berövas vederbörande genom nedsättning i banknotariat eller att tillgången till ett kassafack för t. ex. en kassaförvaltare omöjliggöres utan medverkan av annan person, som har särskild nyckel, eller att för uttag å bankräkning erfordras underskrift av flera personer. Den, mot vilken dylika

försiktighetsmått äro riktade, finner i regel desamma icke innefatta något sårande, endast de tillämpas allmängiltigt, och det torde då vara svårt att förstå, varför icke en förmyndare skulle kunna finna sig i detta band, helst han fullgör en funktion i samhällets tjänst. En anordning, varigenom förmyndaren undandrages möjligheten att omedelbart förfoga över den omyndiges värdehandlingar och kontanta medel, är icke heller någon nyhet, som införes först i vårt land. Utom i Danmark med dess fullt genomförda förmyndarkammarsystem, finnes motsvarighet även i vårt grannland Norge och i andra europeiska länder. Det kan för övrigt erinras därom, att en antydan om möjligheten att anlita nedsättning av värdehandlingar i bankerna gavs dels av en talare i andra kammaren vid debatten 1899 och dels av lagutskottet i ett vid 1900 års riksdag framlagt sammanjämningsförslag.

Farhågan att den föreslagna anordningen skall medföra allt för stort besvär för förmyndarna är säkerligen mycket överdriven. Vad angår värdehandlingar ligger det i sakens natur, att den omyndiges medel i regel skola anbringas så, att utbyte av placeringsobjekt sedermera icke behöver ske annat än i samband med t. ex. utlottning av obligationer. Banken sköter alla löpande åtgärder, däri inberäknat inkassering av förfallna kuponger. Medel, som banken uppbär, insätter banken på räkning för förmyndaren, varefter denne endast har att lyfta vad han behöver. Inlämning av värdehandlingar för nedsättning kan ske vid de flesta vanliga bankkontor. Beträffande kontanta medel, som insatts å bankräkning, har för underlättande av förmyndarens besvär föreskrivits, att tillstånd av kontrollorganet till uttagning av medel å spärrad räkning för den omyndiges underhåll eller för vården av hans egendom må givas tillf. vidare och avse visst sammanlagt belopp under kalenderår. Om den omyndiges medel, såsom ofta är fallet, måste successivt konsumeras under omyndighetstiden, behöver förmyndaren således endast en gång under hela denna tid vända sig till kontrollorganet för erhållande av tillstånd.

Med hänvisning till vad sålunda anförts anser utskottet, att det motionsvis framförda yrkandet om uteslutning av bestämmelserna i 8 kap. 8 och 9 §§ av förslaget till lag om förmynderskap icke bör bifallas.

I samtliga de här ovan berörda motionerna påyrkas den ändring i förslaget, att såsom kontrollorgan måtte bibehållas de nuvarande för kommunerna valda granskningsgodemännen. Avsikten med förslaget i vad angår det nuvarande kontrollorganets ersättande med en av rätten för varje jurisdiktionsområde utsedd överförmyndare har varit att på detta sätt tillföra kontrollorganet ett större mått av erfarenhet, arbetsrutin och självständighet. Det torde icke heller kunna bestridas, att det föreslagna kontrollorganet i dessa hänseenden erbjuder vissa företräden framför granskningsgodemännen, men utskottet har icke kunnat undgå att finna, att dessa fördelar i viss mån uppvägas av åtskilliga nackdelar samt att man genom den föreslagna omläggningen skulle förlora fördelar, som följa av den nuvarande organisationen. Då i en av motionerna antages, att överförmyndarens tjänstgöringsdistrikt

skulle kunna bli så stort, att den till överförmyndare utsedde av denna befattning hade sin fulla bärgning, torde detta bero på en missuppfattning av stadgandena. Däremot finner utskottet, att det icke saknas fog för den i nämnda motion liksom i de övriga motionerna uttryckta uppfattningen om de olägenheter, som kunna uppstå med för stora distrikt. Därigenom att områdena bleve större, skulle kontrollorganets personliga kontakt med förmyndarnas och myndlingarnas förhållanden i viss mån försvaras. I ett flertal av de avseenden, som regleras genom lagförslaget, är det dock av synnerlig vikt, att beslut kan av kontrollorganet fattas på grund av en på egen erfarenhet byggd uppfattning. Utskottet erinrar särskilt om stadgandena i 7 kap. och om de flesta av de i 8 kap. givna bestämmelserna om samtycke till särskilda förvaltningsåtgärder. Många förmyndare äro för övrigt nu vana att vända sig till granskningsgodemännen för att få råd och hjälp i olika angelägenheter, bland annat med uppgiften att uppsätta redovisningsräkningar. Om kontrollorganet alltid skulle tillsättas för ett så stort distrikt som tingslaget, skulle ett sådant tillhandagaende i många fall vara uteslutet. I en av motionerna anföres, »att uppdraget att vara överförmyndare i regel skulle komma att lämnas åt privatjurister, landstatstjänstemän eller bankmän, varigenom ännu ett område av svensk rättsvårdnad skulle bli undandraget allmogens korade förtroendemän.» Även om det icke behöver bli en följd av antagandet av Kungl. Maj:ts förslag, att till överförmyndare skulle komma att utses personer av andra kategorier än dem, från vilka de nuvarande granskningsgodemännen rekryteras, är det dock av synnerlig vikt, att kontrollen utövas av personer, för vilka allmänheten förklarar sig hava förtroende och vilka å sin sida kunna förväntas fullt förstå dess behov. Dessa önskemål kunna lättast ernås, om de kommunala myndigheterna få ett avgörande inflytande på valet av kontrollorgan. Ej heller får man bortse från att med det i propositionen föreslagna sättet för kontrollorganets tillsättande en viss fara för byråkratisering uppstår, något som väsentligen undvikas, om valet lägges i de kommunala myndigheternas hand. Slutligen vill utskottet framhålla, att med den i propositionen föreslagna organisationen ett statsbidrag till dess upprätthållande, avsevärt överstigande vad departementschefen antytt, i längden icke torde kunna undvikas.

På grund av dessa skäl har utskottet ej kunnat förorda förslaget i denna del utan vill för sin del föreslå bibehållande av lokala kontrollorgan, som väljas av kommunerna. I fråga om städer med egen jurisdiktion uppkommer genom sådan omläggning ingen annan skillnad än beträffande ordningen för kontrollorganets tillsättande. Den huvudsakliga skillnaden uppstår beträffande landsbygden. Utskottet har emellertid ej kunnat undgå att finna, att många gånger och särskilt i vissa delar av landet kommunerna äro allt för små för att lämpligen böra utgöra självständiga distrikt för val av kontrollorgan. De uppgifter, som den nya lagstiftningen lägger på kontrollorganet, äro delvis av den komplicerade natur, att man icke med säkerhet kan förvänta att i varje

kommun erhålla därför lämpad person. Man torde också kunna utgå från, att kommuner i dylikt fall själva icke skola hava något att invända mot att sammanföras med andra kommuner till ett större distrikt. På grund härav bör möjlighet beredas att sammanslå kommuner, som lyda under häradsrätt, till distrikt för val av kontrollorgan. Den största svagheten med ett lokalt kontrollorgan är faran för bristande självständighet gent emot inflytelserika förmyndare. Med hänsyn härtill bör man försöka såvitt möjligt stärka kontrollorganets självständighet och ansvarskänsla. Ur dessa synpunkter vill utskottet hemställa, att vad i Kungl. Maj:ts förslag föreslås angående samma ansvarsskyldighet för kontrollorganet som för ämbets- och tjänstemän bibehålles samt att kontrollorganet får behålla beteckningen överförmyndare. Beteckningen god man skulle i varje fall icke kunna bibehållas, då denna måste förbehållas för dem, som innehava kuratelliknande uppdrag (11 kap.). Uttrycket överförmyndare anger också bäst de funktioner, som kontrollorganet skall utöva enligt den nya lagstiftningen. För att ytterligare inskräpa överförmyndarens ansvarfulla ställning och råda bot på misstag, som av valmyndigheten begås i fråga om personvalet, bör överförmyndaren också kunna av rätten entledigas. Slutligen anser sig utskottet böra framhålla, att utskottet icke delar den i vissa motioner uttalade uppfattningen, att ett lokalt kontrollorgan skulle för de omyndiga medföra mindre kostnader än ett centralt. Enligt utskottets mening kan man icke pålägga kontrollorganet samtliga de nya uppgifter, som innefattas i den föreslagna lagstiftningen, mot åtnjutande av ett arvode efter allenast de grunder, som gälla för närvarande, utan anser utskottet nödigt, att arvodet höjes till vad Kungl. Maj:t föreslagit.

På grund av den ståndpunkt, som utskottet intagit till frågan om kontrollorganet, har utskottet företagit en omarbetning av 3 kap. i förslaget till lag om förmynderskap, och har denna omarbetning föranlett vissa ändringar även på andra punkter i de framlagda förslagen. Beträffande detaljbestämmelserna i förslagens sålunda omarbetade delar får utskottet hänvisa till vad i det följande anföres i samband med utskottets granskning av förslagets detaljer i övrigt.

Förslaget till lag om förmynderskap.

1 kap.

1 §.

I förevarande lagförslag har såsom beteckning å den, som är omyndig på grund av sin ålder, upptagits uttrycket »minderårig». Utskottet delar emellertid den av två ledamöter i lagrådet uttalade uppfattningen, att enligt svenskt språkbruk med beteckningen minderårig i regel förknippas betydelse av en ålder ej oväsentligt lägre än myndighetsåldern. Det står enligt utskottets för-

menande i strid med gängse föreställningssätt att såsom minderårig beteckna t. ex. en yngling om nitton eller tjugu år, vid vilken ålder vederbörande i regel försörjer sig själv. Såsom nämnda ledamöter av lagrådet jämväl påpekat, förekommer dessutom beteckningen minderårig i annan lagstiftning för att utmärka, i vissa fall den, som är under 18 år, och i vissa andra fall den, som är under 16 år. På grund av dessa skäl synes det utskottet vara mindre lämpligt att använda förevarande beteckning i den nu föreslagna lagen, och har utskottet därför i stället upptagit beteckningen »underårig» för den, som ännu icke uppnått myndighetsåldern. I följd härav har sistnämnda beteckning måst komma till användning jämväl i 4 kap. av lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. ehuru där förut använts uttrycket »minderårig» i den betydelse, varom nu är fråga.

2 kap.

1 §.

Herr *Lindhagen* hemställer i sin motion, att riksdagen måtte besluta ändring i förevarande paragraf i syfte att omyndigs båda föräldrar skola tillsammans vara dennes förmyndare, eventuellt med tillägg av sådana föreskrifter för speciellt fall, som omförmäles i den i motionen upptagna motive-ringen.

*Herr Lind-
hagens
motion.*

Utskottet får till en början erinra därom, att enligt lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap sådant barn står under föräldrarnas vårdnad, till dess det fyllt tjuuguett år eller ingått äktenskap, ävensom att bestämmanderätten över barnets personliga angelägenheter tillkommer båda föräldrarna i förening. Till de personliga angelägenheterna räknas enligt lagen jämväl slutande av arbetsavtal för barnet, i den mån sådan rätt icke tillkommer barnet själv. Då denna lag antogs av riksdagen, förelåg jämväl ett förslag till lag om ändring i, bland annat, 20 kap. 1 och 2 §§ ärvdabalken. I motiven till nämnda lagförslag hade lagberedningen anfört:

Utskottet.

»Enligt förslaget till lag om barn i äktenskap tillkommer vårdnaden om barnet både fadern och modern; i följd därav hava de att samfällt bestämma över barnets personliga angelägenheter. Att i fråga om förmynderskapet införa en liknande regel synes ej erforderligt eller tillrädlig. Därest lagstiftningen om vårdnaden utbildas så som sagda förslag innehåller, kommer förmynderskapet huvudsakligen att innefatta rätt att förvalta barnets egendom och att i frågor rörande egendomen representera det utåt. Det skulle medföra stora praktiska olägenheter, om föräldrarna endast i förening skulle kunna fullgöra dessa funktioner. Och ur såväl moderns som barnets intresse synes det vara tillräckligt betryggande, om modern lika med fadern har del i vårdnaden om barnet, helst barnet i regel icke har egen förmögenhet och utövningen av de befogenheter, som tillhöra förmynderskapet, således sällan kommer i fråga. Beredningen har därför ansett lämpligast bibehålla den nu gällande regeln, att förmynderskapet över barnet skall i första hand tillkomma fadern.»

Ifrågavarande förslag till ändringar i ärvdabalken blev av riksdagen antaget, och det nu utarbetade förslaget till lag om förmynderskap har på denna punkt endast upptagit ärvdabalkens bestämmelser. Genom motionen avses, att riksdagen skall frångå den ståndpunkt, som riksdagen år 1920 intog i förevarande fråga genom att antaga det då föreliggande förslaget. Enligt utskottets mening saknas anledning att nu taga ett sådant steg. Frågan har ringa praktisk betydelse, enär barnet, så länge båda föräldrarna leva, endast i undantagsfall har egendom under förmyndares förvaltning, nämligen när egendom genom gåva eller testamente tillagts barnet. De praktiska olägenheter, som lagberedningen framhållit, göra sig särskilt starkt gällande. Att, såsom motionären synes vilja ifrågasätta, låta bero vid en meningsskiljaktighet mellan föräldrarna såsom samförmyndare, låter sig icke göra. I fråga om alla de olika detaljerna i förvaltningen, avseende såväl fast som lös egendom, måste med nödvändighet ett avgörande komma till stånd, såframt icke den omyndiges intressen skola sättas i fara. För slitande av meningsskiljaktighet mellan flera förmyndare finnas visserligen bestämmelser i 6 kap. 8 § av förslaget, men detta stadgande läter icke kunna göras tillämpligt även på föräldrar såsom samförmyndare, utan att man kommer i strid med den princip, som riksdagen uppställde vid antagandet av lagen om barn i äktenskap, nämligen att det icke bör tillåtas föräldrarna att inför offentlig myndighet tvista angående handhavandet av barnens angelägenheter.

På grund av vad sålunda anförts, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka motionärens ifrågavarande yrkande.

5 §.

Herr Petréus motion. Herr *Petrén* hemställer i sin motion, att förevarande paragraf måtte erhålla det tillägg, att förmyndare för sinnessjuk får förordnas först efter överförmyndarens hörande.

Anledningen till detta yrkande är den i paragrafen upptagna hänvisningen, att till förmyndare helst bör förordnas någon, som är med den omyndige besläktad eller besvägrad eller eljest står honom nära. Motionären anför, att då sinnessjuk person ofta är avvogt stämd mot sina närmaste, det vore olämpligt, att lagen så bestämt anvisade släkting som den lämpligaste förmyndaren. Då således frågan om förordnande av förmyndare för sinnessjuk erfordrade särskild utredning, borde denna utredning enligt motionären lämpligen anförtros åt överförmyndaren.

Utskottet. Den i förevarande paragraf upptagna regeln anger såsom huvudsakligt rättesnöre vid förordnande av förmyndare, att den, som förordnas, skall vara lämplig för befattningen. Meningen med det därefter gjorda tillägget är uppenbarligen icke, att släktingar skola hava företrädesrätt, utan avsikten har varit att framhålla, att till förmyndare helst bör utses någon, som på grund av sin förbindelse med den omyndige kan förväntas hava personligt intresse för honom, vare sig denna förbindelse består i släktskap eller svägerlag eller

ock har sin grund i annan omständighet. Tillräckligt utrymme torde salunda finnas för en tillfredsställande behandling av det enskilda fallet, även när fråga är om sinnessjuk person. Om den sinnessjuka hyser misstro mot sina släktingar, innebär givetvis stadgandet, att till förmyndare ej bör förordnas en släkting utan en utomstående, men då helst någon, som på annan grund än släktskap står vederbörande nära. En föreskrift om obligatoriskt inhämlande av yttrande från överförmyndaren skulle knappast vara till gagn, då det icke kan förväntas, att överförmyndaren vid den tidpunkt, varom nu är fråga, och med hänsyn till den skyndsamma behandling ärendet kräver förmar förskaffa sig bättre kännedom än rätten om vederbörandes personliga förhållanden. På grund av vad sålunda anförts, saknar utskottet anledning tillstyrka bifall till motionen.

Beträffande ifrågavarande paragraf har dessutom herr *Eriksson* i Grängesberg yrkat, att riksdagen måtte i förslaget göra sådan ändring, att förmyndare för omyndiga, med vilka de ej äro besläktade eller besvägrade, icke må vara domhavande för omyndiga inom domsagan eller ledamot av rådstuvurätt, som arbetar å endast en avdelning, eller ledamot av den avdelning, som handlägger förmyndareärende inom rådstuvurätt, som arbetar å flera avdelningar, för omyndiga inom staden.

Herr Erikssons i Grängesberg motion.

Såsom skäl för detta yrkande har motionären huvudsakligen framhallit, att domhavande eller ledamot av rådstuvurätt kunde tänkas komma att å tjänstens vägnar taga befattning med angelägenheter, som rörde hans eget förmynderskap. Motionären har särskilt erinrat om prövningen av den persons lämplighet, som föreslagits till förmyndare, om entledigande av den, som befinnes olämplig, samt om prövningen av arvodesfrågor.

På den punkt, varom nu är fråga, överensstämmer förslaget med gällande rätt. För en ändring i det av motionären angivna hänseende torde enligt utskottets förmenande ej föreligga tillräckliga skäl. Rättegångsbalkens bestämmelser om domarejäv utgöra givetvis hinder för att domhavande eller ledamot av rådstuvurätt tager befattning med förmynderskap, som han själv innehar.

Utskottet.

8 §.

I den av herr *Lindhagen* avgivna motionen har motionären, utan att yrkande framställts, hänvisat till det av Stockholms samfällda rådhusrätt avgivna yttrandet över lagberedningens förslag, vari bland annat framhållits svarigheten att tvinga en person att under vissa omständigheter åtaga sig ett förmynderskap, särskilt när det gäller övergivna personer utan tillgångar eller med obetydliga tillgångar, där vederbörandes sinnesbeskaffenhet eller iråkade förvecklingar av det ena eller andra slaget göra det synnerligen besvärligt och lönlöst att vara deras förmyndare. I detta avseende framhålles i yttrandet, att det vore önskligt att genom allmänt val utsåges en korporation,

Herr Lindhagens motion.

inom vilken domstolen hade rättighet att uttaga förmyndare, eller ock att plikten att bliva förmyndare lades på vissa tjänstemän.

Utskottet.

Det önskemål, som sålunda framlagts, kan tydligen icke lösas genom den allmänna civillagstiftningen utan torde böra ankomma på särskild lagstiftning. På grund härav lär i detta sammanhang frågan icke kunna upptagas. Det må ock erinras om, att åtskilligt skulle i förevarande hänseende kunna vinnas på frivillighetens väg genom överenskommelse mellan domstolen och särskilda personer, filantropiska föreningar eller andra sammanslutningar.

9 §.

Det händer ofta, att fader eller moder på grund av jäv eller annan omständighet är urståndsatt att utöva det legala förmynderskap, som tillkommer dem, och i sådant fall förordnas följaktligen en förmyndare i den legale förmyndarens ställe. Det har inom utskottet ifrågasatts, huruvida bestämmelsen i förevarande paragraf, vilken förutsätter att entledigande skall ske på grund av någon omständighet i förmyndarens person, utgör hinder i det nu åsyftade fallet för entledigande av den förordnade förmyndaren enbart på den grund, att hindret för fadern eller modern att utöva det legala förmynderskapet bortfallit och vederbörande nu önskar själv vara förmyndare. Utskottet har icke ansett något förtydligande i paragrafen vara erforderligt i detta hänseende, då det nämligen torde ligga i det legala förmynderskapets natur, att fader eller moder under ovan angivna förhållanden har rätt att få själv tillträda förmynderskapet och i överensstämmelse därmed också kan utverka ett entledigande av den förordnade förmyndaren.

3 kap.

Utskottet har ovan i den allmänna motiveringen framhållit de skäl, på grund av vilka utskottet ansett sig böra företaga en omarbetning av 3 kap. i syfte att det föreslagna kontrollorganet, överförmyndaren, skall utses för kommun i stället för jurisdiktionsområde samt tillsättas genom val i stället för genom rättens förordnande. Beträffande detaljerna i den sålunda verkställda omarbetningen får utskottet hänvisa till vad nedan anföres, därvid paragrafbeteckningarna hänföra sig till utskottets förslag.

2 och 3 §§.

Såsom förut angivits anser utskottet, att möjlighet bör beredas att samman slå kommuner, som lyda under häradsrätt, till ett gemensamt distrikt för val av överförmyndare. Även i de fall, där ett sammanförande av flera kommuner är önskligt, torde man dock icke kunna förlita sig på, att ett sådant sammanförande kommer till stånd, med mindre initiativet därtill tages utifrån. På grund härav har utskottet föreslagit, att rätten skall äga uppgöra förslag

till bildande inom tingslaget av särskilda distrikt för val av överförmyndare. Sådant förslag skall underställas de kommuner, som beröras därav. Om kommunen finner, att densamma lämpligen bör ensam utse överförmyndare, kan den vägra biträda förslaget, och detta förfaller då i vad angår denna kommun. Biträder däremot kommunen förslaget, blir den föreslagna ordningen gällande för kommunen, tills vidare för den fyraårsperiod, för vilken överförmyndare skall utses. Kommunen äger efter förloppet av en sådan period, då således överförmyndare åter skall utses, utträda ur distriktet. Då det kan förväntas, att lämplig distriktsindelning icke redan från början kan erhållas, har det ålagts häradsrätterna att även sedermera vaka över saken. Om rätten finner, att lämpligare indelning kan erhållas, skall den upprätta nytt förslag i samband med förestående val av överförmyndare för ny period, och om sådant förslag gäller då detsamma som angående det först upprättade.

I fråga om de synpunkter, som böra läggas vid förslagets upprättande, har åt domstolarna lämnats fria händer. Detta har så mycket hellre kunnat ske, som ju varje kommun, vilken föreslagits skola ingå i ett distrikt, har frihet att motsätta sig förslaget. Med hänsyn härtill bör det ej heller möta betänkheter, att förslaget jämväl kan avse, att alla kommuner i ett tingslag skola bilda ett distrikt, en anordning, som kan vara av betydelse, då det gäller små tingslag med ett fåtal kommuner. Det må slutligen erinras, att då här talas om kommun, som lyder under häradsrätt, därunder inbegripes jämväl stad utan egen jurisdiktion. Enligt de föreslagna bestämmelserna väljer sådan stad i regel själv överförmyndare, men staden kan ock komma att ingå i ett distrikt jämte närbelägna kommuner.

4 §.

Stadgandet i denna paragraf har sin motsvarighet i en liknande bestämmelse i 2 § första stycket av Kungl. Maj:ts förslag, vilken avser jurisdiktionsområdes indelning i flera förmynderskapsdistrikt. Initiativet till en uppdelning av arbetet mellan flera överförmyndare i en och samma kommun skall tagas av kommunen, men åligger det rätten att pröva, huruvida den ifrågasatta åtgärden är erforderlig för tillsynens behöriga utövande.

5 §.

Angående valets förrättande har ej gjorts ändring i förhållande till vad som nu gäller, särskilt sedan genom tillägg av mom. 2 till § 35 i förordningen om kommunalstyrelse på landet blivit stadgat, att granskningsgodman skall utses av kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

Om flera kommuner blivit förenade till ett distrikt för val av överförmyndare, uppstår fråga, huru valet skall ske. Kommunerna kunna tänkas välja antingen var för sig eller ock på ett eller annat sätt gemensamt. För anordnande av gemensamt val stå olika utvägar öppna, vilka dock var för sig äro

förenade med olägenheter. När flera kommuner äro sammanförda till ett nämndemansdistrikt, skall enligt 1 kap. 1 § rättegångsbalken valet ske å gemensam kommunalstämma. Eftersom överförmyndare skall väljas av kommunalfullmäktige, så snart sådana finnas, kan en anordning sådan som vid nämndemansval åstadkommas endast genom en undantagsbestämmelse i fråga om valets förrättande, när flera kommuner äro förenade till ett distrikt. Oavsett att detta vore olämpligt av sakliga skäl, skulle genom en dylik regel valbestämmelserna bliva onödigt invecklade, varjämte en valordning sådan som vid nämndemansval illa passar, när stad utan egen jurisdiktion tillhör samma distrikt som angränsande landskommun. En annan utväg vore att låta valet inom distriktet alltid ske genom elektorer. En sådan utväg har dock utskottet velat undvika, enär detta vore en allt för stor apparat, som dessutom skulle vara ägnad att medföra onödiga kostnader. Enligt utskottets förmenande är det mest tillfredsställande att avstå från gemensamt val och låta kommunerna välja var för sig. Visserligen kan det tänkas, att kommunerna icke kunna enas, utan valet utfaller så, att olika personer väljas av de särskilda kommunerna. Då kommunerna frivilligt ingått i distriktet, torde det dock med största sannolikhet kunna antagas, att i regel enighet skall kunna vinnas även beträffande personvalet. För de undantagsfall, då enighet icke kan åstadkommas, erfordras emellertid en särskild regel. Utskottet har föreslagit, att för dessa fall rätten skall bland dem, som blivit valda av kommunerna i distriktet, utse den, som finnes lämpligast. En sådan anordning är ingen nyskapelse, ty motsvarighet härtill finnes dels i lagen den 29 september 1899 angående fjärdingsmansbestyrets utgörande och dels i lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld. I de tingslag, där ting hålles endast ett fåtal gånger om året, kan det vara att befara, att rätten icke sammanträder, innan överförmyndaren skall träda i tjänstgöring, och för dessa fall har det enligt förslaget tillåtits domhavanden att ensam utse överförmyndare bland de valda.

När det uppdragits åt rätten eller domaren att bland dem, som blivit valda av kommunerna, utse den, som finnes lämpligast, har rätten eller domaren icke blott att beakta vederbörandes personliga kvalifikationer utan även att taga hänsyn till andra förhållanden, såsom t. ex. vederbörandes bostad och den därav härflytande större eller mindre lättheten för allmänheten att i tjänsteärenden träffa vederbörande. Vidare bör hänsyn naturligen tagas till sådana omständigheter som kommunernas folkmängd eller att flertalet kommuner inom distriktet valt samma person.

6 §.

Vid sidan av bestämmelserna om bildande av särskilda distrikt för val av överförmyndare har i förevarande paragraf upptagits en regel, att i stad eller annan kommun eller i distrikt av flera kommuner må till överförmyndare väljas den, som blivit därtill vald inom annan kommun eller annat distrikt.

Mot denna regel kan måhända invändas, att densamma icke skulle vara behöflig, då på landet distriktsindelningen borde utgöra tillräcklig möjlighet för förening mellan flera kommuner. Undantagsvis torde det dock kunna inträffa, att kommuner, som icke velat ingå i distrikt, likväl sedermera finna det lämpligt att förenas om samma överförmyndare. Stadgandet har dock sitt huvudsakliga tillämpningsområde för kommuner och distrikt inom olika jurisdiktionsområden. Sålunda kan enligt den föreslagna bestämmelsen en stad med egen jurisdiktion samt närbelägna kommuner förena sig om samma överförmyndare. I denna del står utskottets förslag i strid med den princip, som kommit till uttryck i 2 § andra stycket av Kungl. Maj:ts förslag, eller att en överförmyndare icke bör lyda under olika domstolar. Det skäl, som motiverat upptagandet av denna princip i Kungl. Maj:ts förslag, torde hava varit farhågan, att överförmyndaren eljest skulle komma att utses för sammanlagt så många distrikt, att de särskilda domstolarnas auktoritet gent emot överförmyndaren skulle försvagas. Med utskottets förslag, enligt vilket överförmyndare i regel skall utses för kommun och icke för jurisdiktionsområde samt dessutom väljas, har detta skäl uppenbarligen icke samma betydelse.

7 §.

Bestämmelsen i förevarande paragraf motsvarar stadgandet i 3 § första stycket i Kungl. Maj:ts förslag.

8 §.

I lagberedningens förslag hade upptagits vissa bestämmelser angående sådana omständigheter, som borde utesluta en person från innehav av befattningen som överförmyndare. På hemställan av lagrådet uteslöts dessa bestämmelser i propositionen såsom onödiga, när rätten skulle utse överförmyndare. Då nu utskottet föreslagit, att överförmyndare skall väljas av kommunerna, erfordras däremot bestämmelser av ifrågavarande slag lika väl beträffande överförmyndare som i fråga om andra kommunala organ. De uteslutna bestämmelserna hava därför här upptagits. Enligt Kungl. Maj:ts förslag föreligger icke allmän medborgerlig skyldighet att åtaga sig uppdraget att vara överförmyndare. När överförmyndare skall väljas, lär man däremot vara tvungen att övergå till den motsatta principen. Härav föranledas bestämmelser angående rätt att i vissa fall avsäga sig uppdraget att vara överförmyndare, och hava stadganden i nämnda hänseende upptagits i närmaste anslutning till motsvarande regler i kommunallagarna och i 1884 års lag om tillsyn å förmyndares förvaltning.

Utskottet har därjämte i förevarande paragraf upptagit samma regel, som finnes i 4 § andra stycket av Kungl. Maj:ts förslag, nämligen att domhavande ej må vara överförmyndare inom domsagan samt att ledamot av rådstuvurätt, som arbetar å endast en avdelning, ej må vara överförmyndare i staden. I den av herr *Eriksson* i Grängesberg väckta motionen har föreslagits, att ifråga-

varande bestämmelse ändras så, att ledamot av den avdelning, som handlägger förmyndareärenden i rådstuvurätt, som arbetar å flera avdelningar, icke må vara överförmyndare. Såsom skäl för detta yrkande har framhållits, att det, med den formulering paragrafen erhållit, icke är uteslutet, att i stad med rådstuvurätt, som arbetar å flera avdelningar, ledamot av den avdelning, som handlägger förmyndaremål, kan komma att utses till överförmyndare. Ändring i den av motionären angivna riktning synes emellertid ej erforderlig, då av stadgandets innehåll otvetydigt framgår, att rådstuvurätten i det förut-satta fallet skall ordna arbetsförhållandena på sådant sätt, att den ledamot av rätten, som utses till överförmyndare, får sin tjänstgöring förlagd till annan avdelning än den, som har att handlägga förmynderskapsärenden.

9 §.

Beträffande förevarande paragraf, som motsvarar 3 § andra stycket i Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hänvisa till vad som anförts i den allmänna motiveringen.

10 §.

Jämväl i utskottets förslag har upptagits stadgande, enligt vilket för varje överförmyndare skall utses en ersättare. På samma sätt som lagberedningen har utskottet förutsatt, att överförmyndaren och ersättaren skola inbördes utöva tillsyn över förmynderskap, som den andre innehar. För det fall, att såväl överförmyndaren som ersättaren äro förhindrade att utöva befattningen, har föreslagits, att rätten eller domaren skall äga utse tillfällig vikarie. Det-samma gäller, om både överförmyndaren och ersättaren med avseende å ett särskilt förmynderskap på grund av jäv eller annan orsak icke kunna taga befattning med visst ärende.

11 §.

Denna paragraf upptager samma stadgande som 6 § i Kungl. Maj:ts förslag.

12 §.

Av skäl, för vilka utskottet redogjort i den allmänna motiveringen, har utskottet i fråga om arvode till överförmyndaren av de omyndigas medel bibehållit Kungl. Maj:ts förslag oförändrat. I ett avseende har utskottet dock ansett sig böra vidtaga en ändring, vilken kommer att gälla såväl för överförmyndare i stad med egen jurisdiktion som för överförmyndare, som lyder under häradsrätt. Utskottet har nämligen, i överensstämmelse med vad de flesta ledamöterna i lagrådet hemställt, upptagit en föreskrift om en maximigräns av 1 000 kronor för det arvode, som överförmyndaren under ett år må uppbära av en omyndig. Det torde nämligen icke kunna antagas, att över-

förmyndaren även för förmynderskap med den största förmögenhetsförvaltning skall åsamkas arbete av sådan omfattning, att det rimligen bör ersättas med högre belopp än sålunda angivits. Ett bibehållande av den procentuella arvodesberäkningen utöver nämnda belopp skulle tillföra överförmyndarorganisationen ett spekulativt moment av föga tilltalande natur.

13 §.

Även enligt Kungl. Maj:ts förslag har förutsatts, att överförmyndaren skulle mottaga befattningen såsom ett offentligt uppdrag och att han sålunda icke skulle vara tjänsteman i egentlig mening. Med det i 8 § av förslaget upptagna stadgandet om rätt för stad med egen jurisdiktion att lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till de med hans verksamhet förenade kostnaderna har avsetts att införa möjlighet för staden att, där så finnes lämpligt, åt överförmyndaren i större eller mindre utsträckning bereda en ställning, som mera motsvarar en tjänstemans. Med de ändringar, som utskottet föreslagit i fråga om överförmyndarinstitutionen, göres ingen ändring beträffande behovet för stad att i angivna hänseende träffa särskild anordning. Utskottets förslag torde snarare böra föranleda en utvidgning av ifrågavarande befogenhet även till andra kommuner än städer med egen jurisdiktion. I varje fall lär anledning saknas att i detta hänseende skilja mellan städer med och städer utan egen jurisdiktion. Men även för de rena landskommunerna kan det i undantagsfall vara lämpligt, att de hava möjlighet att lämna anslag för ifrågavarande ändamål, och utskottet har därför gjort den i propositionen föreslagna grundsatsen allmän och lika för alla kommuner.

14 §.

Denna paragraf upptar samma stadgande som 9 § i Kungl. Maj:ts förslag.

15 §.

Stadgandet i förevarande paragraf motsvarar bestämmelsen i 10 § av Kungl. Maj:ts förslag. Med avseende å ordnandet av överförmyndarens verksamhet torde böra erinras om följande omständigheter.

Lagberedningen har såsom oeftergivligt villkor för ett tillfredsställande handhavande av de uppgifter, som åligga överförmyndaren, uppställt, att tjänstebrevsrätt beviljas överförmyndaren. Då utskottet föreslagit, att överförmyndare skall utses för kommunen i stället för jurisdiktionsområdet samt tillsättas genom val i stället för genom rättens förordnande, har utskottet förutsatt, att även med denna omläggning av institutionen tjänstebrevsrätt skall kunna beviljas överförmyndaren. Bortsett från annan korrespondens, som överförmyndaren kan nödgas föra, måste det alltid åligga honom att med posten till förmyndarna översända åtskilliga bevis, varjämte han har att förmedla slutredovisning genom översändande av handlingar med posten. Även med den

föreslagna höjningen av arvodet till 2 % av inkomsten för större förmynderskap lär arvodet på landsbygden ofta bliva så obetydligt, att portokostnaden kan befaras motsvara hela arvodet, därest denna kostnad skall drabba överförmyndaren själv.

Enligt vad som angivits i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t beräknat, att vissa utgifter för uppläggande av förmynderskapsböcker åt överförmyndarna skola bekostas av statsverket. Sålunda skulle från andra huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till tryckningskostnader bestridas kostnaderna för själva böckerna med band, respektive för kort och förvaringslådor, i den händelse s. k. kortsystem skulle finnas lämpligt. I böckerna skulle genom domstolarnas försorg införas de vid nya lagens ikraftträdande befintliga förmynderskapen, och skulle särskild ersättning härför utgå till rådstuvurätterna och häradshövdingarna av ordinarie förslagsanslaget för domare, vittnen och parter. Utskottet har förutsatt, att även med den omläggning av överförmyndarinstitutionen, som utskottet föreslagit, kostnaderna för böckernas uppläggande skola kunna bestridas på nu föreslaget sätt, även om genom det större antalet överförmyndare ifrågavarande kostnader skulle bliva större än i statsverkspropositionen beräknats. I detta samband anser sig utskottet böra påpeka, att böckerna med all sannolikhet böra uppläggas kommunvis, även när flera kommuner bilda ett distrikt, varigenom man skulle undgå att upplägga nya böcker, för den händelse distriktet sedermera åter skulle uppdelas.

4 kap.

5 §.

I 5 § av 1884 års lag angående tillsyn å förmyndares förvaltning av omynnigds egendom hava upptagits regler, enligt vilka avgöres, under vilken godmans tillsyn visst förmynderskap står. I Kungl. Maj:ts förslag saknas motsvarande bestämmelser. Sådana hava ansetts onödiga, enär det endast i undantagsfall kan finnas flera överförmyndare inom ett och samma jurisdiktionsområde. För dessa undantagsfall har i 4 kap. 5 § upptagits en bestämmelse, att rätten, när förmynderskap inskrives, skall angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskapet. Med utskottets förslag, enligt vilket överförmyndare i regel skall utses för varje kommun, föreligger större anledning att upptaga en särskild regel, motsvarande 5 § i 1884 års lag. Emellertid skulle en sådan regel icke kunna anknyta till andra förhållanden än dem, som föreligga, då visst förmynderskap genom inskrivning först ställes under domstols tillsyn. Ifrågavarande regel skulle därför närmast ansluta sig till bestämmelsen i 4 kap. 2 § andra stycket och hava det innehållet, att förmynderskap skulle stå under tillsyn av överförmyndaren i den ort, där den av föräldrarna, som vid förmynderskapets inskrivning hos domstolen utövar eller intill sin död utövat förmynderskapet, har eller senast

haft hemvist inom riket. Vidare skulle stadgas, att förmynderskapet skulle förbliva under denne överförmyndares tillsyn, till dess rätten beslöte förmynderskapets överflyttning antingen från en överförmyndare till en annan inom rättens jurisdiktionsområde eller ock till annan domstol. För de fall, då sålunda överflyttning skedde inom jurisdiktionsområdet eller från det ena jurisdiktionsområdet till det andra, kunde däremot icke givas någon regel, enär frågan måste avgöras med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall, allt efter den orsak, som föranlett överflyttningen. Med hänsyn härtill och då den regel, som enligt vad ovan anförts över huvud kan uppställas, icke skulle komma att utsäga mera, än som ligger i sakens egen natur, har utskottet avstått från att upptaga en särskild bestämmelse i ämnet. Utskottet har allenast gjort den ändring i 4 kap. 5 §, att det ålagts rätten att vid inskrivning av förmynderskap »där så erfordras» angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsynen. Ett sådant angivande bör förnämligast ske, då inskrivning sker efter förmynderskapets överflyttning till annan domstol, men kan naturligtvis i undantagsfall vara erforderligt även i samband med förmynderskapets första inskrivning.

6 §.

Lagberedningen anför i motiven till 4 kap. 1 §, att det är erforderligt, att överförmyndaren underkastas särskild inspektion, på landet av domaren och i stad med egen jurisdiktion av den ledamot i rådstuvurätten, som denna därtill utser, ävensom att bestämmelse härom bör givas i administrativ ordning. I anslutning härtill har i § 7 av det utkast till kungörelse om förandet av rättens förmynderskapsbok m. m., vilket bilagts beredningens betänkande, upptagits bestämmelser angående sådan inspektion. Det kan ifrågasättas, huruvida bestämmelser angående obligatorisk inspektion över huvud äro erforderliga, men med den ändring av överförmyndareinstitutionen, som utskottet föreslagit, synes i varje fall en sådan inspektionsskyldighet icke böra åläggas, utan torde det få ankomma på vederbörande domare eller rådstuvurätt att härutinnan förfara efter omständigheterna. Däremot torde det kunna åläggas domaren eller rådstuvurätten att med lämpliga tids mellanrum infordra den av överförmyndaren förda förmynderskapsboken i och för densammas granskning.

7 kap.

3—5 §§.

Herr *Lindhagen* yrkar i sin motion, att riksdagen måtte överväga vissa *Herr Lindhagens motion.* erinringar, som Stockholms samfällda rådhusrätt i avgivet yttrande över lagberedningens förslag framställt men vilka ej blivit i propositionen beaktade.

I nämnda yttrande framhålles beträffande 4 och 5 §§ följande: »Det ovillkorliga påbudet, att bodelning och skifte skall förrättas 'så snart ske kan',

blir i många fall mycket olägligt för att icke säga ruinerande för stärbhuset och därmed ibland även ofta för den omyndige. Detta gäller speciellt dödsbon, där tillgångarna väsentligt bestå uti en affär med dess varulager. Det måste vara av vikt för stärbhuset, att affären kan fortsättas och även att möjligen förefintliga kontanta penningar få fortfarande användas såsom rörelsekapital. I sådana fall bör skifte ske med mycken varsamhet och ej i otid. Möjlighet för huvuddelägare i boet att övertaga det hela mot utfärdande av skuldförbindelse till annan delägare och även omyndig bör även av lagen bedömas med välvilja. Andra stycket i femte paragrafen, som äger samband härmed, betraktar emellertid ett sådant skifte med misstroende. Lagtexten bör, utan att kontrollen uppenbarligen äventyras, undergå någon modifikation, som lämnar utrymme inom densamma för ovannämnda tankar, som bygga på erfarenheten.»

Vidare hemställes i samma yttrande, att första stycket i 5 § måtte utgå samt att, om stycket likväl bibehålles, någon hänsyn icke måtte tagas till den omständigheten, huruvida lottning ägt rum eller icke. Till stöd för detta yrkande anföres i yttrandet huvudsakligen, att tillfredsställande skifte i regel icke kan ske genom lottning samt att följaktligen lagstiftningen icke på någon punkt bör anknyta till den omständigheten, att lottning skett eller icke skett.

Utskottet.

Huvudtanken i förevarande tre paragrafer torde vara, att förmyndaren i fråga om ett oskiftat bo kan välja mellan olika möjligheter för tillvaratagande av den omyndiges intressen. Han kan sålunda med övriga bodelägare träffa avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. Vidare kan han med annan bodelägare överenskomma, att denne, utan att skifte sker, skall övertaga den omyndiges lott i boet, därvid den omyndige i regel icke erhåller kontant vederlag utan allenast en skuldförbindelse. Slutligen kan han ock driva saken till skifte. Vilken av dessa utvägar, som skall väljas, beror på omständigheterna. De två första utvägarna äro ofta för den omyndige så tillvida otillfredsställande, som man vid avtal om sammanlevnad i oskiftat bo icke kan på förhand beräkna, huru boet kommer att förvaltas, samt vid överlåtelse av den omyndiges lott säkerheten för det vederlag, som tillkommer den omyndige, är svag. Det oaktat bör många gånger någon av dessa utvägar väljas, enär framtvingande av ett skifte skulle i än högre grad äventyra den omyndiges intressen, i det att skiftet är ägnat att rubba hela familjens ekonomi eller i varje fall efterlevande faders eller moders, som i förhållande till den omyndige är underhållsskyldig. Om däremot förhållandena äro sådana, att ett skifte skall komma till stånd, bör tydligen icke boutredningen onödigtvis förlängas, utan förmyndaren göra vad på honom ankommer för att skiftet förrättas, så snart ske kan. De synpunkter, som sålunda ligga till grund för bestämmelserna i förevarande paragrafer, äro enligt utskottets uppfattning riktiga, och utskottet kan ej heller finna annat, än att desamma blivit i lagtexten uttryckta på ett tillfredsställande sätt, särskilt sedan i såväl 3 § första stycket som 5 § andra stycket strukits den ursprungligen upptagna bestämmelsen, att samtycke till avtal, varom i nämnda två lagrum är fråga, icke finge givas, med mindre avtalet funnes lända till den omyndiges bästa. Vad angår bestämmelsen i 5 § första stycket utgör denna allenast en pro-

visorisk lösning av den här behandlade frågan, avsedd att gälla till dess frågorna om utredning och skifte av död mans bo blivit vid den fortsatta, åt lagberedningen anförtrodda omarbetningen av ärvdabalken slutligt avgjorda i ett sammanhang. Då det icke kan vara lämpligt att föregripa denna lagstiftning, lär man tills vidare få nöjas med den i förslaget upptagna regeln, som medför den onekliga förbättringen, att det ovillkorliga lottningspåbudet i 12 kap. 4 § ärvdabalken kunnat upphävas. Utskottet har således saknat anledning att tillstyrka bifall till de av motionären framställda yrkandena.

8 §.

Utskottet har i förevarande paragraf föreslagit en mindre redaktionell ändring för undvikande av att uttrycket »uppteckning av dödsbo», som enligt utskottets åsikt betecknar själva bouppteckningsförrättningen, användes i betydelsen av den vid förrättningen upprättade bouppteckningshandlingen.

9 §.

I de lika lydande motioner, som avgivits, i första kammaren av herr Nilsson *Motioner av herr Nilsson i Gränebo m. fl. samt herr Gardell m. fl.* i Gränebo m. fl. och i andra kammaren av herr Gardell m. fl., anföres bland annat följande: »Slutligen vilja vi även framhålla önskvärdheten av att de i 7 kap. meddelade föreskrifterna om vård av omyndigs rätt i oskiftat bo ändras på sådant sätt, att de icke komma att föranleda förmyndaren att vidtaga åtgärder för skifte av bo även i sådant fall, att detta skulle vara till skada för omyndig. Ur denna synpunkt är det framför allt erforderligt att ändra föreskriften i 9 § 2 st. om skyldighet för förmyndare att före 15 februari varje år till överförmyndaren lämna årsuppgift angående det oskiftade boet upptagande den behållna inkomsten under föregående år samt en översikt av boets tillgångar och skulder vid årets slut. Å landet torde denna föreskrift vid flertalet oskiftade bo, som skötas av annan än förmyndare, vara omöjlig att efterkomma, då erforderliga räkenskaper ej stå till förmyndares förfogande. Även föreskriften i 9 § 1 st. om redogörelse till överförmyndaren var sjätte månad torde böra mildras.»

Enligt 9 § andra stycket skall årsuppgift rörande oskiftat bo avgivas, endast om avtal träffats angående sammanlevnad i oskiftat bo. Då sådant avtal träffats, upphör det uppdrag, som eventuellt innehafts av god man, vilken särskilt förordnats att tillvarataga omyndig bodelägares rätt i boet (11 kap. 2 §). I de ojämförligt flesta fall ställer sig saken därefter på det sättet, att efterlevande make förvaltar boet dels för egen del och dels såsom själv förmyndare för de omyndiga barnen. I undantagsfall kan det visserligen förekomma, att särskild förmyndare finnes vid sidan av den efterlevande, särskilt om detta är moder, och det torde vara närmast dessa fall, som åsyftas i motionerna. Förmyndaren är emellertid i dessa fall både berättigad och förpliktad att delta i boets förvaltning. Han måste således förutsättas äga sådan känedom om boet, att det ej kan bereda honom några svårigheter att lämna de uppgifter, som avses i denna paragraf. Men även om förmyndaren skulle på

Utskottet.

eget ansvar överlåta åt den efterlevande att ensam förvalta boet, har han givetvis rätt att, på begäran, av denne erhålla de uppgifter, som erfordras. En lätt tillgänglig källa för inhämtande av uppgifter angående boet är den skattedeklaration, som i regel måste avgivas för boet. Beträffande den redogörelse, som i vissa fall skall avgivas enligt 9 § första stycket, finner utskottet någon förenkling knappast vara erforderlig, då den tid, inom vilken redogörelse skall lämnas, bestämts så lång, att i de flesta fall skifte bör kunna medhinnas inom tiden. På grund av vad sålunda anförts finner sig utskottet icke kunna förorda bifall till motionerna, i vad de avse ändring i förevarande paragraf.

8 kap.

4 och 5 §§.

Herr Lindhagens motion.

I sin motion har herr *Lindhagen* yrkat, att riksdagen måtte beakta vissa av Stockholms samfällda rådhusrätt i dess yttrande över förslaget framförda erinringar vid ifrågavarande paragrafer, avseende huvudsakligen ett förtydligande av paragrafernas innehåll.

Utskottet.

I 4 § ger lagförslaget förmyndaren anvisning på vissa placeringsformer, mellan vilka förmyndaren äger fritt välja, varefter i 5 § föreskrives, att förmyndaren skall, om han vill använda annan placeringsform än i 4 § medgivits, därtill inhämta samtycke av överförmyndaren. De i 4 § åsyftade fria placeringsformerna äro emellertid icke fullständigt angivna, utan har det överlämnats åt Kungl. Maj:t att i administrativ väg giva närmare bestämmelser om de obligationer, som må inköpas, om beskaffenheten av den inteckningssäkerhet, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättning hos bank må äga rum. Enligt lagberedningens motiv samt departementschefens vid propositionen fogade yttrande lär det vara avsett, att i den blivande administrativa författningen skola såsom fri placeringsform upptagas endast obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten, ävensom allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer samt obligationer, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd. I fråga om inteckningssäkerhet har det ifrågasatts, att i samma författning endast skulle godkännas inteckning, inom hälften av senast fastställda taxeringsvärdet, i jordbruksfastighet eller i fastighet i stad, vilken huvudsakligen innehåller vanliga bostadslägenheter. Vad slutligen angår insättning å bankräkning, skulle antagligen den tilltänkta författningen komma att godkänna depositions- och därmed jämförlig räkning med så lång uppsägningstid, att högsta möjliga ränta kan erhållas.

Inom utskottet har till en början ifrågasatts sådan ändring i 4 §, att däri skulle upptagas fullständig uppräkningsform av de godkända placeringsformerna, varigenom således särskild administrativ författning skulle undvikas. I likhet

med lagberedningen anser utskottet likväl, att en uttömmande uppräknings de godkända placeringsformerna skulle alltför mycket belasta lagtexten samt dessutom vara olämplig ur den synpunkten, att då de erforderliga bestämmelserna måste anknyta direkt till bestående förhållanden inom det ekonomiska livet, behov av förändringar och jänkningar i bestämmelserna lätt kan uppstå. Utskottet har därför ej funnit anledning vidtaga någon ändring i 4 §. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida icke åt de föreskrifter, som antytts skola givas i administrativ ordning, skulle, utan minskning av säkerheten för de omyndiga, kunna givas något vidgat innehåll, särskilt i vad angår inteckning i fast egendom.

Beträffande 5 § har inom utskottet uttalats den farhågan, att de enskilda banker, hos vilka enligt 8 § i förevarande kapitel nedsättning av de omyndigas värdehandlingar skall kunna ske, skola visa en viss benägenhet att försöka intressera förmyndarna för inköp av obligationer, som banken själv emitterat, eller aktier i bolag, som banken i ett eller annat avseende understödjer, ävensom att förmyndarna härigenom skulle kunna komma att okritiskt inköpa även mindre goda värdehandlingar. Garantien häremot ligger givetvis däri, att värdehandlingar av annat slag, än som avses i 4 §, icke få inköpas utan att överförmyndaren lämnat sitt samtycke. Det har emellertid i utskottet även gjorts gällande, att denna garanti icke vore tillräcklig, utan att därutöver erfordrades dels ett framhållande i lagtexten, att samtycke till placering i annan ordning, än i 4 § angivits, borde få givas endast under alldeles särskilda omständigheter, som hade sin grund i den omyndiges personliga förhållanden, och dels att prövningen skulle läggas under rätten i stället för under överförmyndaren.

Enligt utskottets uppfattning är den sålunda yppade farhågan för ett olämpligt inflytande från bankernas sida väsentligen överdriven. Det kan icke antagas, att förmyndarna på grund av den stadgade skyldigheten att i bank nedsätta myndlingarnas värdehandlingar skola inhämta bankernas råd i större utsträckning, än de hava anledning att eljest göra för egen eller andras räkning. Då rätten att inköpa andra värdehandlingar än i 4 § sägs är beroende av offentlig myndighets samtycke, är det också föga troligt, att i de fall, då deras råd inhämtas, andra värdehandlingar skola komma att inköpas än sådana, där säkerheten är ställd utom tvivel. Att i sådan omfattning, som inom utskottet ifrågasatts, kringskära förmyndarens rörelsefrihet, synes utskottet vara synnerligen olämpligt. Särskilt kan utskottet icke biträda den meningen, att prövningen i större eller mindre utsträckning skulle läggas till rätten. Våra domstolar äro alls icke organiserade för eller inriktade på en sådan uppgift som den här föreslagna, under det att vid val av överförmyndare naturligtvis hänsyn skall tagas till vederbörandes lämplighet att bedöma frågor av ifrågavarande slag. Dessutom kräves i ärenden av denna art oftast ett hastigt avgörande, och man kan tydligen icke utsätta de omyndiga för de risker, som föranledas av våra domstolars tunga arbets

former. I varje fall skulle det bliva nödvändigt att för häradsrätternas del lämna avgörandet till domaren, vilket med det överklagade vikariesystemet skulle innebära en ytterligare olägenhet.

Även om sålunda utskottet icke kunnat biträda de ändringsförslag, som inom utskottet framstälts, har utskottet dock funnit, att stadgandet i 5 § icke giver överförmyndaren tillräcklig ledning vid bedömandet av, huruvida samtycke bör givas eller förvägras, och har utskottet därför icke ansett sig kunna lämna stadgandet utan ändring. Enligt utskottets mening är beträffande omyndigas egendom säkerhetskravet av den stora betydelse, att detsamma i första rummet bör tillgodoses, även om därigenom den omyndige skulle få finna sig i ringare avkastning å sitt kapital, än som kunnat erhållas med en mindre säker placering. Med hänsyn härtill anser utskottet, att för det ojämförligt största antalet omyndiga de i 4 § angivna placeringsformerna böra vara de normala. Om fråga uppkommer att placera omyndigs medel i andra obligationer än sådana, som avses i 4 §, måste givetvis stor försiktighet iakttagas och överförmyndaren i varje fall icke lämna samtycke, med mindre bakom obligationerna ligger säkerhet, som icke i högre grad är beroende av ekonomiska konjunkturväxlingar. I fråga om aktier och därmed jämförliga värdepapper bör placering medgivas i än mindre utsträckning. Detta bör enligt utskottets mening förekomma huvudsakligast i sådana fall, där t. ex. fråga är, att ett företag, däri den omyndige har del, skall ombildas till aktiebolag, eller det gäller att genom nyteckning av aktier eller eljest tillvarataga den omyndiges intressen i ett företag, där han förut har del. Vid sidan härav ligger det i sakens natur, att i fråga om omyndiga med större förmögenhet en placering i aktier kan äga rum i vidare utsträckning än nu är sagt, varvid emellertid alltid torde böra iakttagas, att en mera avsevärd del av förmögenheten dock alltid förblir placerad på det under alla förhållanden fullt betryggande sätt, som avses i 4 §. Åt dessa synpunkter, vilka, enligt vad utskottet inhämtat, överensstämma med de grundsatser, som för närvarande tillämpas av Stockholms förmyndarkammare, har utskottet velat giva uttryck genom ett tillägg till paragrafen av innehåll, att samtycke, som i paragrafen avses, icke må givas av överförmyndaren, med mindre särskilda skäl därtill äro.

8 §.

Beträffande de i vissa motioner framställda yrkandena, att förevarande paragraf måtte uteslutas ur förslaget, får utskottet hänvisa till vad ovan anförts i den allmänna motiveringen.

Herr Lindhagens motion.

I sin motion har herr *Lindhagen* yrkat, att riksdagen måtte överväga, huruvida icke på ort, där riksbanksavdelning finnes, den för riket föreslagna dispositionen av värdehandlingar skall ske i sådan bankavdelning och icke tillåtas äga rum i enskild bank, därest ej Konungen på grund av särskilda omständigheter medgiver undantag.

Yrkandet, att riksbanken å sådana orter, där avdelningskontor finnas, skall tillerkännas en monopolställning i fråga om mottagande i öppet förvar av omyndigas värdehandlingar, torde vara förestavat av samma farhågor, varom utskottet haft anledning att yttra sig vid 8 kap. 5 §, och kan utskottet sålunda hänvisa till vad där blivit anfört. Det må ock erinras om, att förmyndarna redan nu i stor utsträckning begagnat möjligheten att nedsätta myndlingarnas värdehandlingar i öppet förvar i de enskilda bankernas notariatavdelningar utan att olägenhet därav försports. Att lagförslaget medgivit förmyndaren att vid den obligatoriska nedsättningen välja mellan riksbanken och annan bank, innebär således endast en följdriktig utveckling av de nuvarande förhållandena och av de enskilda bankernas verksamhet. Vidare vill utskottet framhålla, att den föreslagna monopolställningen för riksbanken skulle i viss mån leda till ökat besvär för förmyndarna. I samband med frågan, huruvida Stockholms förmyndarkammare bör bibehållas eller icke, till vilken fråga utskottet återkommer i det följande, har motionären såsom stöd för sitt yrkande om förmyndarkammarens bibehållande särskilt framhållit fördelen därav, att med förmyndarkammarens bibehållande förmyndarna skulle på samma plats finna såväl förmynderskapsdomstolen och överförmyndaren som ock den institution, där nedsättning av värdehandlingarna skulle äga rum, medan inom riket i övrigt förmyndarna enligt den föreslagna lagstiftningen skulle nödgas på olika platser uppsöka dessa institutioner. Därest förslaget om monopolställning för riksbanken skulle godtagas, skulle de olika funktionerna än ytterligare splittras, i det att förmyndaren vid sidan av riksbanken måste anlita enskild bankinrättning för insättning av omyndigs penningmedel. Det må ock tilläggas, att förmyndaren i regel för egen eller andras räkning anlitar viss bankinrättning, och att förmyndaren icke rimligen kan berövas rätten att anlita samma bankinrättning även för nedsättning av den omyndiges värdehandlingar. Utskottet kan sålunda icke tillstyrka bifall till det i motionen framställda yrkandet.

Vidare har herr *Jonsson* i Mörkhult i sin motion yrkat sådan ändring i förslaget, att den säkerhetsåtgärd, som förmyndare är förelagd att prestera för omyndigs egendom uti 8 kap. 8 §, må utsträckas till belopp, som i sådana fall uppgå till 1,000 kronor.

Herr Jonsson i Mörkhult motion.

Beträffande frågan om den värdegräns, där depositionsskyldigheten skall inträda, anser utskottet, att genom den på lagrådets hemställen vidtagna nedsättningen av gränsen från 5,000 kronor till 2,000 kronor de önskemål, som motionären velat tillgodose, blivit iakttagna så långt möjlighet därtill finnes. Enligt vad den för lagberedningens räkning utarbetade statistiska översikten utvisar, torde omyndiga med en förmögenhet, icke överstigande 2,000 kronor, endast i ringa utsträckning hava denna placerad uti aktier eller obligationer. Däremot torde nog åtskilliga fall förekomma, där sådana mindre förmögenheter bestå i fordringar på enskilda personer mot skuldebrev med intecknings- eller borgenssäkerhet. I dylika fall skulle det dock för förmyndaren,

Utskottet.

vilken kan förutsättas i regel själv befinna sig i små omständigheter och vara ovan vid formella angelägenheter, utan tvivel vara förenat med oproportionerligt stort besvär att nödgas anlita bank för förvaring och förvaltning av ett sådant skuldebrev. Utskottet finner sålunda anledning icke föreligga att tillstyrka bifall till det yrkande, som framställts i motionen.

Emellertid vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke möjligen den börda, som den föreslagna lagstiftningen onekligen lägger på förmyndarna genom tvånget för dem att i bank nedsätta omyndigs värdehandlingar, skulle i viss mån kunna minskas, om sådan nedsättning finge ske jämväl i sparbank. En ändring i förslaget i denna riktning kan icke nu vidtagas, då en sådan ändring förutsätter ändring jämväl i sparbankslagen och måste föregås av en utredning rörande sparbankernas möjligheter att påtaga sig uppgiften att mottaga sådana depositioner. Det torde väl ock vara tvivelaktigt, huruvida sparbankerna kunna åtaga sig att förvara och förvalta obligationer och aktier på samma villkor, som föreslagits i fråga om riksbanken och de enskilda bankerna, men synes det utskottet, som om i varje fall nedsättning i sparbankerna kunde med fördel åstadkommas beträffande in-teckningar och andra skuldebrev, som sparbankerna redan nu äro vana att för egen del sköta. Utskottet anser därför en utredning i angivna hänseende böra verkställas, och vill följaktligen hemställa, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om sådan utredning.

9 §.

Även beträffande denna paragraf får utskottet hänvisa till sin allmänna motivering i vad angår framställda yrkanden om paragrafens uteslutande ur förslaget.

Herr Lindhagens motion.

Herr *Lindhagen* har i sin motion yrkat, att riksdagen i fråga om förevarande paragraf måtte beakta ett av Stockholms samfällda rådhusrätt i förut berörda yttrande uttalat önskemål därom, att s. k. spärr för omyndigs tillgodohavande hos bank måtte kunna åstadkommas utan förmyndarens medverkan.

Utskottet.

I sitt över lagförslaget avgivna utlåtande har även lagrådet hemställt om sådan ändring i förslaget, att spärren skulle göras automatisk på det sätt, att så snart medel insattes för omyndigs räkning, kontot utan vidare skulle vara spärrat, såframt icke förmyndaren gjort förbehåll om rätt till uttag utan överförmyndarens tillstånd. Utskottet anser sig icke böra uppehålla sig vidlyftigare vid denna fråga, som blivit uttömmande behandlad dels av lagrådet och dels i departementschefens yttrande i anledning av lagrådets anmärkningar. De skäl, som departementschefen anfört till stöd för sin åsikt, att en sådan automatisk spärr icke är önskvärd, äro enligt utskottets mening fullt övertygande, och utskottet saknar därför anledning tillstyrka bifall till motionen.

14 §.

I sin motion har herr *Nothin* yrkat, att till förevarande paragraf måtte *Herr Nothins motion.* fogas ett tredje stycke av följande lydelse: »Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning i fråga om förening, som träffats vid laga skifte eller ägostyckning eller vid avstyckning av område, som ej ingår i tomtindelning».

Beträffande de skäl, som föranlett ifrågavarande hemställan, får utskottet *Utskottet.* hänvisa till motionen. Utskottet delar motionärens uppfattning, att ett sådant tillägg till förevarande paragraf är erforderligt, och hemställer därför om ändring i nämnda hänseende.

15 §.

I sin motion har herr *Lindhagen* yrkat, att riksdagen måtte överväga ett *Herr Lindhagens motion* av Stockholms samfällda rådhusrätt i dess förut omförmälda yttrande framställt yrkande, att prövningen, huruvida samtycke bör givas till försäljning av omyndigs fasta egendom eller dess in-tecknande för gäld, bör tillkomma överförmyndaren och icke rätten.

I olikhet med rådhusrätten anser utskottet, att den fasta egendomen, sär-skilt naturligtvis när den samtidigt utgör vederbörandes hem, är av den sär-skilda betydelse, att det är väl motiverat att behandla frågor angående sådan egendom i särskild ordning. Då frågor härom nu upptagas av rätten, lärer anledning icke föreligga att frångå denna anordning, varför utskottet ansett motionen icke böra föranleda någon åtgärd. *Utskottet.*

16 §.

I förevarande paragraf har utskottet företagit en mindre ändring av redak-tionell natur, i ändamål att det skall i lagtexten komma till klart uttryck vad som måste anses utgöra förslagets innebörd, nämligen att full avtalsfrihet föreligger, så att förmyndarens medkontrahent kan uppställa icke blott sär-skilda villkor rörande den tid, inom vilken förmyndaren skall söka tillstånd, utan även en yttersta gräns för sin egen bundenhet.

18 §.

Inom utskottet har ifrågasatts, att i denna paragraf — liksom ock i 3 kap. 7 § (3 kap. 12 § i utskottets förslag) samt 7 kap. 11 § — skulle erfordras förtydligande för utmärkande av vad som menas med »behållen inkomst». En ändring i detta syfte skulle emellertid medföra lagtext av alltför tyngande beskaffenhet, och utskottet har därför avvisat tanken därpå, helst det enligt utskottets mening ligger i sakens natur vad med ifrågavarande uttryck bör förstås. På sätt framgår av lagberedningens motiv och vad en ledamot av lagrådet yttrat vid 3 kap. 7 §, skall från bruttointkomsten avräknas skuld-räntor och förvaltningskostnader. Vad som till sin ekonomiska natur är att räkna såsom kapitalförvärv bör ej heller få komma i betraktande såsom

inkomst vid arvodesberäkningen, även om sådana belopp i beskattningshänseende skola räknas såsom inkomst. Detta gäller särskilt om vissa realisationsvinster, lotterivinster o. dyl. För att arvode skall få beräknas å viss inkomst erfordras naturligtvis ock, att vederbörande inkomstbelopp verkligen ingått i förmyndarens förvaltning. Självfallet får därför arvode icke åtnjutas för den omyndiges arbetsförtjänst, såframt icke förmyndaren erhållit särskilt tillstånd att omhändertaga denna. I de fall, där särskild förmyndare är förordnad, oaktat den omyndiges fader eller moder ännu är i livet, torde i regel förmyndaren icke heller vara berättigad till arvode å pensions- eller livräntebelopp eller underhållsbidrag, vilka utbetalas direkt till den efterlevande.

9 kap.

2 §.

Det har inom utskottet ifrågasatts, huruvida, sedan förteckning en gång ingivits, särskild förteckning över egendom, som sedermera tillfaller den omyndige, kan anses erforderlig, eller om icke med redovisning för sådan egendom skulle kunna anstå, till dess räkning nästa gång skall avgivas. Utskottet har emellertid ansett det betänkligt att på detta sätt försvaga kontrollen, helst den egendom, som sedermera tillfaller den omyndige, kan vara värdefullare än den egendom, som upptagits i den första förteckningen.

12 §.

I förevarande paragraf har utskottet gjort en mindre redaktionell ändring, i det att ordet »årsräkningar» utbyts mot endast ordet »räkningar». Bland de handlingar, som skola ingå i slutredovisningen, kan nämligen befinna sig icke blott den avgående förmyndarens sluträkning utan även sluträkning, som avgivits av en tidigare förmyndare.

11 kap.

6 och 7 §§.

I förevarande paragrafer hava smärre jämkningar vidtagits med anledning av den omarbetning av 3 kap., som utskottet verkställt.

12 kap.

3 §.

Herr Lindhagens motion.

I sin motion har herr *Lindhagen* yrkat, att riksdagen måtte överväga ett av Stockholms samfällda rådhusrätt i dess yttrande över förslaget gjort uttalande angående önskvärdheten av vidgad befogenhet för domstol att förklara

person omyndig antingen ex officio eller på talan av andra personer än de i förslaget angivna.

Utskottet delar den av lagberedningen uttalade uppfattningen, att rätten icke bör tillåtas att ex officio upptaga frågor om omyndighetsförklaring annat än möjligen i fullständigt självklara fall. Då emellertid inga andra fall kunna förutsättas vara fullt självklara än sådana, där fråga är om sinnessjuk, som vårdas å anstalt, har lagberedningen till just dessa fall inskränkt rättens behörighet att på en enkel anmälan vidtaga ifrågavarande åtgärd. I andra fall erfordras ansökan av person, som utrustats med särskild talerätt, för att man därmed skall vinna säkerhet för, att utredningen kommer att verkställas genom en kontradiktorisk förhandling av parter å ömse sidor. Då omyndighetsförklaring i regel skall meddelas i den persons intresse, om vars omyndighetsförklarande fråga är, eller i de personers, som för sitt uppehälle äro beroende av honom, bör det icke tillåtas andra enskilda personer än vederbörandes närmaste att göra ansökning om hans förklarande för omyndig. Det intresse, som det allmänna av t. ex. fattigvårdshänsyn kan tänkas i vissa fall hava av en persons omyndighetsförklaring, har föranlett, att jämväl överförmyndaren utrustats med talerätt. Detta är enligt utskottets mening fullt tillräckligt. Utskottet kan således icke tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet.

På grund av de skäl utskottet anfört har utskottet icke heller kunnat biträda ett inom utskottet väckt förslag, att talerätt skulle tillerkännas även kommunalfullmäktige och stadsfullmäktige, helst det måste betecknas såsom olämpligt, att partställning i rättegång tillerkännes en kommunal representantförsamling och icke ett verkställande organ.

Herr *Petrén* har i den av honom avgivna motionen yrkat, att första stycket sista punkten i förevarande paragraf måtte erhålla följande lydelse: »Sinnessjuk, som åtnjuter vård å *sinnessjukhus*, må ock förklaras omyndig på anmälan av anstaltens styrelse eller *föreståndare*».

Herr Petréns motion.

Det torde möjligen vara riktigt, att, på sätt herr *Petrén* framhåller, läkaren vid enskild sinnessjukanstalt enligt sinnessjukstadgan har samma befogenhet att göra anmälan hos vederbörande domare för laga åtgärd i avseende å förmyndarvård, som enligt § 36 i stadgan tillkommer styrelsen för allmän sinnessjukanstalt. Med den noggrannare reglering, som lagförslaget avser att giva åt hithörande förhållanden, synes det dock icke vara lämpligt att till den nya lagstiftningen överflytta vad sålunda möjligen gäller om enskild anstalts föreståndare, förr än genom förbättrad lagstiftning rörande sinnessjukvården, vartill förslag nu föreligger, frågan om de enskilda sinnessjukanstalternas ordnande och kontrollen därå vunnit slutgiltig lösning. Enligt det av herr *Petrén* framställda yrkandet skulle dessutom uttrycket »sinnessjukanstalt» utbytas mot uttrycket »sinnessjukhus» för vinnande av överensstämmelse med den terminologi, som blivit använd i de nyligen avgivna förslagen till lag om vård av sinnessjuka m. fl. författningar och som jämväl förekommer i lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades

Utskottet.

kostnader för vård av sinnessjuka m. fl. Utskottet anser emellertid, att den i föreliggande förslag använda terminologin bör tills vidare bibehållas såsom överensstämmande med den terminologi, som förekommer i stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901. På grund av vad sålunda anförts har utskottet icke kunnat tillstyrka bifall till motionärens yrkande.

9 §.

Herr Lindhagens motion. Herr *Lindhagen* har i den av honom avgivna motionen ytterligare hemställt, att önskemål, som han i avseende å förevarande paragraf framställt i en av honom i Stockholms rådhusrätt uttalad särskild mening vid avgivande av yttrande över lagberedningens förslag, måtte av riksdagen övervägas. Berörda önskemål avser, att den, som förmenas böra ställas under förmynderskap, ej må, innan rättens utslag fallit, genom polismyndighets eller annans ingripande på läkares förord berövas sin frihet, där ej vederbörande obestriddigen lider av utpräglad sinnessjukdom och dessutom uppenbarligen är farlig för den allmänna säkerheten.

Utskottet. Då det önskemål, som herr *Lindhagen* sålunda framfört, faller utanför denna lagstiftnings ram och bör prövas i samband med förändrad lagstiftning om sinnessjukvården, saknar utskottet anledning förorda bifall till motionen.

27 §.

Herr Lindhagens motion. Herr *Lindhagen* yrkar vidare i sin motion, att riksdagen måtte överväga vad Stockholms samfällda rådhusrätt i sitt yttrande hemställt därom, att andra stycket i förevarande paragraf måtte därur uteslutas.

Utskottet. Då den föreskrift, som här lämnats, nämligen att rätten i vissa fall alltid skall i sitt beslut angiva, att beslutet länder till omedelbar efterrättelse på sätt i första stycket sägs, otvivelaktigt kan medföra onödigt skriveri och besvär, samt det i de flesta fall måste vara uppenbart, att beslutet genast träder i tillämpning, vill utskottet förorda bifall till motionen i denna del.

Förslaget till lag angående införande av lagen om förmynderskap.

1 §.

Med anledning av den omarbetning av 3 kap. i förslaget till lag om förmynderskap, som utskottet företagit, har en omredigering skett även av förevarande paragraf för att tydligt utmärka, vilka åtgärder domstolen har att vidtaga redan före lagens ikraftträdande. Då enligt 3 kap. 5 § i utskottets förslag val av överförmyndare skall ske före oktober månads utgång, men val av de överförmyndare, som skola träda i tjänstgöring den 1 januari 1925, icke torde med säkerhet medhinnas inom nämnda tid, har utskottet ansett ett undantag från omförmälda föreskrift böra göras.

13 §.

Stockholms förmyndarkammare inrättades år 1667. Förmyndarkammarens uppgifter, som finnas närmare angivna i den för förmyndarkammaren gällande instruktionen av den 21 juni 1907, äro i huvudsak av två slag. Till en början tjänstgör förmyndarkammaren såsom ett slags bankinrättning, som tvångsvis inlånar de omyndigas medel. Det åligger nämligen förmyndaren att till förmyndarkammaren inleverera den omyndiges kontanta medel, i den mån förmyndaren icke placerar dessa medel genom inköp av värdepapper, som förmyndarkammaren finner sig kunna godkänna. Medel, som inlevereras, ingå i en gemensam fond, vars tillgångar av förmyndarkammaren placeras huvudsakligen i inteckningar i fast egendom men även i viss utsträckning i obligationer. Å de hos förmyndarkammaren inestående medlen tillgodoföres de omyndiga ränta. Räntefoten, som bestämmes av Kungl. Maj:t på förslag av förmyndarkammaren, har i regel följt den av bankerna tillämpade räntefoten för insättningar å depositions- och kapitalräkning, men har under vissa tider av låg bankränta kunnat hållas icke oväsentligt högre. Den andra formen för förmyndarkammarens verksamhet består i förvaring och vård av de omyndigas värdehandlingar. Förmyndaren är skyldig att hos förmyndarkammaren nedsätta samtliga den omyndige tillhöriga aktier, obligationer, inteckningar och andra värdehandlingar. Med avseende å sålunda nedsatta värdehandlingar biträder förmyndarkammaren med vissa löpande förvaltningsåtgärder, dock icke i samma utsträckning som bankerna i fråga om värdehandlingar, som där nedsättas i öppet förvar. Särskilt tillhandagår förmyndarkammaren icke med inkassering av kuponger till obligationer.

Förmyndarkammarens verksamhet utövas för närvarande i huvudsak utan kostnader för de omyndiga. Förvaltningskostnaderna bestridas nämligen av de avgifter, som till belopp, motsvarande $\frac{1}{2}$ % av boets behållning, skola av stärbhusen i Stockholm erläggas såsom ersättning för bouppteckningars upprättande. Bouppteckningsavgifterna uppgå årligen till högst avsevärda belopp. Sedan förmyndarkammarens kostnader blivit täckta, återstår alltid för varje år ett stort överskott. Detta överskott skall enligt särskilda bestämmelser tillfalla allmänna barnhuset i Stockholm.

Det må ock erinras därom, att förmyndarkammaren är samorganiserad med den sektion av Stockholms rådhusrätts första avdelning, som handlägger ansöknings- och anmälningsärenden enligt giftermåls- och ärvdabalkarna. Med anledning härav belastas förmyndarkammarens utgiftsstat jämväl av samtliga kostnader för ifrågavarande sektion av rådhusrättens första avdelning.

Då lagberedningen föreslagit förmyndarkammarens avskaffande, har detta i huvudsak skett på följande skäl: Den av förmyndarkammaren bedrivna inlåningsrörelsen kunde, med de rika placeringsmöjligheter, som särskilt i Stockholm stode allmänheten öppna, icke numera anses fylla ett ändamål. Vad anginge nedsättningen av värdehandlingar i förmyndarkammaren, hade genom

beredningens förslag införts en ordning, som för riket i dess helhet skulle medföra i huvudsak samma trygghet, som nedsättningen av värdehandlingar i förmyndarkammaren för Stockholms del vore avsedd att åstadkomma, och förmyndarkammaren kunde därför icke anses längre vara behövlig. Därest förmyndarkammaren skulle bibehållas, måste den i varje fall åtaga sig samma uppgifter beträffande förvaring och förvaltning av värdehandlingar, som enligt förslaget skulle åligga bankerna, och härför skulle fordras en ganska genomgripande omorganisation av förmyndarkammaren. Genom inhämtande av upplysningar från vissa förmyndarkammarens ledamöter och tjänstemän hade beredningen fått den uppfattningen, att man inom verket ansåge stora svårigheter möta för genomförande av en sådan omorganisation. En omorganisation uti ifrågavarande syfte skulle dessutom ytterligare öka de redan förut höga förvaltningskostnaderna. Frågan om förvaltningskostnaderna utgjorde enligt beredningens förmenande ett särskilt skäl mot förmyndarkammarens bibehållande. Vid den åt lagberedningen anförtrodda revisionen av ärvdabalken skulle givetvis även komma att upptagas frågan om förändrade föreskrifter angående behandlingen av död mans bo. Vid den slutliga lösningen av denna fråga skulle det utan allt tvivel visa sig nödvändigt att avskaffa bouppteckningsavgifterna i de städer, där sådana ännu utginge. Då sålunda bouppteckningsavgifterna i Stockholm kunde förväntas komma att inom överskådlig framtid upphöra, skulle förmyndarkammaren, om densamma bibehölls, nödgas för sina utgifter endast lita till de omyndigas medel. Då förmyndarkammarens förvaltningskostnader uppgivits utgöra t. ex. för år 1920 omkring 255,000 kronor, motsvarande efter verkställda beräkningar cirka 9 % på avkastningen av det utav förmyndarkammaren förvaltade kapitalet, framginge härav, att de omyndiga i Stockholm skulle i vida högre grad än de omyndiga i övriga delar av riket betungas med utgifter för förmyndarvården, om förmyndarkammaren bibehölls.

Över lagberedningens förslag avgavs infortrat yttrande av Stockholms samfällda rådhusrätt, som därvid i huvudsak återopade ett yttrande, som avgivits av rådhusrättens första avdelning och förmyndarkammaren. Häri anfördes vissa skäl för förmyndarkammarens bibehållande, varjämte framhölls, att utsikter för kostnadsfrågans ordnande även efter bouppteckningsavgifternas upphörande säkerligen skulle visa sig föreligga. Någon genomförd utredning angående kostnadsfrågan förebragtes dock icke i detta sammanhang.

Sedan lagberedningens förslag remitterats till lagrådet, ingav första avdelningen och förmyndarkammaren ävensom samfällda rådhusrätten till Kungl. Maj:t vissa skrivelser, vilka överlämnades till lagrådet för att tagas i övervägande vid avgivande av dess utlåtande. Vid ifrågavarande skrivelser fanns fogad en inom förmyndarkammaren verkställd utredning, huru stor del av förvaltningskostnaderna, som kunde beräknas falla, å ena sidan på första avdelningen och å andra sidan på den egentliga förmyndarkammaren. Enligt denna utredning skulle av första avdelningens och förmyndarkammarens ge-

mensamma årliga kostnader, numera beräknade till 267,600 kronor 15 öre, så att den egentliga förmyndarkammaren icke falla större belopp än 144,527 kronor. Då efter bouppteckningsavgifternas avskaffande kostnaderna för första avdelningen borde i likhet med andra utgifter för rättsskipningen bestridas av Stockholms stad, behöfde man endast räkna med sistnämnda belopp vid bedömning av, huruvida även efter bouppteckningsavgifternas upphörande medel stode till förfogande för uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet. För täckande av angivna belopp kunde man dock påräkna dels den avgift, som enligt förslaget skulle av de omyndigas medel utgå såsom arvode till överförmyndaren, dels ett belopp, motsvarande vad av de omyndigas medel eljest skulle utgå till bank i arvode för förvaring och förvaltning av där nedsetta värdehandlingar, dels den till cirka 50,000 kr. om året uppgående avkastningen av förmyndarkammarens garantifond och dels slutligen eventuellt bidrag från Stockholms stad. Vad man sålunda kunde påräkna skulle mer än väl täcka utgifterna.

Inom lagrådet anslöto sig tre ledamöter till det remitterade förslagens ståndpunkt, att förmyndarkammaren skulle upphöra. En ledamot uttalade sig däremot för att förmyndarkammaren skulle tills vidare äga bestånd samt utredning verkställas, om och under vilka villkor densamma kunde även för framtiden bibehållas.

I det för riksdagen framlagda lagförslaget har den av lagberedningen och lagrådets flesta ledamöter intagna ståndpunkten bibehållits, i det att förmyndarkammaren föreslagits skola upphöra. För avveckling av förmyndarkammarens kontantförvaltning föreslås emellertid en övergångsperiod. Under denna övergångsperiod skulle överförmyndare icke utses för Stockholm, utan de uppgifter, som enligt förslaget åligga överförmyndare, i stället fullgöras av förmyndarkammaren, utom försåvitt angår vissa åtgärder, där ett snabbt avgörande anses erforderligt, och där följaktligen viss ledamot av förmyndarkammaren, någon tjänsteman därstädes eller annan av rådhusrätten förordnad person skulle fungera såsom överförmyndare.

Herr *Lindhagen* yrkar i den av honom avgivna motionen, att riksdagen ville

Herr Lindhagens motion.

1:o) besluta sådan ändring i förslaget, att förmyndarkammaren i Stockholm skall i samorganisation med rådhusrätten fortfarande handhåva kontrollen å förmynderskap i huvudstaden samt på samma gång vara överförmyndare därstädes i enlighet med den instruktion, som Konungen må, även med erforderlig ändring av vissa kontrollbestämmelser i lagen, närmare bestämma;

2:o) i händelse yrkandet under 1) ej bifalles, besluta den ändring i 13 § av lagen om övergångsbestämmelser, att förmyndarkammaren tillsvidare, så länge bouppteckningsavgifterna inflyta, skall även beträffande förvaltning av kontanter och värdehandlingar väsentligen kunna bibehållas i sin nuvarande

organisation med tillägg av den uppgift att vara överförmyndare och den klagorätt över förmyndarkammarens beslut, som i nämnda § omförmäles; ägande Konungen att härom närmare bestämma genom instruktion, som även må innehålla erforderlig modifikation av vissa kontrollbestämmelser i lagen;

3:o) besluta, att förmyndarkammare även må kunna inrättas i andra större städer, därest framställning därom göres och Konungen finner förhållandena det medgiva, i vilken händelse Konungen äger på sätt ovan sägs därom utfärda närmare föreskrifter.

Vid motionen hava såsom bilagor fogats samtliga i ärendet avgivna yttranden jämte vissa andra handlingar, som motionären ansett ägnade att belysa frågan. Till stöd för yrkandena har motionären huvudsakligen anfört följande: Stockholms rådhusrätts första avdelning och förmyndarkammaren utgjorde en enhetlig organisation, som i sig innefattade samtliga de tre institutioner, som enligt förslaget skulle hava att i olika avseenden fungera såsom vårdare av de omyndigas intressen, nämligen förmynderskapsdomstolen, överförmyndaren och den anstalt, där nedsättning av de omyndigas värdehandlingar skulle äga rum. Ett söndersplittrande av denna organisation på nämnda tre beståndsdelar för vinnande av likformighet med riket i övrigt vore icke till gagn för förmyndarna eller de omyndiga. Genom förmyndarkammarens bibehållande bleve samtliga de tre sidorna i uppsikten på ett praktiskt och naturligt sätt sammanvävda med varandra, enighet bleve praktiskt rådande, sakens olika sidor stödde varandra och förmyndaren kunde på ett ställe få sina olika ärenden uträttade. En annan fördel med förmyndarkammarens bibehållande vore möjligheten till kollegial behandling av viktigare ärenden. Det nuvarande systemet hade även sin betydelse däri, att förvaringen av värdehandlingarna samt de kontanta medlens placering därigenom bleve på ett opartiskt, enhetligt och tryggare sätt tillgodosedda utan de olägenheter, som vore förbundna med de enskilda bankernas befattning med dessa angelägenheter. Ett ingalunda oviktigt skäl för förmyndarkammarens bibehållande låge ock däri, att härigenom samma skydd skulle beredas för alla omyndiga, enär någon gräns icke behöfde uppställas, vare sig för skyldigheten att nedsätta värdehandlingar eller för skyldigheten att spärra kontanta tillgodohavanden. Slutligen hade olika omständigheter åt förmyndarkammaren givit en auktoritet, som också talade till dess förmån. Såsom en sammanfattning har motionären framhållit, att förmyndarkammaren från sin begynnelse varit byggd på det naturliga förhållandet, att i huvudstaden med dess större befolkning en centralisering av kontrollen å förmynderskap lämpligen kunnat organiseras och på samma gång givas önskvärd större omfattning än för hela riket. Denna centralisering hade varit en fulländning av systemet på en viss ort, och en sådan centralisering vore lika tidsenlig nu som tillföre. Beträffande kostnadsfrågan har motionären åberopat den utredning, som tidigare presterats från förmyndarkammaren och Stockholms rådhusrätt på sätt ovan framhållits. Vidare har motionären — under åberopande av en promemoria, som avgivits

av två tjänstemän i förmyndarkammaren och vilken bilagts motionen — framhållit, att det icke mötte några oöverbärliga svårigheter för förmyndarkammaren att fullgöra samma prestationer, som förslaget fordrade av bankerna, men att man å andra sidan kunde ifrågasätta, huruvida förmyndarna i huvudstaden, utöver de stora fördelar, som den nuvarande ordningen beredde dem, dessutom skulle nödvändigtvis beredas en del bekvämligheter, särskilt i fråga om kupongers inkassering, som de hitintills utan erinran själva utfört.

Inom utskottet hava sympatier yppats för förmyndarkamarsystemet såsom sådant. På grund av den enhetlighet, som därmed är förenad, torde detta system erbjuda den största säkerheten för de omyndiga. Det råder icke heller mer än en mening därom, att de omyndiga i Stockholm under tidernas lopp haft förmyndarkammaren därstädes att tacka för undvikande av många förluster. Emellertid är det otvivelaktigt, att ett förmyndarkamarsystem för riket i dess helhet icke låter sig genomföra med hänsyn till de stora avstånden, den glesa befolkningen och de därmed förenade kostnaderna. Detta bör dock icke hindra, att förmyndarkammare kan finnas på sådan ort, där särskilda förutsättningar för en dylik institution existera.

I fråga om önskvärdheten av en förmyndarkammare i Stockholm kan utskottet sålunda i huvudsak ansluta sig till vad motionären anför. Däremot hyser utskottet den uppfattningen, att en sådan förmyndarkammare bör vara helt anknuten till den lagstiftning, som gäller för riket i övrigt. Med hänsyn härtill lär på en förmyndarkammare i Stockholm, som skall vid sidan av förmyndarna utgöra enda organ för förmyndarvården, böra ställas det kravet, att densamma skall fullgöra allt vad som enligt det föreliggande förslaget åligger såväl överförmyndaren som bankerna. Tvivel hava från olika håll yppats, huruvida den nu bestående förmyndarkammaren skall kunna på ett tillfredsställande sätt påtaga sig de nya uppgifter, som ovan nämnts. Dessa tvivel kunna väl vara ett hinder för att nu fastslå, att Stockholms förmyndarkammare skall för framtiden bestå, men utgöra enligt utskottets uppfattning icke tillräckligt skäl för ett beslut om förmyndarkammarens avskaffande. Förmyndarkammaren bör i stället få tills vidare äga bestånd, varigenom man i dess egen verksamhet erhåller det bästa materialet för bedömning av dess förmåga att anpassa sig för de nya uppgifterna.

Även kostnadsfrågans nuvarande läge pekar i samma riktning. Genom den senast av förmyndarkammaren förebragta utredningen synes spörsmålet om möjligheten av förmyndarkammarens bibehållande även efter bouppteckningsavgifternas avskaffande hava kommit i väsentligt bättre läge än förut. Däremot torde man icke våga med stöd härav fastslå, att tillräckliga medel under alla förhållanden stå till förfogande. Kostnadsfrågan sammanhänger för nära med organisationsfrågan för att man skall kunna draga en sådan slutsats.

Om förmyndarkammaren får tills vidare äga bestånd, torde den kunna påtaga sig de nya uppgifter, varom fråga är, utan att detta genast behöver föranleda en fullständig omorganisation. Det synes utskottet antagligt, att

Utskottet.

genom en omläggning och förenkling av förmyndarkammarens nuvarande arbetssätt en del av den nu anställda personalens arbetskraft skulle kunna göras tillgänglig för tillgodoseende av de nya krav, som ställas på förmyndarkammaren. Medan förmyndarkammaren sålunda provisoriskt anpassar sig efter den nya lagstiftningen, vinnes erfarenhet om dess förmåga att över huvud även för framtiden gå i land med uppgiften. För den händelse detta visar sig vara fallet, bör en ingående utredning verkställas rörande kostnadsfrågan och den därmed sammanhängande frågan om en mera genomgripande omorganisation, vilken särskilt torde böra inriktas på nedbringande av utgifterna. Därest denna utredning giver vid handen, att förmyndarkammaren även efter bouppteckningsavgifternas avskaffande kan fortsätta sin verksamhet till nytta för de omyndiga och utan dessas betungande med större kostnader än som skulle drabba dem, om förmyndarkammaren indroges, bör utredningen läggas till grund för en ändring i förmynderskapslagen, avseende förmyndarkammarens definitiva inpassande i denna. Vid utredningen torde emellertid hänsyn böra tagas även till möjligheten, att förmyndarkammaren kan tillåtas bestå med mera inskränkta uppgifter, i vilket fall således vissa områden skulle komma att behandlas enligt förmynderskapslagstiftningens allmänna regler.

Vad angår frågan, huruvida i lagen bör lämnas utrymme för möjligheten att inrätta förmyndarkamrar även på andra orter än i Stockholm, torde denna fråga kunna upptagas till avgörande först i samband med det framtida definitiva avgörandet rörande Stockholms förmyndarkammare.

På grund av den ståndpunkt utskottet sålunda intagit har utskottet företagit en omarbetning av 13 § i förevarande lag, avseende ett bibehållande av Stockholms förmyndarkammare tills vidare, och vill utskottet i övrigt föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i avseende å förutsättningarna för förmyndarkammarens bibehållande även för framtiden.

Förslaget till lag om vård av omyndigs värdehandlingar.

2 §.

I punkten 9 av förevarande paragraf har stadgats skyldighet för den bank, där nedsättning skett av in-tecknat skuldebrev, som tillhör omyndig, att underrätta förmyndaren, såframt exekutiv auktion å den in-tecknade fastigheten blivit utlyst. I yttranden, som fullmäktige i riksbanken ävensom svenska bankföreningen avgivit över lagberedningens förslag, har hemställts, att skyldighet att underrätta förmyndare om utlyst exekutiv auktion icke måtte åläggas banken i annat fall, än då banken genom meddelande från överexekutor erhållit kännedom om auktionen. I en senare till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse hava fullmäktige i riksbanken ytterligare upprepat denna hemställan, därvid

fullmäktige framhållit, att den föreslagna skyldigheten uppenbarligen måste medföra en mycket omfattande registreringskyldighet beträffande mottagna inteckningar och utlysta auktioner, därvid stor svårighet i många fall måste förekomma att av auktionskungörelsen bedöma, huruvida den avser fastighet, som beröres av någon i bankens förvar lämnad inteckning. Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då det, enligt vad utskottet inhämtat, skulle särskilt för riksbanken med dess nuvarande organisation vara förenat med betydande svårigheter att påtaga sig den i Kungl. Maj:ts förslag upptagna skyldigheten, har utskottet ansett sig böra föreslå, att åt stadgandet i punkten 9 gives den förändrade lydelse, varom hemställan sålunda gjorts.

8 §.

I förevarande paragraf har företagits en mindre redaktionell jämkning i avsikt att tydligt angiva, att avgiften även för utländska värdehandlingar skall beräknas efter deras värde i svenskt mynt.

12 §.

Enligt förevarande paragraf åligger det förmyndaren att till överförmyndaren ingiva redogörelse för placeringen av kapitalmedel, som uppburits av banken, huru obetydligt än det uppburna beloppet är. Då detta synes vara att i onödan besvara förmyndarna, har utskottet ansett nödigt att med ett tillägg till paragrafen angiva, att sådan skyldighet icke skall åligga förmyndaren, förr än det av banken uppburna beloppet, antingen i och för sig eller genom sammanläggning av mindre poster, uppgått till en summa av minst 300 kronor.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

Enligt den lydelse förevarande förslag erhållit, skulle från handläggning å tingssammanträde med s. k. tremansnämnd vara uteslutna alla ärenden angående föreläggande för förmyndare och gode män att vid äventyr av vite fullgöra vissa åligganden. Då emellertid dylika ärenden äro av brådskande natur, böra desamma enligt utskottets mening få upptagas å tingssammanträde, varom nu är fråga. I stället för att fullständiga den gjorda uppräknings av ärenden, som få upptagas, har emellertid utskottet ansett lämpligare att i stället uppräknat de ärenden, som icke få upptagas, och har i anledning härav en omredigering av paragrafen ägt rum.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 3, 6 och 7 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Ett förslag till ändringar i förevarande lag har tidigare under detta års riksdag varit föremål för behandling. I enlighet med de av riksdagen beslutade ändringarna har också lag redan utfärdats. Emellertid har vid riksdagsbehandlingen insmugit sig ett redaktionsfel, i det i 9 § av lagen från den äldre lydelsen medtagits orden »inom nämnda tid», vilka med den nuvarande lydelsen sakna mening. Då nu i alla fall ändringar uti ifrågavarande lag skola vidtagas, har utskottet ansett nämnda redaktionsfel lämpligen böra rättas, oaktat i det nu föreliggande förslaget ändring i 9 § icke påkallas. Härav har föranletts ändring i lagförslagets rubrik och ingress.

Beträffande övriga i propositionen innefattade lagförslag har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet, med anmälan att utskottet framdeles skall avgiva utlåtande över propositionen, såvitt den avser förslaget till lag angående ändrad lydelse av 77 § i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, i övrigt hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag till lag om förmynderskap.

Häri genom förordnas som följer:

1 kap. Om omyndiga.

1 §.

Den, som är under tjuuguett år (*minderrårig*), vare omyndig.

1 §.

Den, som är under tjuuguett år (*underårig*), vare omyndig.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Den, som fyllt tjuguet år, skall av rätten förklaras omyndig:

1. om han på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten är ur stånd att vårda sig eller sin egendom;

2. om han genom slöseri eller annan grov vanvård av sin egendom eller eljest genom otillbörligt förfarande i avseende å egendomen äventyrar sin eller sin familjs välfärd;

3. om han är hemfallen åt missbruk av rusgivande medel och i följd därav icke kan vårda sig eller sin egendom; eller

4. om han på grund av sjukdom, försvagat hälsotillstånd, lyte, oerfarenhet eller annan orsak behöver annans bistånd i vården av sina angelägenheter och av sådan anledning själv begär att bli förklarad omyndig eller samtycker därtill.

3 §.

Föreligger beträffande *minderårig* sådant fall, som i 2 § sägs, må rätten förklara, att han skall förbli omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder.

3 §.

Föreligger beträffande *underårig* sådant fall, som i 2 § sägs, må rätten förklara, att han skall förbli omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder.

4 §.

Omyndighetsförklaring skall av rätten hävas, om den omyndige finnes vara i stånd att själv taga vård om sina angelägenheter.

2 kap. Om förmyndare.

1 §.

För *minderårigt* barn i äktenskap vare fadern förmyndare. Dör fadern, eller kan han enligt 4 § icke vara förmyndare, eller varder han entledigad från förmynderskapet, vare modern barnets förmyndare.

Går föräldrarnas äktenskap åter, eller vinna de hemskillnad eller äktenskapsskillnad, vare den barnets förmyndare, som skall hava vårdnaden om det. Varder eljest förordnat, att vårdnaden skall tillkomma allenast den ene av föräldrarna, vare han ock förmyndare.

1 §.

För *underårigt* barn i äktenskap vare fadern förmyndare. Dör fadern, eller kan han enligt 4 § icke vara förmyndare, eller varder han entledigad från förmynderskapet, vare modern barnets förmyndare.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

För *minderårigt* barn utom äktenskap vare modern förmyndare. Har vårdnaden om barnet tillagts fadern, vare han dess förmyndare.

2 §.

För *underårigt* barn utom äktenskap vare modern förmyndare. Har vårdnaden om barnet tillagts fadern, vare han dess förmyndare.

3 §.

Finnes ej någon, som, efter vad ovan eller i lagen om adoption stadgas, skall vara förmyndare för *minderårig*, skall rätten förordna förmyndare.

För den, som är förklarad omyndig, skall ock förmyndare förordnas.

3 §.

Finnes ej någon, som, efter vad ovan eller i lagen om adoption stadgas, skall vara förmyndare för *underårig*, skall rätten förordna förmyndare.

För den, som är förklarad omyndig, skall ock förmyndare förordnas.

4 §.

Den, som själv är omyndig, må ej vara förmyndare; och upphøre därför förmyndares befattning, då han varder förklarad omyndig.

5 §.

När förmyndare skall förordnas, skall därtill utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna, helst någon, som är med den omyndige besläktad eller besvägrad eller eljest står honom nära.

För *minderåriga* syskon bör gemensam förmyndare förordnas, såvida icke särskilda skäl tala däremot.

För *underåriga* syskon bör gemensam förmyndare förordnas, såvida icke särskilda skäl tala däremot.

6 §.

Skall efter föräldrarnas död förmyndare förordnas för *minderårig*, och hava föräldrarna eller en av dem givit tillkänna, vem de önska till förmyndare för den *minderåriga*, varde han därtill förordnad, såframt han ej finnes olämplig.

6 §.

Skall efter föräldrarnas död förmyndare förordnas för *underårig*, och hava föräldrarna eller en av dem givit tillkänna, vem de önska till förmyndare för den *underåriga*, varde han därtill förordnad, såframt han ej finnes olämplig.

7 §.

För omyndig må, när omständigheterna sådant påkalla, flera förmyndare förordnas.

Finnes den, som på grund av lag skall vara förmyndare, icke lämpligen böra ensam handhava förmynderskapet, skall jämte honom annan förmyndare förordnas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 §.

Ej må någon undandraga sig att på grund av förordnande vara förmyndare i andra än följande fall:

1. om han uppnått en ålder av sextio år;
 2. om han på grund av sjukdom eller försvagat hälsotillstånd icke utan avsevärd olägenhet kan utöva förmynderskapet;
 3. om han till följd av befattning i statens eller kommuns tjänst skulle av förmynderskapet oskäligt betungas;
 4. om han redan förut innehar två förmynderskap för andra än egna barn eller ett sådant förmynderskap av vidlyftig beskaffenhet, därvid förmynderskap för flera *minderåriga* syskon räknas såsom ett;
 4. om han redan förut innehar två förmynderskap för andra än egna barn eller ett sådant förmynderskap av vidlyftig beskaffenhet, därvid förmynderskap för flera *underåriga* syskon räknas såsom ett;
 5. om han genom förmynderskapet skulle bliva nödsakad att eftersätta egna angelägenheter av synnerlig vikt;
 6. om han skall tillsammans med annan utöva förmynderskapet eller vårdnaden om den omyndige skall tillkomma annan;
 7. om han förpliktas att ställa säkerhet för den omyndiges egendom.
- Utövas förmynderskapet för *minderårig* av någon av föräldrarna, äge denne på begäran bliva entledigad från förmynderskapet, allenast om jämte honom annan förordnas till förmyndare eller han förpliktas att ställa säkerhet för den omyndiges egendom.
- Utövas förmynderskapet för *underårig* av någon av föräldrarna, äge denne på begäran bliva entledigad från förmynderskapet, allenast om jämte honom annan förordnas till förmyndare eller han förpliktas att ställa säkerhet för den omyndiges egendom.

9 §.

Gör förmyndaren sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövandet av sin befattning, eller kommer han på ekonomiskt obestånd, och prövas han på grund härav vara olämplig såsom förmyndare, eller finnes han av annan orsak icke längre lämplig att innehava förmynderskapet, varde han entledigad.

10 §.

Dör förmyndaren, och finnes ej någon, som på grund av lag skall vara förmyndare, skall det av den, som har boet i sin vård, utan dröjsmål anmälas till den rätt, hos vilken förmynderskapet är eller skall vara inskrivet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 kap. Om överförmyndare.

1 §.

Den närmaste tillsynen över förmyndares förvaltning tillkommer överförmyndaren.

2 §.

I varje tingslag, så ock i stad, där rådstuvurätt finnes, skall överförmyndare av rätten förordnas. Kan tillsynen icke utövas av en överförmyndare ensam, må flera överförmyndare förordnas. Erfordras flera överförmyndare, äge rätten indela tingslaget eller staden i förmynderskapsdistrikt, ett för varje överförmyndare, eller ock bestämma annan lämplig grund för förmynderskapens fördelning mellan överförmyndarna.

Äro flera tingslag förenade till en domsaga, må till överförmyndare i ett tingslag förordnas den, som blivit därtill utsedd inom annat tingslag i domsagan. Ej må eljest någon samtidigt vara överförmyndare i mera än ett område.

2 §.

I stad, där rådstuvurätt finnes, väljes en överförmyndare. I kommun, som lyder under häradsrätt, väljes likaledes en överförmyndare, såframt icke, på sätt i 3 § stadgas, flera kommuner blivit sammanförda till ett distrikt för val av överförmyndare.

Jfr 4 §.

Jfr 6 §.

3 §.

Innan överförmyndare första gången väljas i kommuner, som lyda under häradsrätt, skall rätten uppgöra förslag till bildande inom tingslaget av distrikt för val av överförmyndare, därvid kommuner böra sammanföras med varandra efter vad som finnes lämpligt. Förslaget må ock avse, att alla kommuner i tingslaget förenas till ett distrikt. Över förslaget skola därav berörda kommuner höras. Varder förslaget godkänt av kommun, som föreslagits skola ingå i ett distrikt, lände det

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

i denna del till efterrättelse, intill dess kommunen efter därom fattat beslut utträtt ur distriktet. Sådant utträde må ej ske, förrän den tid, för vilken överförmyndare blivit utsedd, gått till ända.

Finner rätten sedermera lämpligare distriktsindelning kunna vinnas, äge rätten, då nytt val av överförmyndare förestår, därom upprätta förslag, och skall jämväl i fråga om sådant förslag vad i första stycket stadgas äga tillämpning.

4 §.

Jfr 2 § första stycket.

Kan i stad eller annan kommun tillsynen icke utövas av en överförmyndare ensam, må rätten på framställning av kommunen förordna, att flera överförmyndare skola väljas. I sådant fall äge rätten indela kommunen i distrikt, ett för varje överförmyndare, eller ock bestämma annan lämplig grund för förmynderskapens fördelning mellan överförmyndarna.

5 §.

Överförmyndare väljes i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga samt på landet av kommunalstämma eller av kommunalfullmäktige, om sådana finnas. Valet skall förrättas inom utgången av oktober månad året före det, med vilket överförmyndarens tjänstgöringstid begynner.

Då val av överförmyndare förrättats, skall det genast anmälas till rätten eller domaren. Har val ej skett i behörig tid, skall rätten eller domaren därom göra anmälan hos Kungl. Maj:ts befallningsha-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

vande, som tillser, att valet varder hållet så snart ske kan.

Äro flera kommuner förenade till ett distrikt för val av överförmyndare, och kunna kommunerna icke enas i valet av överförmyndare, skall rätten eller, om denna icke sammanträder före den tid, då överförmyndaren skall träda i tjänstgöring, domaren till överförmyndare utse den av de valde, som finnes därtill lämpligast.

6 §.

Jfr 2 § andra stycket.

Till överförmyndare må i stad eller annan kommun eller i distrikt av flera kommuner väljas den, som blivit därtill vald inom annan kommun eller annat distrikt.

3 §.

Överförmyndare förordnas för en tid av fyra år. Avgår överförmyndare, innan tiden för hans uppdrag är ute, skall i hans ställe annan förordnas att tjänstgöra under den tid, som återstår.

Överförmyndare kan när som helst entledigas, om han finnes icke vara lämplig för befattningen.

4 §.

Till överförmyndare skall förordnas en i praktiska värv väl förfaren svensk man eller kvinna, som uppnått tjugufem års ålder. Överförmyndare i stad, där rådstuvurätt finnes, skall hava sitt hemvist i staden. Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, skall överförmyndaren hava sitt hemvist inom det område, för vilket han förordnas, eller i stad, som gränsar därintill; har nå-

7 §.

Överförmyndare väljes för en tid av fyra år. Avgår överförmyndare, innan tiden för hans uppdrag är ute, skall i hans ställe annan väljas att tjänstgöra under den tid, som återstår.

Jfr 9 § andra stycket.

8 §.

Till överförmyndare skall väljas en i praktiska värv väl förfaren svensk man eller kvinna, som uppnått tjugufem års ålder. Överförmyndare kan ej den vara, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller den, som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som

(Kungl. Maj:ts förslag.)

gon blivit förordnad till överförmyndare för två eller flera tingslag, skall han hava sitt hemvist inom ett av tingslagen eller i stad, som gränsar till något av dem. Undantag från vad om överförmyndarens hemvist är stadgat må medgivas av rätten, om skäl därtill äro.

Domhavande må ej vara överförmyndare inom domsagan, ej heller må ledamot av rådstuvurätt, som arbetar å endast en avdelning, vara överförmyndare i staden.

Jfr 3 § andra stycket.

5 §.

För varje överförmyndare skall av rätten förordnas en ersättare. Vad i 2 § andra stycket, 3 och 4 §§ stadgas om överförmyndare skall äga motsvarande tillämpning å ersättare för honom.

(Utskottets förslag.)

nu är sagt, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Domhavande må ej vara överförmyndare inom domsagan, ej heller må ledamot av rådstuvurätt, som arbetar å endast en avdelning, vara överförmyndare i staden.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara överförmyndare än den, som icke är bosatt inom den kommun eller någon av de kommuner, för vilka valet förrättas, ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget, den, som efter de fyra sistförflutna årens tjänstgöring såsom överförmyndare är i tur att från befattningen avgå, den, som uppmått sextio års ålder, samt den, som eljest uppgiver förhinder, vilket av valmyndigheten godkännes.

9 §.

Överförmyndare kan när som helst av rätten entledigas, om han finnes icke vara lämplig.

10 §.

För varje överförmyndare skall finnas en ersättare. Vad i 5—9 §§ stadgas om överförmyndare skall äga motsvarande tillämpning å ersättare för honom.

Äro såväl överförmyndaren som ersättaren förhindrade att uppehålla befattningen eller bestrida därtill hörande åliggande, äge rätten eller domaren förordna tillfällig vikarie.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

Överförmyndaren vare skyldig att föra bok angående de förmynderskap, som stå under hans tillsyn.

11 §.

Överförmyndaren vare skyldig att föra bok angående de förmynderskap, som stå under hans tillsyn.

7 §.

Överförmyndaren äge uppbära arvode till belopp, motsvarande ett för hundra av den omyndiges behållna årsinkomst, där denna icke överstigit tvåhundra kronor, och eljest två för hundra därav. Inkomsten skall beräknas enligt årsräkning eller sluträkning eller, såvitt fråga är om omyndigs andel av inkomst från dödsbo, däri delägarna sammanleva i oskiftat bo, enligt årsuppgift rörande boet. Arvodet skall av förmyndaren inbetalas vid räkningens eller årsuppgiftens avgivande, och äge förmyndare ur dödsbo, däri den omyndige har del, förskottsvis utbekomma det belopp, som skall utgå i arvode.

12 §.

Överförmyndaren äge uppbära arvode till belopp, motsvarande ett för hundra av den omyndiges behållna årsinkomst, där denna icke överstigit tvåhundra kronor, och eljest två för hundra därav, *dock äge överförmyndaren icke av en omyndig i arvode uppbära mera än ettusen kronor för år*. Inkomsten skall beräknas enligt årsräkning eller sluträkning eller, såvitt fråga är om omyndigs andel av inkomst från dödsbo, däri delägarna sammanleva i oskiftat bo, enligt årsuppgift rörande boet. Arvodet skall av förmyndaren inbetalas vid räkningens eller årsuppgiftens avgivande, och äge förmyndare ur dödsbo, däri den omyndige har del, förskottsvis utbekomma det belopp, som skall utgå i arvode.

Avlämnas gemensam årsuppgift för *minderåriga* syskon, skall vid beräkning av arvodets belopp hänsyn tagas till vad av boets inkomst belöper på syskonen samfällt.

Skall ej räkning eller årsuppgift avgivas, äge rätten, om särskilda skäl därtill äro, tillägga överförmyndaren skäligt arvode att gäldas av den omyndiges medel.

Avlämnas gemensam årsuppgift för *underåriga* syskon, skall vid beräkning av arvodets belopp hänsyn tagas till vad av boets inkomst belöper på syskonen samfällt.

Skall ej räkning eller årsuppgift avgivas, äge rätten, om särskilda skäl därtill äro, tillägga överförmyndaren skäligt arvode att gäldas av den omyndiges medel.

8 §.

I stad, där rådstuvurätt finnes, äger staden, om det finnes lämpligt, lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren

13 §.

Stad eller annan kommun äger, om det finnes lämpligt, lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till be-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

och till bestridande av de med hans verksamhet förenade kostnaderna. *Staden* äger ock att i ordning, som av Konungen godkännes, bestrida samtliga utgifter för dessa ändamål, och äger i sådant fall *staden* uppbära belopp, som i 7 § avses.

stridande av de med hans verksamhet förenade kostnaderna. *Kommunen* äger ock att i ordning, som av Konungen godkännes, bestrida samtliga utgifter för dessa ändamål, och äger i sådant fall *kommunen* uppbära belopp, som i 12 § avses.

9 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbetsmän skall ock gälla om överförmyndaren.

14 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbetsmän skall ock gälla om överförmyndaren.

10 §.

Närmare bestämmelser om överförmyndarens verksamhet samt om förandet av den bok, varom i 6 § förmäles, meddelas av Konungen.

15 §.

Närmare bestämmelser om överförmyndarens verksamhet samt om förandet av den bok, varom i 11 § förmäles, meddelas av Konungen.

4 kap. Om förmynderskapsdomstol.

1 §.

Det åligger rätten att tillse, att förmyndare varder förordnad, då det skall ske, samt att utöva tillsyn över de förmynderskap, som skola hos rätten inskrivas. Rätten skall ock vaka över att överförmyndaren fullgör sina åligganden.

2 §.

Förmynderskap för *minderårig* skall inskrivas, då fader, efter vilken den *minderårige* är arvsberättigad, eller moder avlider, eller då dessförinnan egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, tillfaller den *minderårige* eller någon rättens åtgärd vidtages i fråga, som rör förmynderskapet.

2 §.

Förmynderskap för *underårig* skall inskrivas, då fader, efter vilken den *underårige* är arvsberättigad, eller moder avlider, eller då dessförinnan egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, tillfaller den *underårige* eller någon rättens åtgärd vidtages i fråga, som rör förmynderskapet.

Inskrivningen skall ske hos rätten i den ort, där den av föräldrarna, som utövar eller intill sin död utövat förmynderskapet, har eller senast haft hemvist

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

inom riket. Finnes ej domstol, som efter vad ovan stadgas är behörig att verkställa inskrivningen, skall denna ske vid Stockholms rådstuvurätt.

3 §.

Då någon, som uppnått myndig ålder, förklaras omyndig, varde förmynderskapet inskrivet vid den rätt, där ansökningen om omyndighetsförklaring gjordes.

4 §.

Finner rätten, där förmynderskap är inskrivet, med hänsyn till den omyndiges eller hans föräldrars boningsort eller av annan orsak, att tillsynen över förmynderskapet lämpligen bör överflyttas till annan rätt, äge den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, därom besluta. Om beslutet skall ofördröjligen underrättelse givas den rätt, till vilken tillsynen sålunda överflyttas, och varde förmynderskapet där inskrivet.

5 §.

Äro flera överförmyndare förordnade i tingslag eller stad, skall rätten, när förmynderskap där inskrives, angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskapet.

Har tingslag eller stad indelats i förmynderskapsdistrikt, skall, ifråga om förmynderskaps överflyttning från ett distrikt till ett annat, vad i 4 § sägs äga motsvarande tillämpning.

5 §.

När förmynderskap inskrives, skall rätten, där så erfordras, angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskapet.

I fråga om överflyttning av tillsynen över förmynderskap från en överförmyndare till en annan inom tingslag eller inom stad, där rådstuvurätt finnes, skall vad i 4 § sägs äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Då rätten meddelat beslut om inskrivning av förmynderskap, skall anteckning därom ske i förmynderskapsbok, som vid rätten föres.

Närmare bestämmelser om förmynderskapsbokens förande, så ock om vissa åtgärder, som åligga rätten eller domaren i avseende å förmyndarvården, givas av Konungen.

5 kap. Om verkan av omyndighet.

1 §.

Den, som är omyndig, äge, såvitt ej nedan annorlunda stadgas, icke själv råda över sin egendom eller åtaga sig förbindelser.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Minderårig, som fyllt sexton år, äge i den omfattning, varom är särskilt stadgat, själv taga tjänst eller annat arbete.

2 §.

Underårig, som fyllt sexton år, äge i den omfattning, varom är särskilt stadgat, själv taga tjänst eller annat arbete.

3 §.

Den, som är förklarad omyndig, må utan hinder därav själv sluta avtal om tjänst eller annat arbete. Dock äge rätten, när hänsynen till den omyndiges välfärd kräver det, förordna, att sådant avtal skall för honom ingås och uppsägas av förmyndaren. Har sådant förordnande givits, äge förmyndaren jämväl häva avtal, som efter omyndighetsförklaringen träffats av den omyndige.

4 §.

Den, som är omyndig, äge själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter det han fyllt sexton år eller, om han är förklarad omyndig, efter omyndighetsförklaringen. Detsamma gäller avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe.

Förmyndaren må med överförmyndarens samtycke omhändertaga egendom, varom i första stycket sägs, såvitt det må anses erforderligt med hänsyn till den omyndiges uppfostran eller välfärd. Innan samtycke meddelas, skall överförmyndaren bereda den omyndige tillfälle att yttra sig.

5 §.

Har genom gåva eller testamente egendom tillfallit omyndig under villkor, att han må själv råda däröver, skall, såframt den omyndige fyllt sexton år, vad i 4 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning; och vare överförmyndaren pliktig att, innan samtycke meddelas, bereda jämväl fångesmannen eller hans arvingar tillfälle att yttra sig, om det utan märklig omgång eller tidsutdräkt kan ske.

6 §.

Idkar omyndig, som fyllt sexton år, näring med tillstånd, varom i 8 kap. 12 § sägs, äge han ingå sådana rättshandlingar, som falla inom området för rörelsen. Vad nu är stadgat gälle dock ej i fråga om rättshandling, som i 8 kap. 14 eller 15 § avses.

7 §.

Om omyndigs rätt att ingå vissa rättshandlingar på familjerättens och arvsrättens område är särskilt stadgat.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 §.

Har omyndig utan erforderligt samtycke ingått avtal, äge den, med vilken avtalet slöts, frånträda avtalet, så länge det ej blivit godkänt eller behörigen fullgjort. Visste han, att avtalet slöts med en omyndig må han dock ej, med mindre han hade anledning antaga, att den omyndige ägde behörighet att sluta avtalet, frånträda detta under den tid, som vid dess ingående må hava blivit bestämd för godkännande eller eljest skäligen kunde beräknas åtgå därför. Ej må den, hos vilken omyndig tagit tjänst eller annat arbete, frånträda avtalet härom, så länge detta fullgöres av den omyndige.

Meddelande, varigenom avtalet frånträdes, må ske jämväl till den omyndige själv.

9 §.

Varder avtal, som den omyndige utan erforderligt samtycke ingått, ej gällande, bäre envar åter vad han mottagit eller utgive, om det ej kan ske, ersättning för dess värde. Dock vare den omyndige, där ej i andra stycket annorlunda stadgas, icke pliktig att utgiva sådan ersättning i vidare mån än vad han mottagit använts till skäligt underhåll eller eljest finnes hava för honom medfört nytta.

Har den omyndige vid avtals ingående genom falska uppgifter om sin behörighet vilselett den, med vilken avtalet slöts, vare han, om avtalet ej blir gällande, pliktig att i den omfattning, som prövas skälig, utgiva ersättning för den förlust, som föranletts av avtalet. Var den omyndiges förfarande straffbart skall ersättning gäldas efter vad i strafflagen sägs.

6 kap. Allmänna bestämmelser om förmyndares plikter.

1 §.

Förmyndaren har, såvitt ej annat i denna lag stadgas eller vid förvärv genom gåva eller testamente blivit bestämt, att förvalta myndlingens förmögenhet och företräda honom i angelägenheter, som röra denna.

2 §.

Uppstår fråga om rättshandling mellan myndlingen och förmyndaren eller hans make eller någon, som han företräder, äge förmyndaren ej den rätt att företräda myndlingen, varom i 1 § sägs. Hava syskon gemensam förmyndare, äge denne dock företräda myndlingarna vid arvskifte dem emellan, såframt de ej hava inbördes stridande intressen.

Har förmyndaren slutit avtal, vartill han, enligt vad i första stycket sägs, saknat behörighet, skall angående skyldigheten att återbära vad jämlikt avtalet

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

må vara uppburet eller att utgiva ersättning därför vad i 5 kap. 9 § första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Är förmyndare förordnad för *minderårig*, och tillkommer ej vårdnaden hans föräldrar eller en av dem, have förmyndaren vårdnaden om honom, och skall i sådant fall vad om föräldrars vårdnad om barn i äktenskap är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Det åligger förmyndaren för den, som är förklarad omyndig, att sörja för myndlingens person, i den mån det med hänsyn till grunden för omyndighetsförklaringen eller eljest finnes nödigt.

4 §.

Förmyndaren skall med omsorg och nit vårda myndlingens rätt och främja hans bästa.

5 §.

Har myndlingen fyllt sexton år, bör förmyndaren, såframt det lämpligen kan ske, höra myndlingen om hans mening i angelägenheter av vikt. Är myndlingen gift, skall jämväl makens mening inhämtas.

6 §.

Förmyndaren skall rörande allt vad till förmynderskapet hörer giva överförmyndaren ävensom rätten eller domaren de upplysningar, som av dem infordras.

7 §.

För den omyndiges egendom skall förmyndaren, såframt rätten prövar skäl därtill vara för handen, lämna in-teckning eller annan säkerhet till visst av rätten bestämt belopp. Säkerheten skall, på sätt rätten bestämmer, förvaras och förvaltas av överförmyndaren eller i annan lämplig ordning.

8 §.

Har omyndig flera förmyndare, skola de, såvitt egendomen rör, handhava förmynderskapet gemensamt; dock må rätten förordna, att tillgångarna skola förvaltning på visst sätt emellan fördelas, eller att, med bibehållande i övrigt av gemensam förvaltning, vissa tillgångar skola förvaltas av en förmyndare ensam. Den, som skall ensam råda över vissa tillgångar, må ock

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ikläda den omyndige sådana förbindelser, som falla inom området för dessa tillgångars förvaltning.

Tillkommer ej vårdnaden om *minoritärig* föräldrarna eller en av dem, skall vårdnaden, om flera förmyndare förordnas, utövas av den bland förmyndarna, som rätten därtill utser. Denne må, om det finnes lämpligt, av rätten befrias från skyldigheten att deltaga i handhavandet av den omyndiges övriga angelägenheter. Har den, som är förklarad omyndig, flera förmyndare, förordne rätten en av dem att hava den omsorg om myndlingens person, som i 3 § sägs.

Tillkommer ej vårdnaden om *underårig* föräldrarna eller en av dem, skall vårdnaden, om flera förmyndare förordnas, utövas av den bland förmyndarna, som rätten därtill utser. Denne må, om det finnes lämpligt, av rätten befrias från skyldigheten att deltaga i handhavandet av den omyndiges övriga angelägenheter. Har den, som är förklarad omyndig, flera förmyndare, förordne rätten en av dem att hava den omsorg om myndlingens person, som i 3 § sägs.

Kunna, där den omyndige har flera förmyndare, dessa ej enas i ärende, vari avgörandet tillkommer dem, gälle den mening, som överförmyndaren finner sig kunna biträda. Är fråga om åtgärd, vartill överförmyndarens eller rättens samtycke erfordras, må utan hinder av meningsskiljaktighet mellan förmyndarna samtycke till åtgärden givas. Innan i dessa fall beslut meddelas, skall överförmyndaren eller rätten bereda medförmyndare tillfälle att yttra sig.

9 §.

Förmyndare vare pliktig ersätta skada, som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat den omyndige.

Äro flera förmyndare ansvariga för skada, som de tillskyndat den omyndige, svare de för ersättningen en för alla och alla för en. Ersättningsbeloppet varde förmyndarna emellan slutligen fördelat efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar av dem till last. Finnes någon sakna tillgång till gäldande av vad på honom belöper, skall de övrigas ansvarighet för bristen bestämmas efter enahanda grunder.

10 §.

Vill den omyndige, sedan han blivit myndig, eller ny förmyndare göra anspråk på ersättning efter vad i 9 § stadgas, skall han, såframt de handlingar, varom i 9 kap. 12 § förmäles, blivit efter vad där sägs till honom överlämnade, inom ett år därefter genom stämning göra sitt anspråk gällande, eller vare sin talan förlustig. Vad sålunda stadgats skall ej äga tillämpning, om den avgående förmyndaren gjort sig skyldig till brottsligt förfarande.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)***7 kap. Om vård av omyndigs rätt i oskiftat bo.****1 §.**

Har omyndig del i oskiftat bo, skall förmyndaren, med iakttagande av vad nedan stadgas, vårda den omyndiges rätt i boet.

2 §.

Förmyndare, som för omyndig delägare i oskiftat dödsbo vid förvaltningen av den dödes egendom deltager i rättshandling, vare pliktig att till rättshandlingen inhämta överförmyndarens eller rättens samtycke, såframt sådant samtycke för giltigheten av dylik rättshandling vid förvaltningen av omyndigs egendom är erforderligt.

Det åligger ock förmyndaren att, då anledning därtill föreligger, genom urarvagörelse bereda den omyndige befrielse från den dödes gäld.

3 §.

Förmyndare må ej för omyndig delägare i dödsbo sluta avtal om sammanlevnad i oskiftat bo utan överförmyndarens samtycke. Ej må avtalet gälla för längre tid, än omyndigheten varar.

Visar det sig, att den omyndiges bästa skulle genom avtalets fortsatta bestånd äventyras, äge rätten häva avtalet, ändå att den tid, för vilken avtalet slutits, ej tilländagått.

Innan beslut fattas i fråga, som avses i andra stycket, skall rätten bereda övriga delägare i boet tillfälle att yttra sig i ärendet.

4 §.

Slutes ej för omyndig delägare i dödsbo avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, skall förmyndaren tillse, att bodelning och skifte, så snart ske kan, för rättas. Samma lag vare, om dylikt avtal upphört att gälla eller ock sådan händelse inträffat, att avtalet, enligt vad i 11 kap. 2 § ärvdabalken stadgas, icke utgör hinder för skifte.

5 §.

Förmyndare, som för omyndig delägare i dödsbo deltager i bodelning eller skifte, vare pliktig att inhämta överförmyndarens samtycke till egendomens fördelning, såvitt denna ej sker genom lottning.

Avtal, varigenom delägare i boet mot vederlag, som gives eller utfästes, övertager den omyndiges lott i boet, äge förmyndaren ej träffa utan överförmyndarens samtycke.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

Vad i 4 och 5 §§ är stadgat om förmyndares skyldighet i fråga om bodelning i anledning av dödsfall skall äga motsvarande tillämpning, då förmyndig bodelning eljest skall ske.

7 §.

Inhämtas ej överförmyndarens eller rättens samtycke, då detta enligt 2, 3, 5 eller 6 § bort ske, skall vad för sådant fall är stadgat beträffande förvaltning av omyndigs egendom äga motsvarande tillämpning.

8 §.

8 §.

Uppteckning av dödsbo, däri omyndig äger del, skall, så snart ske kan efter det bouppteckning inregistrerats hos rätten, av förmyndaren i avskrift ingivas till överförmyndaren. *Äger omyndig del i dödsbo, skall, så snart ske kan efter det bouppteckning inregistrerats hos rätten, avskrift av bouppteckningen av förmyndaren ingivas till överförmyndaren.*

Skall av annan anledning än dödsfall bodelning ske för omyndig, vare förmyndaren pliktig att ofördröjligen, efter det avskrift av bouppteckningen ingivits till rätten eller domaren, ingiva sådan avskrift till överförmyndaren.

Är i fall, varom i första eller andra stycket sägs, bouppteckningen av vidlyftig beskaffenhet, må avskrift av handlingen lämnas allenast i erforderliga delar.

9 §.

Varder dödsbo, däri omyndig äger del, ej skiftat inom sex månader från det bouppteckning förrättades, skall förmyndaren, där ej avtal träffats om sammanlevnad i oskiftat bo, inom nämnda tid till överförmyndaren avgiva redogörelse för det hinder, som mött för skifte, och vare förmyndaren pliktig att därefter, intill dess skifte sker eller avtal, varom ovan sägs, träffas, avgiva sådan redogörelse var sjätte månad, där ej överförmyndaren bestämmer annan tid.

Slutes för omyndig delägare i dödsbo avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, vare förmyndaren pliktig att före den 15 februari varje år till överförmyndaren avlämna årsuppgift angående boet, upptagande den behållna inkomsten under föregående år samt en översikt av boets tillgångar och skulder vid årets slut. Möter till följd av boets storlek eller av annan orsak hinder att inom nämnda tid avlämna årsuppgift, skall inom samma tid anmälan om hindret göras till överförmyndaren; och utsatte denne ny tid, inom vilken förmyndaren har att ingiva handlingen.

Hava *minderåriga* syskon samma Hava *underåriga* syskon samma

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

förmyndare, må för dem gemensam förmyndare, må för dem gemensam redogörelse eller årsuppgift avlämnas. redogörelse eller årsuppgift avlämnas.

10 §.

Försummar förmyndaren att i rätt tid ingiva bouppteckning, redogörelse eller årsuppgift efter vad i 8 och 9 §§ sägs, anmäla överförmyndaren försummelsen hos rätten eller domaren, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, skall överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

11 §.

Förmyndaren äge för vård av omyndigs rätt i oskiftat dödsbo åtnjuta skäligt arvode. Träffas avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, skall arvodet utgå årligen och må ej, med mindre rätten annorledes förordnar, överstiga för år räknat ett belopp, motsvarande fem för hundra av så stor del av boets inkomst, som enligt årsuppgift rörande boet belöper på den omyndige. Arvodet skall förskjutas av boet.

Fader eller moder, som på grund av lag är förmyndare, äge ej uppbära arvode efter vad i första stycket sägs, med mindre rätten med hänsyn till särskilda omständigheter lämnar tillstånd därtill.

8 kap. Om förmyndares förvaltning av omyndigs egendom.

1 §.

Förmyndaren vare pliktig tillse, att den omyndiges tillgångar äro anbragta sålunda, att erforderlig trygghet finnes för deras bestånd och skälig avkastning erhålles.

2 §.

Lösören, som icke böra behållas till nytta för den omyndige, skola avyttras; dock att föremål, som hava särskilt värde för den omyndige eller hans familj, må behållas, såframt icke föryttring är påkallad med hänsyn till den omyndiges förmögenhetsförhållanden.

3 §.

Aktier och andra värdepapper böra, om de icke kunna med trygghet till den omyndiges fördel behållas, av förmyndaren försäljas, när det lämpligen kan ske.

Fordringar, som icke kunna med trygghet till den omyndiges fördel förbliva utestående, böra av förmyndaren så snart ske kan indrivnas. Har fordran

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tillkommit därigenom, att delägare i oskiftat bo med överförmyndarens samtycke övertagit den omyndiges lott i boet, må den förbliva utestående, så länge den omyndiges bästa ej därigenom äventyras.

4 §.

Den omyndiges penningmedel skola göras räntebärande, och äge förmyndaren för sådant ändamål inköpa obligationer eller förvärva fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken, eller utlåna medlen mot säkerhet av inteckning i fast egendom eller ock i myndlingens namn insätta dem hos postsparbanken eller sparbank eller för längre tid hos annan bank. Närmare bestämmelser om de obligationer, som må inköpas, om beskaffenheten av den inteckningssäkerhet, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättning hos bank må äga rum, meddelas av Konungen.

5 §.

Vill förmyndaren göra den omyndiges penningmedel räntebärande på annat sätt än i 4 § avses, eller vill han använda dem till inköp av aktier eller därmed jämförliga värdepapper eller eljest göra dem fruktbärande, tage han därtill överförmyndarens samtycke.

- 5 §.

Vill förmyndaren göra den omyndiges penningmedel räntebärande på annat sätt än i 4 § avses, eller vill han använda dem till inköp av aktier eller därmed jämförliga värdepapper eller eljest göra dem fruktbärande, tage han därtill överförmyndarens samtycke. *Ej må sådant samtycke givas, med mindre särskilda skäl därtill äro.*

6 §.

Böra den omyndige tillhöriga penningmedel hållas tillgängliga för bestående av utgifter för hans underhåll eller för vården av hans egendom, och kunna av sådan anledning medlen icke anbringas under villkor, som i 4 § avses, skola medlen likväl, i den mån det lämpligen kan ske, i den omyndiges namn insättas hos bank å en för ändamålet lämpad räkning.

7 §.

Penningar eller värdepapper, som av förmyndaren innehavas för den omyndiges räkning, skola av honom så förvaras, att de ej sammanblandas med penningar eller värdepapper, som tillhöra förmyndaren själv eller eljest innehavas av honom.

Har den omyndige aktier eller andra därmed jämförliga värdepapper, över vilka enligt lag bok eller förteckning föres, skall förmyndaren tillse, att den omyndige, så snart ske kan, där som ägare upptages.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 §.

Aktier, obligationer, skuldebrev och andra sådana värdehandlingar skola, såframt sammanlagda värdet överstiger tvåtusen kronor, i den omyndiges namn nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank. Vill förmyndaren uttaga nedsatt värdehandling, söka han överförmyndarens tillstånd. De nedsatta värdehandlingarna skola under överförmyndarens tillsyn vårdas i enlighet med vad om dylik vård av omyndigs värdehandlingar särskilt stadgas.

Vad sålunda om nedsättning av omyndigs värdehandlingar föreskrivits skall ej äga tillämpning i avseende å bevis eller motbok rörande tillgodohavande å räkning hos bank, ej heller i avseende å bevis, som utfärdats om inskrivning i statsskuldboken eller Sveriges allmänna hypoteksbanks skuldbok, såframt å beviset finnes antecknat, att inskrivningen skett med förbehåll, att kapitalbelopp å inskriven fordran eller därå utställd obligation eller ock inskriven obligation eller å sådan obligation belöpande kapitalbelopp ej må lyftas utan överförmyndarens tillstånd.

Hava *minderåriga* syskon gemensam förmyndare, skola vid tillämpning av det i första stycket givna stadgandet syskonens värdehandlingar sammanräknas.

Hava *underåriga* syskon gemensam förmyndare, skola vid tillämpning av det i första stycket givna stadgandet syskonens värdehandlingar sammanräknas.

9 §.

Rörande omyndigs medel, som insättas eller innestå hos bank, skall av förmyndaren förbehåll göras, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd efter vad särskilt är stadgat. Sådant förbehåll gälle ej ränta, som innestått kortare tid än ett år.

Vad i första stycket sägs skall ej äga tillämpning i fråga om medel, som i 6 § avses, ej heller i något fall, om sammanlagda beloppet hos bank insatta medel icke överstiger ettusen kronor. Hava *minderåriga* syskon gemensam förmyndare, skola vid beräkningen av nämnda belopp syskonens medel sammanräknas.

Vad i första stycket sägs skall ej äga tillämpning i fråga om medel, som i 6 § avses, ej heller i något fall, om sammanlagda beloppet hos bank insatta medel icke överstiger ettusen kronor. Hava *underåriga* syskon gemensam förmyndare, skola vid beräkningen av nämnda belopp syskonens medel sammanräknas.

10 §.

Ej må förmyndaren överlåta eller pantsätta omyndigs värdehandling, medan den är nedsatt. Betalning av kapitalbelopp å omyndigs värdehandling må, medan den är nedsatt, uppbäras allenast av banken.

Ej heller må överlåtelse eller pantsättning ske av bevis, som utfärdats om

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

inskrivning i statskuldboken eller Sveriges allmänna hypoteksbanks skuldbok, eller av bevis eller motbok rörande tillgodohavande å räkning hos bank, såframt å beviset eller motboken finnes antecknat förbehåll, varom i 8 och 9 §§ sägs.

11 §.

Försummar förmyndaren att, enligt vad i 8 och 9 §§ är stadgat, nedsätta den omyndiges värdehandlingar eller rörande den omyndiges hos bank insatta medel göra sådant förbehåll, som i sistnämnda paragraf avses, anmäla överförmyndaren försummelsen hos rätten eller domaren, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, bör överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

12 §.

Ej må förmyndaren låta den omyndige driva näring, med mindre denne fyllt sexton år.

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren låta den omyndige idka handel eller annan näring, som efter vad därom är stadgat ej må drivas utan tillstånd av offentlig myndighet eller särskild anmälan, ej heller själv å den omyndiges vägnar driva sådan näring. Ej må ansökan om överförmyndarens samtycke av honom bifallas, med mindre den omyndige äger nödiga medel för rörelsens drivande.

Av förmyndaren till den omyndige givet tillstånd att driva näring må han återkalla, om det må anses erforderligt med hänsyn till den omyndiges uppföstran eller välfärd; tage dock, där den omyndige fyllt aderton år, överförmyndarens samtycke. Överförmyndaren må ock återkalla sitt samtycke till idkande av näring, som i andra stycket avses, om skäl därtill äro. Tillfälle att avgiva yttrande skall, innan överförmyndaren lämnar förmyndaren medgivande till återkallelse, beredas den omyndige samt, innan eljest beslut av överförmyndaren meddelas om återkallelse, förmyndaren, så ock den omyndige, om han driver rörelsen.

13 §.

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren å den omyndiges vägnar upptaga lån eller ingå växelförbindelse. Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning, om åtgärden faller inom området för rörelse, som av förmyndaren med överförmyndarens samtycke drives för den omyndiges räkning. Överförmyndarens samtycke vare ej heller erforderligt i fråga om lån mot säkerhet av inteckning i omyndigs fasta egendom eller tomträtt, såframt lånet upptages inom tre månader från det inteckningen meddelades och vid lånets upptagande eftergift av förmyndaren ej göres i fråga om de villkor, som äro angivna i det intecknade skuldebrevet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förmyndaren äge ej heller utan överförmyndarens samtycke å den omyndiges vägnar ingå borgen eller ställa den omyndiges gods såsom säkerhet för annans förbindelse. Till sådan rättshandling må samtycke ej givas, med mindre särskilda skäl därtill äro.

Ej må förmyndaren bortgiva den omyndige tillhörig egendom, såvitt ej fråga är om sedvanliga skänker, vilkas värde ej står i missförhållande till myndlingens villkor. Dock äge förmyndaren, med samtycke av överförmyndaren, av den omyndiges inkomster giva understöd åt anhöriga eller andra den omyndige närstående personer, då detta på grund av omständigheterna må anses tillbörligt.

14 §.

Förmyndaren må ej utan överförmyndarens samtycke sluta avtal, varigenom å den omyndiges fasta egendom lägges servitut, eller upplåta rätt till avkomst av egendomen eller rätt att annorledes än för egendomens behov avverka skog, ej heller annan nyttjanderätt, med mindre den avser viss tid, ej överstigande fem år.

Före besluts fattande skall överförmyndaren, såframt det utan märklig omgång eller tidsutdräkt kan ske, bereda den omyndige, om han fyllt sexton år, ävensom hans make och närmaste fränder tillfälle att yttra sig.

Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning i fråga om förening, som träffas vid laga skifte eller ägostyckning eller vid avstyckning av område, som ej ingår i tomtindelning.

15 §.

Vill förmyndaren överlåta eller med inteckning för gäld belasta den omyndiges fasta egendom eller tomträtt, tage han till överlåtelsen eller inteckningen rättens tillstånd. Ej må sådant tillstånd givas, med mindre viktiga skäl därtill äro.

Det åligger rätten att före besluts fattande inhämta yttrande från överförmyndaren samt, såframt det utan märklig omgång eller tidsutdräkt kan ske, bereda den omyndige, om han fyllt sexton år, ävensom hans make och närmaste fränder tillfälle att yttra sig.

Tillstånd, varom i första stycket sägs, gälle under sex månader från det tillståndet meddelades. Erinran härom skall göras i rättens beslut.

16 §.

Har förmyndaren i fall, då, enligt vad ovan i detta kapitel är stadgat, över-

16 §.

Har förmyndaren i fall, då, enligt vad ovan i detta kapitel är stadgat, över-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

förmyndarens eller rättens samtycke bort inhämtas, å den omyndiges vägnar ingått avtal utan sådant samtycke, må den, med vilken avtalet slöts, *icke frånträda avtalet, såframt förmyndaren söker godkännande inom den tid, som må vara genom avtalet bestämd, eller ock, där sådan bestämmelse ej givits, inom en månad eller, om ärendet hör till häradsrätt, sist vid det ting, som infaller näst efter en månad från det avtalet slöts. Varder ansökan avslagen av den myndighet, av vilken den först skall prövas, äge den, med vilken avtalet slöts, härefter frånträda avtalet.*

(Utskottets förslag.)

förmyndarens eller rättens samtycke bort inhämtas, å den omyndiges vägnar ingått avtal utan sådant samtycke, må den, med vilken avtalet slöts, *där ej annat förbehåll gjorts, icke frånträda avtalet, såframt förmyndaren söker godkännande inom en månad eller, om ärendet hör till häradsrätt, sist vid det ting, som infaller näst efter en månad från det avtalet slöts. Varder ansökan avslagen av den myndighet, av vilken den först skall prövas, äge den, med vilken avtalet slöts, härefter frånträda avtalet, såframt ej annan överenskommelse träffats.*

17 §.

Varder avtal, som i 16 § avses, ej gällande, efter vad där sägs, skall angående skyldigheten att återbära vad jämlikt avtalet må vara uppburet eller att utgiva ersättning därför vad i 5 kap. 9 § första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

18 §.

Förmyndaren äge årligen uppbära arvode med belopp, som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning. Arvodet må icke, med mindre rätten annorledes förordnar, överstiga för år räknat ett belopp, motsvarande fem för hundra av den omyndiges behållna inkomst enligt årsräkning eller sluträkning, med avdrag likväl för avgift, som erlagts för vård av den omyndiges värdehandlingar efter vad särskilt är stadgat. Avdraget må dock ej uppgå till mer än två för hundra av inkomsten av nämnda värdehandlingar.

Arvode, varom nu är sagt, tillkomme ej fader eller moder, som på grund av lag är förmyndare, med mindre rätten med hänsyn till särskilda omständigheter lämnar tillstånd därtill.

9 kap. Om förmyndares redovisningsskyldighet.

1 §.

Förmyndaren vare pliktig att över sin förvaltning av den omyndiges egendom föra räkenskaper på sådant sätt, att därigenom för varje år en noggrann redovisning lämnas för den omyndiges tillgångar och skulder samt för förvaltningens gång.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

När egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, första gången tillfaller *minderårig*, skall förmyndaren inom en månad därefter till överförmyndaren ingiva förteckning över egendomen. Varder den, som uppnått myndig ålder, förklarad omyndig, skall förmyndaren, inom tre månader från det förmynderskapet inskrevs, till överförmyndaren ingiva förteckning över den omyndiges egendom vid tiden för omyndighetsförklaringen.

Har den omyndige efter den tid, som i första stycket avses, erhållit egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, skall förteckning över denna egendom ingivas till överförmyndaren inom en månad därefter.

Är det andel i oskiftat bo, som tillfallit omyndig, skall förteckning, varom ovan stadgas, ingivas först inom en månad efter det bodelning eller skifte skett.

3 §.

Har egendom tillfallit den omyndige under de tre sista månaderna av året, vare förteckning, varom i 2 § sägs, ej erforderlig, men skall i stället uppgift angående egendomen lämnas i årsräkning, som avgives påföljande år efter vad i 5 § stadgas.

4 §.

Saknar omyndig tillgångar, då förmynderskap för honom inskrives, skall förmyndaren därom göra anmälan till överförmyndaren inom tre månader från det inskrivningen ägde rum.

5 §.

Före den 15 februari varje år avgive förmyndaren till överförmyndaren årsräkning, innefattande redogörelse för förvaltningen under föregående år eller den del av året, varunder förmyndaren innehaft sin befattning. Då förmyndares befattning upphör, skall förmyndaren ofördröjligen till överförmyndaren avgiva sluträkning, avseende förvaltningen under det löpande året intill befattningens upphörande.

I årsräkning och sluträkning skola upptagas tillgångar och skulder vid början av den tid räkningen avser, en sammanställning av inkomster och utgifter under nämnda tid samt tillgångar och skulder vid samma tids utgång.

2 §.

När egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, första gången tillfaller *underårig*, skall förmyndaren inom en månad därefter till överförmyndaren ingiva förteckning över egendomen. Varder den, som uppnått myndig ålder, förklarad omyndig, skall förmyndaren, inom tre månader från det förmynderskapet inskrevs, till överförmyndaren ingiva förteckning över den omyndiges egendom vid tiden för omyndighetsförklaringen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

Har förmyndaren till överförmyndaren ingivit anmälan eller annan handling, enligt vilken den omyndige saknar tillgångar eller icke har andra tillgångar än lösören, som ej lämna inkomst, vare förmyndaren fri från skyldighet att avgiva räkning, intill dess genom föryttring av sådana lösören eller eljest tillgångar av annan beskaffenhet tillfalla den omyndige.

7 §.

I förteckning över omyndigs egendom, så ock i årsräkning och sluträkning skola tillgångar och skulder fullständigt angivas med uppgift å de särskilda tillgångarnas värde. Finnes hos den omyndige fordringshandling, som blivit in-tecknad i honom tillhörig fastighet eller tomträtt, skall detta särskilt angivas. Äro medel insatta hos bank, skall uppgift lämnas om den räkning, varå medlen innestå. I fråga om värdepapper, som ej äro nedsatta hos bank efter vad i 8 kap. 8 § stadgas, skall nummer eller annan beteckning anmärkas. Finnas tillgångar, som stå under den omyndiges eller annans särskilda förvaltning, skall förmyndaren jämväl lämna uppgift därom, så ock om dessa tillgångars värde, såframt det är honom kunnigt. Skola i årsräkning eller sluträkning upptagas tillgångar eller skulder, för vilkas fullständiga angivande erfordras utförlig uppräknig, må, där det lämpligen kan ske, beträffande dem hänvisning göras till förut avgiven förteckning eller årsräkning.

Förteckning och räkning skola innehålla fullständig uppgift å förmyndarens och den omyndiges namn och hemvist samt förmyndarens postadress.

8 §.

Innehåller förteckning över omyndigs egendom uppgift å tillgångar, som på grund av giftorätt, arv, testamente eller gåva tillfallit den omyndige, eller upptager årsräkning eller sluträkning sådana tillgångar, om vilka uppgift förut ej lämnats, skall vid förteckningen eller räkningen fogas besannad avskrift av bodelnings- eller skifteshandling, testamente eller gåvobrev, om sådant finnes, så ock av bouppteckning, där den ej förut ingivits till överförmyndaren. Är handling, varom nu sägs, av vidlyftig beskaffenhet, må avskriften lämnas allenast i erforderliga delar.

Upptager förteckning, årsräkning eller sluträkning värdehandlingar, som skola hos riksbanken eller annan bank nedsättas efter vad i 8 kap. 8 § stadgas, skall förvaringsbevis, utfärdat av banken, därvid fogas, såframt ej sådant bevis förut ingivits till överförmyndaren. Vid förteckning eller räkning skall ock fogas intyg av två personer, att värdehandlingar, som ej äro sålunda nedsatta, finnas i förmyndarens förvar. Innestå medel hos bank, skall genom bevis från banken styrkas beloppet av innestående medel, så ock förbehåll, som gjorts, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens sam-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tycke. Beloppet av medel, som innestå enligt motbok, må ock styrkas av två personer.

9 §.

Möter till följd av förmynderskapets vidlyftiga beskaffenhet eller av annan orsak hinder att inom tid, som är för varje särskilt fall bestämd, avlämna förteckning, årsräkning eller sluträkning, skall inom samma tid anmälan om hindret göras till överförmyndaren; och utsätte denne ny tid, inom vilken förmyndaren har att ingiva handlingen.

10 §.

Försummar förmyndaren att i rätt tid avgiva förteckning, årsräkning eller sluträkning eller anmälan, varom i 4 § sägs, anmälde överförmyndaren försummelsen hos rätten eller domaren, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, skall överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

11 §.

Då förmyndarens befattning upphör, vare förmyndaren pliktig att till myndlingen, om han blivit myndig, eller, om förmynderskapet övergått å annan, till denne ofördröjligen utgiva de tillgångar, som förmyndaren för myndlingens räkning har om händer.

12 §.

12 §.

Sedan av förmyndaren avgiven sluträkning blivit granskad, skall överförmyndaren till den, som äger mottaga redovisning för förmyndarens förvaltning, överlämna, förutom sluträkningen, hos överförmyndaren förvarad förteckning över den omyndiges tillgångar och skulder, så ock samtliga de *årsräkningar*, som avgivits under hela den tid omyndighetstillståndet varat. Var förmyndaren, då hans befattning upphörde, fri från skyldighet att avgiva sluträkning, skola de handlingar, varom ovan sägs, av överförmyndaren tillställas den, som äger mottaga redovisning, endast såframt denne eller den avgående förmyndaren därom framställer begäran eller ock

Sedan av förmyndaren avgiven sluträkning blivit granskad, skall överförmyndaren till den, som äger mottaga redovisning för förmyndarens förvaltning, överlämna, förutom sluträkningen, hos överförmyndaren förvarad förteckning över den omyndiges tillgångar och skulder, så ock samtliga de *räkningar*, som avgivits under hela den tid omyndighetstillståndet varat. Var förmyndaren, då hans befattning upphörde, fri från skyldighet att avgiva sluträkning, skola de handlingar, varom ovan sägs, av överförmyndaren tillställas den, som äger mottaga redovisning, endast såframt denne eller den avgående förmyndaren därom framställer begäran eller ock

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

överförmyndaren, på sätt i 10 kap. 4 § sägs, å sådan handling gjort anteckning om anmärkning, utan att anmärkningen föranlett ansökan till rätten.

överförmyndaren, på sätt i 10 kap. 4 § sägs, å sådan handling gjort anteckning om anmärkning, utan att anmärkningen föranlett ansökan till rätten.

Hava de handlingar, som i första stycket avses, tillställts ny förmyndare, åligger det denne att inom två månader därefter till överförmyndaren återställa handlingarna. Överförmyndaren skall vid handlingarnas överlämnande skriftligen erinra förmyndaren härom. Försummar förmyndaren att återställa handlingarna, skall vad i 10 § stadgas om påföljd av försummelse, varom där sägs, äga motsvarande tillämpning.

Skall åtgärd, varom i första stycket sägs, av överförmyndaren vidtagas, och varder den avgående förmyndarens förvaltning godkänd av myndlingen eller ny förmyndare, innan handlingarna tillställts honom, vare godkännandet utan verkan.

13 §.

När förmyndarens befattning upphört, skola de rörande förmynderskapet förda räkenskaper samt de betalningsbevis och andra handlingar, som finnas förvarade till styrkande av särskilda poster i räkenskaperna, av förmyndaren hållas för granskning tillgängliga å tid och ort, som i händelse av tvist bestämmas av överförmyndaren. Sedan tiden för anställande av talan om ersättning mot förmyndaren gått till ända, eller, där sådan talan anställts, målet blivit slutligen avgjort, skola nämnda räkenskaper och handlingar utgivias till den, som äger mottaga redovisning för förmyndarens förvaltning.

14 §.

Vad i 5—13 §§ stadgas om förmyndare skall, om förmyndaren är död, äga motsvarande tillämpning å delägarna i hans bo eller, i fall hans kvarlåtenskap är avträdd till konkurs, konkursförvaltningen.

10 kap. Om tillsyn över förmyndares förvaltning.

1 §.

Förmyndarens förvaltning av den omyndiges egendom skall med ledning av ingiven förteckning samt års- och sluträkningar granskas av överförmyndaren. Vid granskningen skall särskilt tillses, att omyndigs tillgångar äro anbragta sålunda, att erforderlig trygghet finnes för deras bestånd och skälig avkastning erhålles, så ock att utgifterna för den omyndige icke överstigit vad med hänsyn till hans förmögenhetsförhållanden och omständigheterna i övrigt må anses skäligt.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Överförmyndaren äge själv eller genom någon, som av honom därtill utses, genomgå de av förmyndaren förda räkenskaperna ävensom de betalningsbevis och andra handlingar, som finnas förvarade till styrkande av särskilda poster i räkenskaperna, så ock hos förmyndaren förvarade värdehandlingar. Dessa räkenskaper och handlingar skola av förmyndaren hållas tillgängliga å tid och ort, som bestämmas av överförmyndaren.

Är förmyndaren icke bosatt i det distrikt, där tillsynen utövas, vare överförmyndaren i det distrikt, där förmyndaren bor, pliktig att på anmodan av den överförmyndare, som det tillkommer att utöva tillsynen, verkställa den granskning, som i första stycket avses.

Medför åtgärd, som i första stycket sägs, särskilda kostnader eller avsevärt besvär, äge rätten förordna, att särskild ersättning skall gäldas av den omyndiges medel.

3 §.

Finner överförmyndaren vid granskningen eller eljest anledning til anmärkning mot förmyndarens förvaltning, skall överförmyndaren bereda förmyndaren tillfälle att förklara sig. Inkommer ej förmyndaren inom förelagd tid med förklaring, eller finner överförmyndaren avgiven förklaring otillfredsställande, vare överförmyndaren, såframt den omyndiges rätt och bästa kräver, att av rätten åtgärd mot förmyndaren utan dröjsmål vidtages, pliktig att hos rätten därom göra ansökan.

4 §.

Angående verkställd granskning skall å förteckning, årsräkning eller sluträkning tecknas bevis. Har överförmyndaren funnit anledning till anmärkning, som icke efter ingiven förklaring förfallit, skall jämväl därom anteckning göras å handlingen. Underrättelse om sådan anteckning skall meddelas förmyndaren, därvid särskilt skall angivas, huruvida anmärkningen föranlett ansökan till rätten eller ej.

Har, på sätt i första stycket sägs, anteckning skett om anmärkning, äge förmyndaren, såframt anmärkningen innebär, att ersättningsskyldighet i förhållande till den omyndige skulle åvila förmyndaren, efter stämning utföra talan mot den omyndige om frihet från sådan ersättningskyldighet.

5 §.

Äger den omyndige del i oskiftat bo, skall överförmyndaren med ledning av bouppteckningen och avgivna årsuppgifter tillse, att förmyndaren väl vårdar den omyndiges rätt i boet. Finner överförmyndaren anledning till anmärkning, skall vad i 3 och 4 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

6 §.

Den omyndige må, om han fyllt sexton år, taga del av de räkningar och andra handlingar rörande förmynderskapet, som förvaras hos överförmyndaren. Enahanda rätt tillkommer den omyndiges make och närmaste fränder.

7 §.

Överförmyndaren skall varje år, i enlighet med de närmare bestämmelser, som meddelas av Konungen, till rätten eller domaren överlämna uppgift rörande tillsynen över förmyndares förvaltning under föregående år.

11 kap. Om god man.

1 §.

Är förmyndaren för sjukdom eller annan orsak ur stånd att utöva förmynderskapet, eller varder han enligt 12 kap. 15 § skild från utövningen därav, skall god man av rätten förordnas att i förmyndarens ställe vårda den omyndiges angelägenheter.

2 §.

Hava förmyndaren eller hans make och den omyndige del i oskiftat dödsbo, skall god man av rätten förordnas att vårda den omyndiges rätt i boet vid boutredningen, så ock vid bodelning och skifte eller ingående av avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. God man skall ock förordnas för den omyndige, om eljest å hans vägnar rättshandling skall företagas, vid vilken förmyndaren, efter vad i 6 kap. 2 § stadgas, ej äger företräda den omyndige, eller fråga uppstår om rättegång mellan den omyndige och förmyndaren eller hans make, eller någon, som förmyndaren företräder.

Förekommer i annat fall än i första stycket sägs angelägenhet, däri förmyndaren eller hans make kan hava ett intresse stridande mot myndlingens, förordne ock rätten god man för den omyndige, om förmyndaren det begär eller det eljest finnes lämpligt.

3 §.

Är någon för sjukdom, som kan antagas vara övergående, ur stånd att bevaka sin rätt eller förvalta sin egendom, skall rätten, där så erfordras, förordna god man att bevaka hans rätt eller förvalta egendomen; dock må sådant förordnande ej givas utan den sjukas samtycke, med mindre sjukdomen medför hinder mot samtyckes inhämtande.

4 §.

Är, då dödsfall inträffar, någon dödsbodelägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt i boet, skall det hos rätten anmälas av den,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

som har boet i sin vård, och nämne rätten, när sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, god man att bevaka den bortovarandes rätt och förvalta hans lott i boet.

Tarvas eljest, att bortovarandes rätt bevakas eller hans egendom förvaltas, skall ock god man förordnas att bevaka hans rätt eller förvalta egendomen.

5 §.

Till god man skall utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna. Skall god man förordnas att bevaka omyndigs eller bortovarandes rätt i dödsbo, och har den avlidne nämnt, vem han önskar till god man, varde denne därtill förordnad, såframt han ej finnes olämplig.

När omständigheterna sådant påkalla, må flera gode män förordnas.

Vad i 2 kap. 4, 8, 9 och 10 §§ stadgas om hinder att vara förmyndare, skyldighet att övertaga förmynderskap, förmyndares entledigande och skyldighet att anmäla förmyndares död skall äga motsvarande tillämpning i fråga om god man eller godmanskap.

6 §.

Den närmaste tillsynen över godmans förvaltning tillkommer överförmyndaren.

I fråga om de godmanskap, som stå under överförmyndarens tillsyn, skall anteckning ske i den av överförmyndaren jämlikt 3 kap. 6 § förda bok.

Om överförmyndarens arvode för tillsyn över godmanskap och om bidrag till de med denna verksamhet förenade kostnaderna skall vad i 3 kap. 7 och 8 §§ stadgas med avseende å förmynderskap hava motsvarande tillämpning.

6 §.

Den närmaste tillsynen över godmans förvaltning tillkommer överförmyndaren.

I fråga om de godmanskap, som stå under överförmyndarens tillsyn, skall anteckning ske i den av överförmyndaren jämlikt 3 kap. 11 § förda bok.

Om överförmyndarens arvode för tillsyn över godmanskap och om bidrag till de med denna verksamhet förenade kostnaderna skall vad i 3 kap. 12 och 13 §§ stadgas med avseende å förmynderskap hava motsvarande tillämpning.

7 §.

Det åligger rätten att utöva tillsyn över de godmanskap, som enligt vad nedan sägs skola inskrivas hos rätten.

Godmanskap varde genast inskrivet hos den rätt, som meddelat förordnandet. Anteckning om inskrivningen skall ske i förmynderskapsboken.

Vad i 4 kap. 4 och 5 §§ stadgas om överflyttning av tillsynen å förmynderskap och om *inskrivning av*

Vad i 4 kap. 4 och 5 §§ stadgas om överflyttning av tillsynen å förmynderskap och om *rättens skyldighet*

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

förmynderskap i fall, då flera överförmyndare äro förordnade i tingslag eller stad, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om godmanskap. Överflyttning av godmanskap, som i 1 eller 2 § avses, må ej ske annat än i samband med överflyttning av förmynderskapet.

att angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskap, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om godmanskap. Överflyttning av godmanskap, som i 1 eller 2 § avses, må ej ske annat än i samband med överflyttning av förmynderskapet.

8 §.

Vad i 5—10 kap. stadgas i fråga om förmyndare skall i tillämpliga delar gälla i avseende å god man, med iakttagande dock av vad här nedan i 9—11 §§ föreskrives.

9 §.

God man, som förordnats att förvalta egendom, vare, såframt förvaltningen ej avser andel i oskiftat bo, pliktig att, inom en månad från det inskrivning av godmanskapet ägde rum, till överförmyndaren ingiva förteckning över egendomen.

Förteckning, som avgives av god man, varom i 1 § stadgas, skall upptaga den lösa egendom, som omhändertages av honom. Upphör godmanskapet, innan tid för avgivande av årsräkning eller sluträkning rörande förmynderskapet för den omyndige inträffar, må sluträkning rörande godmanskapet upptaga redogörelse allenast för de åtgärder, som vidtagits av gode mannen, och skall i övrigt redogörelse för förvaltningen av den omyndiges egendom jämväl under den tid, godmanskapet varat, avgivas av förmyndaren.

10 §.

Är behov av god man ej längre för handen, skall han av rätten entledigas. Har god man förordnats enligt 3 eller 4 §, skall han entledigas, så snart den, för vilken han förordnats, det begär.

Då god man slutfört sitt uppdrag, skall det av honom ofördröjligen anmälas hos rätten eller domaren.

11 §.

God man vare, såframt han ej äger uppbära årligt arvode, berättigad att efter uppdragets slutförande erhålla skäligt arvode för uppdraget, så ock ersättning för sina kostnader.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

12 kap. Vissa bestämmelser om rättegången.**Om omyndighetsförklaring och sådan förklarings hävande.****1 §.**

Ansökan, att någon skall förklaras omyndig, varde, då fråga är om den, som uppnått myndig ålder, upptagen av rätten i den ort, där den, som avses med ansökningen, har sitt hemvist. Har han ej hemvist inom riket, höre målet till rätten i den ort, där han senast haft sitt hemvist. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms rådstuvurätt.

Avser ansökningen, att *minderårig* skall förbliva omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder, höre målet till den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning icke ägt rum, till den rätt, där inskrivning skall ske.

Avser ansökningen, att *underårig* skall förbliva omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder, höre målet till den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning icke ägt rum, till den rätt, där inskrivning skall ske.

Ansökan om hävande av omyndighetsförklaring upptages av den rätt, där förmynderskapet för den omyndige är inskrivet.

2 §.

På landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, må å tid, då rättegångsdag ej inträffar, ansökan om omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande ingivas till domaren.

3 §.

Ansökan om omyndighetsförklaring må göras, förutom av den, som avses med ansökningen, jämväl av hans make och närmaste fränder, så ock av överförmyndaren samt i fall, varom i 1 kap. 3 § sägs, av förmyndaren. Sinnessjuk, som åtnjuter vård å allmän sinnessjukanstalt, må ock förklaras omyndig på anmälan av anstaltens styrelse.

Omyndighetsförklarings hävande må sökas av den omyndige själv eller hans förmyndare.

4 §.

Har ansökan om omyndighetsförklaring gjorts av annan än den, om vars försättande i omyndighet är fråga, och har denne icke heller medgivit, att omyndighetsförklaring må meddelas, skall rätten utfärda kallelse å honom att å utsatt dag inställa sig för rätten; och åligge det sökanden att, på sätt om stämning i tvistemål är stadgat, i god tid före nämnda dag giva honom del av kallelsen. Kommer han ej, när kallelse behörigen skett, och visar han ej heller laga förfall, äge rätten ändock företaga målet till avgörande.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Är ansökan ingiven till domaren, skall denne utfärda kallelse, varom i första stycket sägs.

I fall, då fråga är, att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, äge vad nu är stadgat om kallelse ej tillämpning, såframt det må antagas, att hans hörande skulle vara utan gagn.

5 §.

När den, som försatts i omyndighet, gjort ansökan att bliva förklarad myndig, skall rätten, såframt ansökningen ej finnes böra omedelbart avslås, inhämta yttrande från förmyndaren eller, om så erfordras, utfärda kallelse å honom att å utsatt dag inställa sig för rätten.

Är ansökan ingiven till domaren, äger denne inhämta yttrande eller utfärda kallelse, varom ovan sägs.

6 §.

Har ansökan gjorts, att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, förordne rätten eller domaren rättegångsbiträde att bevaka hans rätt i målet, om han det begär eller det eljest med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligt. Begär den, som på sådan grund försatts i omyndighet, att förklaras åter myndig, må ock rättegångsbiträde förordnas, om det finnes erforderligt.

Den, som förordnats till rättegångsbiträde, åtnjute av allmänna medel efter rättens prövning skäligen arvode för det arbete, han nedlagt å målet för dess förberedande och utförande, så ock ersättning för nödvändiga utgifter och tidsspillan. I det slutliga utslaget skall den, för vilken rättegångsbiträde förordnats, förpliktas att till statsverket återgälda vad biträdet tillerkänts i arvode och ersättning, såframt ej sådan skyldighet finnes böra åläggas motparten.

Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning, om fri rättegång beviljats den, för vilken biträde må förordnas.

7 §.

I mål om omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande må rätten, därest part det begär eller rätten eljest finner det lämpligt, förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

8 §.

Kan i mål om omyndighetsförklaring utslag ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, eller för hans egendom, förordna, att han skall vara omyndig under tiden intill dess rätten meddelar slutligt utslag. Innan målet förevarit vid rätten, äge jämväl domaren meddela förord-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

nande efter vad nu är sagt. Rätten tage dock vid första rättegångstillfället under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Innan förordnande meddelas efter vad i första stycket sägs, skall, om det utan märklig tidsutdräkt kan ske, tillfälle beredas den, vars försättande i omtyndighet är i fråga, att yttra sig. Förordnandet kan när som helst av rätten återkallas.

Mot rättens eller domarens förordnande, varom i första stycket stadgas, så ock mot beslut, varigenom domarens förordnande förklarats skola äga bestånd, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

9 §.

Ej må någon förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, ej heller den, som på sådan grund försatts i omtyndighet, förklaras myndig, med mindre läkarintyg angående hans sinnessillstånd blivit företett. Närmare bestämmelser om sådant intyg meddelas av Konungen.

10 §.

Har den, som förklarats omyndig, blivit förklarad åter myndig, må talan mot beslutet föras av envar, som enligt 3 § är behörig att föra talan om hans försättande i omtyndighetstillstånd, så ock av förmyndaren.

11 §.

Om slutligt utslag, varigenom någon förklarats omyndig, så ock om förordnande, som i 8 § avses, skall ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg kungörelse införas i allmänna tidningarna.

Har slutligt utslag, varigenom någon förklarats omyndig, blivit i högre rätt ändrat genom utslag, som vunnit laga kraft, eller har den, som förklarats omyndig, genom laga kraft ägande utslag förklarats myndig, eller har förordnande, som i 8 § sägs, förklarats icke skola äga bestånd eller återkallats eller i högre rätt upphävts, skall därom kungörelse ske, efter vad i första stycket sägs.

Om ärenden angående förmynderskap.

12 §.

Fråga om förordnande av förmyndare för *minderårig* upptages av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning av förmynderskapet icke ägt rum, av den rätt, där inskrivning skall ske.

12 §.

Fråga om förordnande av förmyndare för *underårig* upptages av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning av förmynderskapet icke ägt rum, av den rätt, där inskrivning skall ske.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Då någon, som uppnått myndig ålder, förklaras omyndig, skall förmyndare förordnas av den rätt, där ansökningen om omyndighetsförklaring gjordes. Erfordras ny förmyndare, skall sådan förordnas av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet.

Fråga om entledigande av förmyndare upptages av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet eller skall inskrivas.

13 §.

Ej må någon förordnas till förmyndare eller entledigas från sådan befattning, med mindre han erhållit tillfälle att yttra sig i ärendet.

14 §.

Kan i ärende angående förmyndares förordnande beslut ej omedelbart givas, äge rätten, såframt omedelbar vård erfordras om den omyndiges angelägenheter, förordna förmyndare för tiden intill dess slutligt beslut meddelas. Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, äge ock i fall, varom nu är sagt, domaren för samma tid förordna förmyndare.

Har i mål om omyndighetsförklaring rätten eller domaren, på sätt i 8 § stadgas, meddelat beslut, att den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, skall vara omyndig under tiden tills slutligt utslag meddelas, skall rätten eller domaren med avseende å nämnda tid för honom förordna förmyndare.

Mot rättens eller domarens beslut i fråga, varom i denna paragraf stadgas, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

15 §.

Uppkommer fråga om förmyndares entledigande av orsak, varom i 2 kap. 9 § sägs, och kan utslag ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål skulle medföra fara för den omyndiges rätt och bästa, förordna om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet under tiden intill dess rätten meddelar slutligt utslag. Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, äge domaren, innan frågan om förmyndarens entledigande förevarit vid rätten, meddela förordnande efter vad nu är sagt. Rätten tage dock vid första rättgångstillfället under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Innan beslut fattas om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet, skall, om det utan märklig tidsutdräkt kan ske, tillfälle beredas förmyndaren att yttra sig.

Mot rättens eller domarens förordnande, varom i första stycket stadgas, så ock mot beslut, varigenom domarens förordnande förklarats skola äga bestånd, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

16 §.

Ansökan om förmyndares förordnande och entledigande, så ock om annan rättens åtgärd i avseende å förmynderskap må, såframt fråga ej är om ärende, varom i 17 § stadgas, göras, förutom av överförmyndaren och förmyndare, jämväl av den omyndige själv, om han fyllt sexton år, så ock av hans make och närmaste fränder. Förmyndare, som gjort sig skyldig till försummelse i vårdnaden om *minderårig*, må entledigas jämväl på ansökan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd. Frågor, som avses i denna paragraf, skall ock rätten, när anledning därtill är, upptaga utan att särskild ansökan blivit gjord.

Mot rättens beslut i ärende, varom i första stycket sägs, må talan fullföljas, förutom av den, som beslutet särskilt rör, av envar, som äger göra ansökan efter vad nyss är sagt.

Mot beslut, varigenom det förelagts förmyndare att vid vite fullgöra visst åliggande, må talan fullföljas allenast i samband med klagan över rättens beslut om utdömande av vitet.

17 §.

Överförmyndarens eller rättens tillstånd till åtgärd beträffande omyndigs egendom må sökas allenast av förmyndaren. Mot överförmyndarens eller rättens beslut i avseende å sådant tillstånd må ock talan föras allenast av förmyndaren samt, såframt ärendet angår omhändertagande av egendom, varöver den omyndige äger råda, eller återkallelse av förmyndarens eller överförmyndarens tillstånd för omyndig att driva näring, av den omyndige själv, om han fyllt sexton år.

Mot överförmyndarens eller rättens beslut i fall, varom i 6 kap. 8 § tredje stycket sägs, må talan ej föras.

18 §.

Har i förmynderskapsärende, som skall handläggas vid häradsrätt, ansökan ingivits till domaren, äger denne, innan ärendet förevarit vid rätten, vidtaga de åtgärder för infordrande av yttrande eller beredande av tillfälle för förmyndare eller annan att yttra sig, som enligt denna lag ankomma på rätten.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Om ärenden angående godmanskap.

19 §.

Fråga om förordnande eller entledigande av god man, som i 11 kap. 1 eller 2 § avses, skall upptagas av den rätt, där förmynderskapet för den omyndige är inskrivet eller skall inskrivas.

God man, varom i 11 kap. 3 § eller 4 § andra stycket sägs, skall förordnas av rätten i den ort, där den, för vilken god man förordnas, har egendom eller eljest behov av god man yppat sig. Skall god man förordnas efter vad i 11 kap. 4 § första stycket stadgas, ankomme det på den rätt, varunder den dödes bo lyder. Erfordras ny god man eller uppstår fråga om entledigande av god man, ankomme ärendet på den rätt, där godmanskapet är inskrivet.

20 §.

Vad i 13—15 §§ stadgas beträffande förmyndare skall i tillämpliga delar gälla i fråga om god man.

Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, äge domaren entlediga god man, som förordnats enligt 11 kap. 3 eller 4 §, om den, för vilken han förordnats, det begär. Det åligger domaren att å nästa rättegångsdag anmäla sitt beslut för rätten.

21 §.

Vad i 16—18 §§ stadgas om förmyndare och förmynderskap skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande god man och godmanskap, och skall vad där sägs om omyndig, hans make och närmaste fränder, då fråga är om godmanskap, varom i 11 kap. 3 eller 4 § förmäles, hava avseende å den, för vilken god man förordnats, samt dennes make och närmaste fränder. Då fråga är om godmanskap för omyndig, skall i ärende, som i 16 § avses, även förmyndaren äga den behörighet, varom där sägs; dock äge förmyndaren i fall, som i 11 kap. 2 § första stycket avses, ej föra talan mot rättens beslut.

Allmänna bestämmelser.

22 §.

I mål och ärenden, varmed rätten tager befattning, har rätten att sörja för fullständig utredning.

Rätten äger förordna, att förmyndaren, den omyndige eller, i mål om omyndighetsförklaring, den, som avses med ansökningen, eller god man skall inställa sig personligen. Kommer han ej, varde han, om så finnes lämpligt, till rätten hämtad.

Då fråga är om omyndighetsförklaring på grund av sinnessjukdom, sinneslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, må förordnande, varom i

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

andra stycket sägs, ej givas beträffande den, som avses med ansökningen, såframt det finnes, att inställelsen skulle för honom kunna medföra men eller fara.

23 §.

I mål eller ärende, däri överförmyndaren fört talan, äge rätten, när skäl därtill äro, i det slutliga utslaget tillerkänna överförmyndaren ersättning av allmänna medel för det arbete han nedlagt å målets utförande ävensom för nödiga utgifter. Rätten pröve ock i utslaget, huruvida ersättningen skall till statsverket återgäldas av överförmyndarens motpart.

Varder någon på begäran av överförmyndaren eller enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgäldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

Överförmyndaren äge i mål eller ärende, däri han för talan, anlita fullmäktig.

24 §.

Har rätten eller domaren på framställning av överförmyndare eller barnavårdsnämnd i ärende angående förmynderskap eller godmanskap, eller ock i anledning av ansökan, varom i 5 § sägs, meddelat beslut, som är avsett att tillställas förmyndare, god man eller annan, vare rätten eller domaren pliktig att själv draga försorg därom, att delgivningen varder verkställd.

25 §.

Vill någon föra talan mot överförmyndarens beslut, göre det skriftligen hos rätten. Klagandens inlaga skall ingivas i stad, där rådstuvurätt finnes, till rätten och eljest till domaren inom tjugu dagar från det klaganden erhöill del av beslutet eller ock på klagandens eget äventyr med posten insändas så tidigt, att inlagan må vara rätten eller domaren tillhanda före utgången av den tid, som nyss stadgats.

26 §.

Talan mot rättens eller domarens beslut föres genom besvär. Klagan över domarens beslut föres i hovrätten, och varde tiden för besvärs anförande räknad från det klaganden erhöill del av beslutet.

I ärenden, som först handlagts av överförmyndaren, så ock i frågor, varom i 8 § första stycket samt 14 och 15 §§ förmäles, må talan mot hovrättens beslut ej föras.

27 §.

Beslut, som av överförmyndaren, rätten eller domaren meddelas i mål och ärenden enligt denna lag, skola lända till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres, utom för så vitt angår rättens beslut, varigenom omyndighetsförklaring eller avtal om sammanlevnad i oskiftat bo häves eller förordnande

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

meddelas om gäldande av särskild ersättning, på sätt i 10 kap. 2 § tredje stycket sägs, eller förmyndare eller god man dömes till utgivande av försutet vite.

I beslut om omyndighetsförklaring eller om förordnande eller entledigande av förmyndare eller god man eller om skiljande av förmyndare eller god man från utövningen av hans befattning skall erinran göras därom, att beslutet länder till omedelbar efterrättelse på sätt i första stycket sägs.

Förslag till lag angående införande av lagen om förmynderskap.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den nu antagna lagen om förmynderskap skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1925. Dock skola bestämmelserna om förordnande av överförmyndare, så ock om de övriga åtgärder, som i samband därmed ankomma på rätten, äga tillämpning redan under år 1924.

1 §.

Den nu antagna lagen om förmynderskap skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1925. Dock skola bestämmelserna i 3 kap. om upprättande av förslag till bildande inom tingslag av distrikt för val av överförmyndare, om förordnande att flera överförmyndare skola väljas i samma kommun samt om val av överförmyndare och ersättare för dem äga tillämpning redan under år 1924, och må val av överförmyndare och ersättare för dem ske jämväl senare under nämnda år än inom oktober månads utgång.

2 §.

Genom nya lagen upphävas med de begränsningar nedan stadgas:

19—23 kap. ärvdabalken;

4:de, 5:te och 8:de punkterna i förordningen den 7 juni 1749 till hämmande av varjehanda med ungdomen förövade bedrägerier;

förordningen den 29 april 1756 angående lån i riksens ständers bank på omyndiges fasta egendom;

lagen den 18 april 1884 angående tillsyn å förmyndares förvaltning av omyndigs egendom;

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

lagen den 11 juni 1920 om god man för bortovarande;

4 kap. 7 och 8 §§ jordabalken;

1 kap. 8 § och 10 kap. 13 § handelsbalken;

tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av vad sålunda upphävda lagrum innehålla eller tillägg därtill;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser; dock skall nya lagen ej medföra ändring i vad som är stadgat angående gode män, som enligt särskilda bestämmelser skola förordnas i vissa fall.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

I fråga om kvinna, som, då nya lagen träder i kraft, är under tjuuett år och ingått äktenskap, innan lagen den 11 juni 1920 om ändring i vissa delar av ärvdabalken trädde i kraft, skall vad före sistnämnda tid fanns i lag stadgat om myndighet fortfarande äga tillämpning.

Förklaras hustru omyndig, och är äldre giftermålsbalken tillämplig å makarnas förmögenhetsförhållanden, skall vad i nya lagen stadgas om förmynderskap för omyndig ej lända till inskränkning i mannens målsmanskap, såvitt det består.

Utan hinder av vad i nya lagen stadgas skall den, som före nämnda lags ikraftträdande fyllt femton men ej sexton år, äga själv råda över vad han kan förvärva efter det han fyllt femton år, dock skall jämväl i avseende å honom gälla vad i 5 kap. 4 § andra stycket av nya lagen stadgas.

5 §.

Skall någon jämlikt 20 kap. 4 § ärvdabalken vara förmyndare, men har han icke, innan nya lagen trädde i kraft, anmält, att han tillträtt förmynderskapet, varde förmyndare förordnad efter vad i nya lagen stadgas.

Föreligger, när nya lagen träder i kraft, beträffande omyndig sådant fall, varom i 6 kap. 8 § andra stycket nya lagen sägs, skall rätten, så snart ske kan, meddela beslut, som där avses.

6 §.

I fråga om avgivande av årsräkning för år 1924 skola bestämmelserna i 9 kap. 5—10 §§ nya lagen i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

7 §.

Har förmyndares befattning upphört, innan nya lagen trätt i kraft, men har förmyndaren då ännu icke avgivit slutredovisning för sin förvaltning, skall sådan redovisning lämnas enligt äldre lag.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

När omyndighetstillstånd omfattar tid, för vilken årsräkning icke avgivits enligt nya lagen, skall förmyndare, som frånträder sin befattning efter det nya lagen trätt i kraft, vare sig han tillträtt förmynderskapet före eller efter ikraftträdandet, alltid för nämnda tid avgiva slutredovisning enligt äldre lag. Den i 6 kap. 10 § nya lagen stadgade tid för talans anställande skall i sådant fall räknas från det ej mindre redovisning, varom nyss är sagt, avgivits än även de handlingar, som i 9 kap. 12 § nya lagen avses, tillställts den omyndige eller ny förmyndare.

8 §.

Har omyndig före nya lagens ikraftträdande enligt § 6 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet vunnit rättighet att idka handelsrörelse eller annat näringsyrke, skall sådan rättighet för den omyndige medföra samma behörighet att ingå rättshandlingar, som enligt 5 kap. 6 § nya lagen i vissa fall tillkommer omyndig. Överförmyndaren äge dock meddela förbud mot fortsatt idkande av handelsrörelse eller annat näringsyrke, vartill rättighet vunnits efter vad ovan sägs.

9 §.

Vad i 7 kap. 3 § andra stycket nya lagen stadgas om befogenhet för rätten att häva avtal om sammanlevnad i oskiftat bo skall gälla, även om avtalet slutits, innan nya lagen trädde i kraft.

Har i dödsbo bouppteckning förrättats, innan nya lagen trädde i kraft, vare förmyndaren pliktig att, där ej inom sex månader efter ikraftträdandet skifte skett eller avtal träffats om sammanlevnad i oskiftat bo, inom nämnda tid till överförmyndaren avgiva redogörelse, varom sägs i 7 kap. 9 § första stycket nya lagen.

Årsuppgift jämlikt 7 kap. 9 § andra stycket i nya lagen skall för år 1924 avlämnas före den 15 februari 1925, ändock att avtal om sammanlevnad i oskiftat bo träffats, innan nya lagen trädde i kraft.

10 §.

De, som valts till gode män för tillsyn å förmynderskap, skola frånträda sina befattningar med utgången av år 1924.

Gode männen vare pliktiga att omedelbart sedan nya lagen trätt i kraft till överförmyndaren avlämna de handlingar rörande förmyndares förvaltning, som de innehava. Försummar god man vad sålunda är föreskrivet, anmäla överförmyndaren försummelsen hos rätten eller domaren, och äge rätten att genom vite tillhålla gode mannen att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, skall överförmyndaren erinra gode mannen om hans skyldighet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

11 §.

Den vårdnad över vissa förmynderskap, som tillkommer hovrätt enligt lagen den 29 november 1895 angående upphävande av rätt för utländske adelsmän, vilka hit i riket inkommit, till särskilt forum i vissa mål och lagen den 24 mars 1916 om rätt domstol i vissa mål och ärenden angående frälsemän, skall med nya lagens ikraftträdande upphöra.

Förmynderskap, som i första stycket avses, skola inskrivas vid under rätt. Förmynderskap för *minderårig*, vilket innehaves av fader eller moder till den *minderårige*, skall inskrivas hos rätten i den ort, där förmyndaren har sitt hemvist eller, om denne ej har sådant inom riket, där han senast haft sitt hemvist. Andra förmynderskap skola inskrivas hos rätten i den ort, där den omyndige själv har eller senast inom riket haft hemvist. Finnes ej domstol, som efter vad nu stadgats är behörig att verkställa inskrivningen, skall denna ske vid Stockholms rådstuvurätt.

Förmynderskap, som i första stycket avses, skola inskrivas vid under rätt. Förmynderskap för *underårig*, vilket innehaves av fader eller moder till den *underårige*, skall inskrivas hos rätten i den ort, där förmyndaren har sitt hemvist eller, om denne ej har sådant inom riket, där han senast haft sitt hemvist. Andra förmynderskap skola inskrivas hos rätten i den ort, där den omyndige själv har eller senast inom riket haft hemvist. Finnes ej domstol, som efter vad nu stadgats är behörig att verkställa inskrivningen, skall denna ske vid Stockholms rådstuvurätt.

Angående de åtgärder, som för inskrivningens verkställande må ankomma på hovrätten, utfärdas närmare bestämmelser av Konungen.

12 §.

Vad här ovan i denna lag stadgas om förmyndare och förmynderskap skall i tillämpliga delar gälla i avseende å god man och godmanskap. Då vid nya lagens ikraftträdande hovrätts vårdnad över godmanskap för bortovarande upphör, skall godmanskapet inskrivas hos underrätt i den ort, där förvaltningen huvudsakligen utövas.

13 §.

Med den nya lagens ikraftträdande skall Stockholms förmyndarkammare upphöra med den verksamhet, som i enlighet med äldre föreskrifter utövats; dock skall den förmyndarkammaren enligt 3 § i instruktionen den 21 juni 1907 tillkommande förvaltning av omyndiga personer, som äro föremål för vårdnad, utövas i den ort, där förvaltningen huvudsakligen utövas.

13 §.

Stockholms förmyndarkammare må tills vidare äga bestånd. Så länge förmyndarkammaren består, skall för Stockholms stad överförmyndare icke utses, utan skall vad i nya lagen ävensom i denna lag stadgas om överförmyndare i stället i tillämpliga delar gälla om

(Kungl. Maj:ts förslag.)

digas samt frånvarande och okända arvingars kontanta medel fortfarande av förmyndarkammaren handhavas, såvitt angår medel, som där innestå, när nya lagen träder i kraft.

För Stockholms stad skall, intill dess Konungen annorlunda förordnar, överförmyndare icke utses. Under tiden skall vad i 3 kap. 6 § och 5—12 kap. nya lagen ävensom i denna lag stadgas om överförmyndare i stället gälla i fråga om förmyndarkammaren. Dock må frågor om samtycke eller tillstånd, varom sägs i 8 kap. 5, 8, 9 och 13 §§ nya lagen, upptagas och avgöras av viss ledamot av förmyndarkammaren, någon dess tjänsteman eller annan lämplig person, som rådstuvurätten förordnar, och skall i sådant fall å denne tillämpas vad i nya lagen stadgas om överförmyndare. I avseende å fullföljd av talan mot beslut, som förmyndarkammaren meddelar, skall vad i 12 kap. 25 § nya lagen stadgas ej äga tillämpning, utan skall i stället härom gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut.

Under tid, som i andra stycket avses, skall arvode enligt de i 3 kap. 7 § nya lagen stadgade grunder utgå till förmyndarkammaren, såvitt fråga är om förmynderskap för omyndigförklarad eller om sådant förmynderskap för minderårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för minderårig eller godmanskap, varå tillsynen från annan domstol överflyttats till rådstuvurätten.

(Utskottets förslag.)

förmyndarkammaren, såvitt ej Konungen, efter vad nedan i tredje stycket stadgas, annorlunda förordnar. Dock skall vad i 12 kap. 25 § nya lagen stadgas ej äga tillämpning i avseende å fullföljd av talan mot beslut, som förmyndarkammaren meddelar, utan skall i stället härom gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut. Arvode enligt de i 3 kap. 12 § nya lagen stadgade grunder skall utgå till förmyndarkammaren, allenast såvitt fråga är om förmynderskap för omyndigförklarad eller om sådant förmynderskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för underårig eller godmanskap, varå tillsynen från annan domstol överflyttats till rådstuvurätten.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

I öfrigt må förmyndarkammaren fortsätta sin verksamhet i enlighet med äldre föreskrifter, till den del de äro förenliga med vad i nya lagen stadgas. Penningmedel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man och vilka icke böra hållas tillgängliga för ändamål, varom sägs i 8 kap. 6 § nya lagen, skola inlevereras till förmyndarkammaren, såframt icke förmyndaren eller gode mannen gör medlen räntebärande på annat i 8 kap. 4 § nya lagen angivet sätt än genom medlens insättande i bank eller han erhåller förmyndarkammarens samtycke till medlens anbringande på sätt, som avses i 8 kap. 5 § nya lagen. Vad i nya lagen stadgas om skyldighet för förmyndare eller god man att i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank nedsätta värdehandlingar skall i stället gälla nedsättning hos förmyndarkammaren, dock utan den eljest stadgade begränsningen i avseende å värdehandlingarnas värde, och skall beträffande förvaring och förvaltning av sålunda nedsatta värdehandlingar gälla vad i detta hänseende särskilt stadgas i fråga om värdehandlingar, som skola nedsättas i bank.

Angående avvecklingen av förmyndarkammarens förvaltning av medel, varom i första stycket sägs, samt angående handhavandet under avvecklingstiden av de åligganden, som enligt nya lagen ankomma på överförmyndare, meddelas närmare bestämmelser av Konungen.

Angående förmyndarkammarens verksamhet meddelas av Konungen närmare bestämmelser. Konungen äger föreskriva, att åliggande, som enligt nya lagen ankommer på överförmyndaren, icke skall fullgöras av förmyndarkammaren utan av någon dess ledamot eller tjänsteman, å vilken i sådant fall skall tillämpas vad i nya lagen stadgas om öfverförmyndare.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag till lag om vård av omyndigs värdehandlingar.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Hava för omyndigs räkning värdehandlingar blivit hos riksbanken eller annan bank i öppet förvar nedsatta efter vad i lagen om förmynderskap är stadgat, svare banken för de sålunda nedsatta värdehandlingarnas förvaring och förvaltning i enlighet med vad här nedan i 2—7 §§ stadgas. Ej må i vidare mån än där sägs avtal träffas om befrielse från de förpliktelser, som enligt nämnda lagrum åvila banken; har så skett, vare avtalet utan verkan.

2 §.

I fråga om inhemska värdehandlingar vare banken pliktig

1. att, om nedsättning skett av omyndigs aktier eller andra därmed jämförliga värdepapper, över vilka enligt lag bok eller förteckning föres, ombesörja, att den omyndige där som ägare upptages, varvid tillika anmälan om förmyndarens namn och adress skall göras,

2. att lyfta ränta å obligation samt, där uppgift om tid och ort för vinstutdelning å aktie eller annat därmed jämförligt värdepapper kan av banken utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas eller eljest på förfrågan meddelas av förmyndaren, lyfta jämväl sådan utdelning,

3. att, om utlottning eller uppsägning av obligation tillkännagives i allmänna tidningarna, därom underrätta förmyndaren samt i sådant fall, så ock då underrättelse om utlottning eller uppsägning meddelas av förmyndaren, uppbära betalning för utlottad eller uppsagd obligation,

4. att, då enligt kungörelse i allmänna tidningarna företrädesrätt till teckning av ny aktie eller lott i solidariskt bankbolag tillkommer den omyndige, därom underrätta förmyndaren, samt efter framställning av denne verkställa teckningen och jämväl i övrigt lämna erforderligt biträde till aktiernas eller lotternas utbekommande eller ock föranstalta om försäljning av teckningsrätten,

5. att, då enligt kungörelse i allmänna tidningarna ny aktie eller lott i solidariskt bankbolag tillkommer den omyndige till följd av aktiekapitalets eller grundfondens ökning medelst överföring av besparade vinstmedel, vidtaga erforderliga åtgärder för aktiernas eller lotternas utbekommande,

6. att å intecknat skuldebrev eller annat fordringsbevis uppbära betalning av förfallna räntor och kapitalbelopp, då betalning frivilligt erlägges, så ock, där uppgift om gäldenärens adress kan av banken utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas eller eljest på förfrågan meddelas av förmyndaren,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

hos gäldenären vid utebliven betalning verkställa enskilt krav och efter framställning av förmyndaren jämväl uppsägning,

7. att, då å värdehandling uppburits kapitalbelopp, därom ofördröjligen underrätta såväl förmyndaren som överförmyndaren och, då medel eljest uppburits av banken, underrätta förmyndaren i den ordning, varom överenskommelse träffats med honom,

8. att ombesörja förnyelse av inteckning och, där uppgift om gäldenärens adress kan av banken utan väsentlig omgång eller tidsutdräkt inhämtas eller eljest på förfrågan meddelas av förmyndaren, vidtaga laga åtgärder för fordrans vidmakthållande, samt

9. att, om exekutiv auktion å in-tecknad fast egendom blivit utlyst, därom underrätta förmyndaren.

9. att, om *banken genom meddelande från överexekutor erhållit underrättelse, att exekutiv auktion å in-tecknad fast egendom blivit utlyst, därom underrätta förmyndaren.*

Beträffande utländska värdehandlingar vare banken ansvarig allenast för handlingarnas förvaring.

3 §.

Medel, som uppbäras av banken, skola, såvitt ej annan bestämmelse givits av förmyndaren, göras räntebärande genom insättning i den omyndiges namn å sådan bankräkning, att medlen kunna utan föregående uppsägning uttagas.

4 §.

För skada till följd av krig, uppror, upplopp eller annan utomordentlig tilldragelse (force majeure) vare banken ej ansvarig.

5 §.

Vill förmyndaren uttaga nedsatt värdehandling, eller vill han giva banken uppdrag att överlåta eller pantsätta sådan handling, vare banken pliktig tillse, att överförmyndarens tillstånd till handlingens uttagande föreligger. Påkallar i sistnämnda fall förmyndaren bankens biträde till influtna medels anbringande, skall banken ock tillse, att tillståndet innefattar samtycke därtill, om sådant samtycke erfordras.

Skall aktieteckning enligt 2 § 4 ombesörjas av banken, åligger det ock banken tillse, att överförmyndarens samtycke föreligger.

6 §.

Vid nedsättning av omyndigs värdehandlingar skall banken till förmyndaren överlämna skriftligt förvaringsbevis i två exemplar, innefattande erkännande, att banken till förvaring och förvaltning enligt denna lag mottagit de nedsatta värdehandlingarna. I beviset skola handlingarna förtecknas med angivande av deras

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

nominella värde och skall i fråga om värdepapper nummer och annan be-
teckning anmärkas.

Då för omyndig nedsättning första gången äger rum, skall av förmyndaren uppgift lämnas å den omyndiges och förmyndarens namn och postadress, å den överförmyndare, under vilkens tillsyn förmynderskapet står, samt, om den omyndige är *minderårig*, å hans ålder och föräldrarnas namn och hemvist. Sker ändring av förmyndarens eller den omyndiges hemvist eller postadress, eller varder tillsynen å förmynderskapet överflyttad till annan överförmyndare, vare förmyndaren pliktig göra anmälan därom.

Då för omyndig nedsättning första gången äger rum, skall av förmyndaren uppgift lämnas å den omyndiges och förmyndarens namn och postadress, å den överförmyndare, under vilkens tillsyn förmynderskapet står, samt, om den omyndige är *underårig*, å hans ålder och föräldrarnas namn och hemvist. Sker ändring av förmyndarens eller den omyndiges hemvist eller postadress, eller varder tillsynen å förmynderskapet överflyttad till annan överförmyndare, vare förmyndaren pliktig göra anmälan därom.

7 §.

Banken vare pliktig att årligen före januari månads utgång till förmyndaren översända uppgift rörande de värdehandlingar, som för myndlingens räkning voro nedsatta i bankens förvar vid föregående års utgång, så ock avskrift av bankens räkning för året med den omyndige.

8 §.

För den vård av omyndigs värdehandlingar, som enligt denna lag åligger banken, må banken betinga sig en årlig avgift, icke överstigande i fråga om inhemska värdehandlingar en krona och utländska värdehandlingar 50 öre för varje påbörjat *tusental av* handlingarnas värde. Hava *minderåriga* syskon gemensam förmyndare, skola syskonens värdehandlingar sammanräknas. Närmare bestämmelser om avgiftens beräkning må, såvitt angår andra banker än riksbanken, meddelas av Konungen.

Den avgift, varom i första stycket sägs, innefattar ej ersättning för bankens särskilda utgifter till följd av uppdraget, ej heller för åtgärd, som banken efter särskilt avtal vidtagit.

8 §.

För den vård av omyndigs värdehandlingar, som enligt denna lag åligger banken, må banken betinga sig en årlig avgift, icke överstigande i fråga om inhemska värdehandlingar en krona och utländska värdehandlingar 50 öre för varje påbörjat *tusental kronor av* handlingarnas värde. Hava *underåriga* syskon gemensam förmyndare, skola syskonens värdehandlingar sammanräknas. Närmare bestämmelser om avgiftens beräkning må, såvitt angår andra banker än riksbanken, meddelas av Konungen.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

För fordran å avgift eller ersättning, varom i första stycket sägs, äge banken innehålla vad av de nedsatta handlingarna i värde svarar mot fordringen. Banken äge ock för sådan fordran uttaga betalning av medel, som för den omyndiges räkning uppburits av banken.

9 §.

Då tillstånd att uttaga nedsatt värdehandling sökes av förmyndaren, skall han lämna uppgift om det ändamål, för vilket handlingen skall uttagas. Vill förmyndaren utfå handlingen för försäljning, pantsättning eller fordrans indrivande, vare han pliktig att tillika uppgiva det ändamål, vartill de influtna medlen skola användas.

Erfordras i fall, som i första stycket andra punkten avses, för de influtna medlens användande till det uppgivna ändamålet överförmyndarens samtycke, och finner överförmyndaren samtycke till den ifrågasatta åtgärden ej böra givas, skall tillstånd till handlingens uttagande vägras. Eljest må, såframt handlingens utlämnande erfordras för det uppgivna ändamålet, tillstånd till handlingens uttagande ej vägras, med mindre omständigheter föreligga, på grund av vilka det kan antagas, att den omyndiges rätt och bästa skulle genom handlingens utlämnande sättas i fara.

10 §.

Tillstånd att uttaga nedsatt värdehandling gälle allenast under tre veckor från tillståndets meddelande, såframt ej överförmyndaren bestämt annan tid för tillståndets giltighet.

11 §.

Har tillstånd till nedsatt värdehandlings uttagande meddelats, skall förmyndaren sist inom en månad därefter till överförmyndaren lämna redogörelse för de åtgärder, som vidtagits, såframt ej fråga är allenast om anskaffande av medel, som böra hållas tillgängliga för den omyndiges underhåll eller vården av hans egendom. Överförmyndaren äge, om det finnes erforderligt, utsätta annan tid för redogörelsens avlämnande. Har förmyndaren mottagit avräkningsnota, betalningsbevis eller annan handling till styrkande av vidtagen åtgärd, skall handlingen i huvudskrift eller besannad avskrift bifogas redogörelsen. Då handlingen översänts i huvudskrift, skall den efter redogörelsens granskning återsändas till förmyndaren. Förmyndaren skall ock vid redogörelsen foga förvaringsbevis, utvisande att nedsättning av uttagen eller förvärvad värdehandling skett, eller ock genom intyg styrka, att influtna medel blivit så anbragta, att nedsättning ej erfordras.

Då tillstånd till värdehandlings uttagande förfallit, skall förmyndaren inom tid, som i första stycket stadgas, hos överförmyndaren anmäla, att tillståndet icke blivit använt, så ock förete bevis därom.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

12 §.

När förmyndaren erhållit underrättelse, att å nedsatt värdehandling kapitalbelopp uppburits av banken, vare förmyndaren, såframt han ej skall avgiva redogörelse enligt 11 §, pliktig att till överförmyndaren lämna redogörelse för de åtgärder, som i fråga om beloppets anbringande vidtagits, sist inom en månad efter det beloppet uppburits av banken, därest ej annan tid blivitt av överförmyndaren bestämd. Redogörelsen skall vara bestyrkt på sätt i 11 § första stycket sägs. Böra medlen hållas tillgängliga för den omyndiges underhåll eller vården av hans egendom, skall anmälan därom göras inom tid, som nyss är nämnd.

Vad sålunda stadgats om skyldighet att avgiva redogörelse skall, om banken uppburit allenast mindre belopp, äga tillämpning först sedan de av banken uppburna beloppen uppgått till sammanlagt trehundra kronor, men vare förmyndaren, när särskild redogörelse ej lämnas, i varje fall pliktig att giva sådan redogörelse i nästa räkning.

13 §.

Har förmyndaren angående omyndigs medel, som innestå hos bank, gjort förbehåll, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd, skall vad i 9 och 11 §§ stadgats angående ansökan om tillstånd att utfå nedsatt värdehandling och om sådan ansökans prövning, så ock om förmyndarens skyldighet att ingiva redogörelse för vidtagna åtgärder eller anmälan, att tillståndet icke blivitt använt, i tillämpliga delar gälla rörande ansökan om tillstånd att uttaga medel, om sådan ansökans prövning och om skyldighet för förmyndaren att ingiva redogörelse för medlens användning eller anmälan, att tillståndet icke blivitt använt. Då fråga är om uttagning av medel till bestridande av utgifter för den omyndiges underhåll eller för vården av hans egendom, må tillståndet givas tills vidare och avse visst sammanlagt belopp under kalenderår. I annat fall gälle ej sådant tillstånd för längre tid än tre veckor från det tillståndet meddelades.

Kunna insatta medel ej utan föregående uppsägning uttagas, skall tillstånd till medlens uttagning medföra rätt till uppsägning, och äge förmyndaren, sedan uppsägning skett, utan nytt tillstånd lyfta medlen. I sådant fall skall tiden för redogörelsens avgivande räknas från det dessa blivitt för lyftning tillgängliga.

14 §.

Försummar förmyndaren att i rätt tid ingiva redogörelse eller anmälan, varom ovan sägs, anmäle överförmyndaren försummelsen hos rätten eller

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

domaren, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, bör överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

15 §.

Vad i denna lag stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om vård av värdehandlingar, som tillhöra den, för vilken god man förordnats efter vad i 11 kap. 3 eller 4 § av lagen om förmynderskap stadgas, så ock i fråga om medel, som för hans räkning inestå hos bank under förbehåll, varom i 13 § är sagt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om verkan av avtal, som slutits under inflytande av rubbad själsverksamhet.

Med ändring av vad som finnes stadgat häremot stridande förordnas som följer:

Har någon under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten ingått avtal, vare avtalet ogiltigt, och bäre envar åter vad han mottagit eller utgive, om det ej kan ske, ersättning för dess värde. Dock vare, där ej nedan annorlunda stadgas, den, som ingått avtal i sådant sinnestillstånd, ej pliktig att utgiva ersättning i vidare mån än vad han mottagit använts till skäligen underhåll eller eljest finnes hava för honom medfört nytta.

Var den, med vilken avtalet slöts, i god tro, äge han rätt att i den omfattning, som prövas skälig, utbekomma ersättning för den förlust, som föranletts av avtalet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 5 kap. 12 och 13 §§ giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 5 kap. 12 och 13 §§ giftermålsbalken skola hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 kap.

12 §.

En var av makarna äge att för den dagliga hushållningen eller barnens uppfostran med förpliktande verkan jämväl för den andra maken ingå sådana rättshandlingar, som sedvanligen företagas för dessa ändamål. Rättshandlingen skall anses vara ingången i syfte att förplikta jämväl andra maken, såvida ej annat framgår av omständigheterna. Make, som är omyndig på grund av sin ålder, äge utan hinder därav ingå rättshandling, varom nyss är sagt.

Rättshandling, varom i första stycket sägs, vare ej förpliktande för andra maken, om den, med vilken rättshandlingen slöts, insåg eller bort inse, att det, som anskaffades genom rättshandlingen, ej var erforderligt. Var i fall, som nu är sagt, make, som ingick rättshandlingen, omyndig, vare den ej heller för honom bindande.

Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning, om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

13 §.

Missbrukar make den honom enligt 12 § tillkommande behörighet, må han kunna på yrkande av andra maken av rätten förklaras behörigheten förlustig. Är han omyndig, må behörigheten fränkännas honom på yrkande jämväl av förmyndaren.

Sådant beslut varde av rätten upphävt, om makarna och, när den beslutet avser är omyndig, jämväl förmyndaren enas därom eller förändrade förhållanden visas hava inträtt.

Om rättens beslut, som i denna paragraf avses, skall ofördröjligen genom rättens försorg anmälan göras till äktenskapsregistret samt kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 5 § i lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap.

Häri genom förordnas, att 5 § i lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap skall hava följande ändrade lydelse:

5 §.

Barn, som fyllt aderton år, må själv taga tjänst eller annat arbete. Hava föräldrarna dessförinnan låtit barnet taga tjänst eller annat arbete, varigenom

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

barnet blivit i stånd att försörja sig, äge barnet, sedan det fyllt sexton år, själv uppsäga avtalet ävensom träffa avtal om annat arbete av liknande art.

Avtal, som barnet träffat efter vad i första stycket sägs, äge föräldrarna häva, om det må anses erforderligt med hänsyn till barnets uppfostran eller välfärd; tage dock, om barnet fyllt aderton år, rättens samtycke. Har avtalet hävts, äge barnet ej därefter rätt att träffa arbetsavtal efter vad i första stycket stadgas.

I fråga om verkan av avtal, som barnet slutit utan erforderligt samtycke, stadgas i lagen om förmynderskap.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1917 (nr 378) om adoption.

Härigenom förordnas, att 12 § i lagen den 14 juni 1917 om adoption skall hava följande ändrade lydelse:

Adoptant have den vårdnad om adoptivbarnet, som tillkommer föräldrar. Vad i 2 kap. 2 § giftermålsbalken sägs om föräldrars samtycke till barns äktenskap skall i fråga om adoptivbarn i stället tillämpas å adoptanten.

Adoptanten vare ock barnets förmyndare; och skall vad i lagen om förmynderskap är stadgat om föräldrar och barn äga motsvarande tillämpning å adoptanten och adoptivbarnet.

Är någon adopterad av makar, eller har ena maken adopterat den andres barn, vare i de avseenden, om vilka nu är sagt, så ansett, som vore barnet deras gemensamma.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 376) om barn utom äktenskap.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ i lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap i nedan angivna delar samt den före sistnämnda paragraf upptagna rubriken skola hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Barn — — — — — ogift.
 Fadern, så ock, där modern är gift, hennes make må giva barnet sitt släkt-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

namn. Till sådan ändring av namn erfordras samtycke av den, som har vårdnaden om barnet, där detta är under tjuguettt år, och av barnet själv, om det fyllt aderton år.

Är barnet trolovningsbarn, äge den, som har vårdnaden om barnet, eller barnet själv, om det fyllt tjuguettt år, bestämma, att det skall bära faderns namn. Har barnet fyllt aderton år, må ej den, som har vårdnaden, utan dess samtycke träffa bestämmelse, som nu är sagd.

Med — — — — — tro.

Om vårdnad.

2 §.

Modern have vårdnaden om barnet, tills det fyllt tjuguettt år eller ingått äktenskap.

Äro föräldrarna ense, att fadern skall träda i moderns ställe, varde han, på anmälan, av rätten förordnad att övertaga vårdnaden om barnet, om han därtill är lämplig.

Finnes modern ej vara lämplig förese barnet, eller dör hon, skall rätten överflytta vårdnaden å fadern eller särskilt förordnad förmyndare. Uppkommer fråga härom, och kan utslag ej omedelbart givas, äge rätten att, för tiden in- till dess slutligt utslag meddelas, förordna om vårdnaden, efter vad som finnes skäligt. Har å landet frågan ej förevarit vid rätten, äge domaren meddela förordnande efter vad nu är sagt. Beträffande förordnande, som sålunda meddelats av rätten eller domaren, samt slutligt utslag, varigenom överflyttning av vårdnaden skett, skall i övrigt vad nedan i 28 § andra stycket, 29 § andra och tredje styckena, 30 § samt 31 § andra stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Har modern vårdnaden om barnet, äge hon, ändå att hon på grund av sin ålder är omyndig, för barnet föra talan, som i 21 eller 34 § sägs, så ock efter vad i 9 eller 11 § föreskrives sluta avtal om underhåll.

Fader — — — — — emellan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 12 kap. 4 § och 16 kap. 2 § ärvdabalken.

Härigenom förordnas, att 12 kap. 4 § och 16 kap. 2 § ärvdabalken skola hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

12 kap.

4 §.

Vid skiftet skall egendomen i fast och löst, redbart, och fordringar, i jämn-goda delar läggas, så att ej någon därigenom lider. Sedan behålle vardera det honom med lott tillfaller. Åsämjas arvingar att dela arvet utan lottning; vare det så gillt, som hade var sitt med lott fångit.

16 kap.

2 §.

Man eller kvinna, som ej fyllt tjuguet år, må ej göra testamente, där ej han eller hon är eller förut varit gift. Den, som fyllt sexton år, må dock genom testamente bortgiva sådan egendom, den han eller hon genom eget arbete sig förvärvat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925; dock skall 16 kap. 2 § ärvdabalken i dess äldre lydelse äga tillämpning i fråga om den, som före den 1 januari 1925 fyllt femton men ej sexton år.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 10 § handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 kap. 10 § handelsbalken skall hava följande ändrade lydelse:

Sedan uttages omyndigs fordran på ersättning i anledning av förmynderskap, som gäldenären innehaft för den omyndige. Har gäldenären innehaft flera förmynderskap, äge de omyndige sig emellan lika rätt. Om vid tiden för ingivandet av konkursansökningen mer än två år förflutit från det förmyndarens befattning upphörde, äge förmånsrätt, varom nu är sagt, ej rum, med mindre talan om fordrans utfående anhängiggjorts inom nämnda tid, så ock laga åtgärder, som därutöver erfordrats, utan oskäligt dröjsmål vidtagits och fullföljts intill tiden för ingivandet av konkursansökningen.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning med avseende å fordran i anledning av godmanskap, som gäldenären jämlikt lagen om förmynderskap innehaft för borgenären.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925; dock skall i fall, då förmyndares befattning upphört före nämnda dag, äldre lag lända till efterrättelse.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag till lag om ändrad lydelse av 6 kap. 6 § och 22 kap. 14 § strafflagen.

Häri genom förordnas, att 6 kap. 6 § och 22 kap. 14 § strafflagen skola hava följande ändrade lydelse:

6 kap.

6 §.

Är skada gjord av person under femton års ålder eller sådan, som i 5 kap. 5 § omtalas, vare han pliktig att ersätta skadan, om och i den mån det med hänsyn till hans sinnesart, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt må anses skäligt. Vad han sålunda utgivit äge han söka åter av den, som genom underlåten vård om hans person vållat skadan.

22 kap.

14 §.

Går fullmäktig i sak, den honom betrodd är, svikligen huvudmannens vederpart tillhanda, vare sig med skrifts uppsättande, eller med råd eller skäl, eller eljest till huvudmannens skada främjar sin eller andras nytta, eller begår syssloman vid annat uppdrags utförande trolöshet emot huvudman; vare lag som i 11 § sägs; och varde fullmäktig, som med sådant brott beträdes, dömd ovärdig att vidare föra andras talan inför rätta.

Såsom syssloman skall ock straffas, efter ty nu sagt är, förmyndare och god man, som förordnats för omyndig, sjuk eller bortovarande, så ock ledamot i styrelse för bolag eller förening samt annan, som är satt att leda bolagets eller föreningens angelägenheter.

Förleder man, i sviklig avsikt, annan till oskälig rättegång; straffes med böter.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo.

Häri genom förordnas, att 3 § i förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo skall hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Nu kan så hända, att å tid, då rättegångsdag ej inträffar å landet, föreskrift tarvas, huru bo vårdas skall; då äge domaren därom tills vidare förordna; anmäle dock förhållandet å nästa rättegångsdag; och meddele rätten därefter beslut i ämnet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av § 6 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att § 6 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Omyndig, som fyllt sexton år, kan jämväl vinna rättighet att idka handelsrörelse eller annat näringsyrke, såvida förmyndaren och överförmyndaren därtill samtycka. Under enahanda villkor må, därest handlande eller annan näringsidkare varder ställd under förmyndarvård, rörelsen kunna fortsättas.

Å omyndigs vägnar äge ock förmyndaren idka handelsrörelse eller annat näringsyrke, såframt överförmyndaren därtill samtycker.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att 2 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom skall hava följande ändrade lydelse:

Häftar fast egendom för ogulden köpeskilling, på sätt i 11 kap. 2 § jordabalken sägs, eller är ägare av fast egendom genom domstols lagakraftvunna utslag i brottmål förpliktad att utgiva skadestånd, som ej genast är förfallet till betalning; då må inteckning beviljas till säkerhet för sådan fordran, ändå att gäldenären det ej medgivit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden, 1 § i nedan angivna delar, skola hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Över följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nämligen: ett över lagfarter med fång av fast egendom; ett över inteckningar i sådan egendom; ett över inskrivningar av tomträtt samt av fång till sådan rätt, inteckningar i tomträtt, inskrivningar av vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt så ock över inteckningar i vattenfallsrätt (tomträttsprotokoll); ett över äktenskapsförord; ett över ärenden angående förmynderskap och godmanskap; samt ett över bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, och avhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen skall för varje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, ärendet rör, uti protokollet över ärenden angående förmynderskap och godmanskap namnet å den omyndige eller den, för vilken god man förordnats, ävensom det nummer, varunder förmynderskapet eller godmanskapet blivit infört i förmynderskapsboken, samt uti övriga protokollen för ärende, som angår inregistrering av bouppteckning eller bevakning av testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person, ärendet rör.

Vid — — — — — drives.

Hos — — — — — infört.

Har — — — — — anmärkt.

2 §.

De i 1 § nämnda protokoll skola insändas till hovrätten å landet av den, som hållit ting eller tingssammanträde, vid vilket sådant protokoll förts, inom tre månader från tingets avslutande och i stad av rådstuvurätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I det exemplar av protokollet över ärenden angående förmynderskap och godmanskap, som insändes till hovrätten, skola endast införas ärenden, som angå inskrivning av förmynderskap och godmanskap, anteckning att förmynderskap innehaves av den, som på grund av lag är förmyndare, samt förordnande och entledigande av förmyndare eller god man eller vilka röra tillstånd till åtgärd beträffande fast egendom.

Försummas skyldigheten att till hovrätten insända protokoll, varom ovan sägs, böte den försumlige minst en krona femtio öre och högst tre kronor för varje dag protokollen eller något av dem uteblivit. Hovrätten äge, när

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

skäl därtill äro, vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid inkomma med felande protokoll; ställer han sig sådant föreläggande till efterrättelse och varder förty ej fälld till vitet, böte enligt vad nu är sagt även för den tid försummelsen efter föreläggandet fortfarit.

Är i fall, då ärende av beskaffenhet att skola i visst protokoll antecknas icke förekommit, anmärkning därom ej gjord såsom i 1 § sägs, gälle i fråga om böter och vitesföreläggande vad i andra stycket är stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Häri genom förordnas, dels att i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola införas två nya paragrafer av nedan angivet innehåll och betecknade 52 c och 168 c, dels ock att 3 och 113 §§ i nämnda lag skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

3 §.

De — — — — — stadfästelse.
 Stiftarna — — — — — tio.
 Finnes — — — — — erfordras.
 Stadfästes — — — — — kalenderår.

Vid meddelande av tillåtelse att driva bankrörelse äger Konungen stadga skyldighet för bankaktiebolag att vid huvudkontoret och avdelningskontor, som Konungen bestämmer, mottaga värdehandlingar till förvaring och förvaltning i enlighet med de i lagen om förmyndarskap och eljest i lag givna bestämmelser.

52 c §.

Omyndig må utan särskild tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som den omyndige, efter det han fyllt sexton år, själv insatt hos bankaktiebolag. Sådana medel må ej av bolaget utbetalas till förmyndaren utan den omyndiges samtycke. Har förmyndaren erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen och därom hos bolaget företett bevis, äge dock förmyndaren ensam förfoga över medlen. I fall, varom nu är sagt, skall anteckning, att förmyndaren äger ensam förfoga över inestående medel, verkställas å bevis eller i motbok, som av bolaget utlämnats, när beviset eller motboken företes hos bolaget.

I fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man efter vad i lagen om förmyndarskap är stadgat, må hos bolaget förbehåll när som helst göras, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Har förbehåll gjorts, skall anteckning därom verkställas å bevis, som utfärdas om insättningen, eller i motbok, som utlämnas av bolaget. Då med överförmyndarens tillstånd uttagning av medel skett, skall ock anmärkning om tillståndet göras. Förmyndare och god man äga på begäran erhålla bevis om beloppet av de medel, som insättas eller innestå under sådant förbehåll, så ock, om meddelat tillstånd icke blivit använt, intyg därom.

Utän hinder därav, att motbok rörande insättning å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning förut utfärdats, må ny motbok utfärdas för den, till vilkens förmån medel insatts med förbehåll i avseende å medlens utbetalning, så ock för omyndig, som fyllt sexton år, för vilken utfärdats motbok å medel, varöver den omyndige ej äger själv förfoga. Har i fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man, förbehåll gjorts, varom i andra stycket sägs, äge jämväl förmyndaren eller gode mannen för insättning av medel utan sådant förbehåll utfå annan motbok.

113 §.

De	bolagsordning.
Stiftarna	tio.
Finnes	erfordras.
Stadfästes	kalenderår.

Vid meddelande av tillåtelse att driva bankrörelse äger Konungen stadga skyldighet för solidariskt bankbolag att vid huvudkontoret och avdelningskontor, som Konungen bestämmer, mottaga värdehandlingar till förvaring och förvaltning i enlighet med de i lagen om förmynderskap och eljest i lag givna bestämmelser.

168 c §.

Omyndig må utan särskild tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som den omyndige, efter det han fyllt sexton år, själv insatt hos solidariskt bankbolag. Sådana medel må ej av bolaget utbetalas till förmyndaren utan den omyndiges samtycke. Har förmyndaren erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen och därom hos bolaget företett bevis, äge dock förmyndaren ensam förfoga över medlen. I fall, varom nu är sagt, skall anteckning, att förmyndaren äger ensam förfoga över innestående medel, verkställas å bevis eller i motbok, som av bolaget utlämnats, när beviset eller motboken företes hos bolaget.

I fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man efter vad i lagen om förmynderskap är stadgat, må hos bolaget förbehåll när som helst göras, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd. Har förbehåll gjorts, skall anteckning därom verkställas å bevis, som utfärdas om insättningen, eller i motbok, som utlämnas av bolaget. Då med överförmyndarens tillstånd uttagning av medel skett, skall ock anmärkning om tillståndet göras. Förmyndare och god man äga på begäran erhålla bevis om

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

beloppet av de medel, som insättas eller innestå under sådant förbehåll, så ock, om meddelat tillstånd icke blivit använt, intyg därom.

Utän hinder därav, att motbok rörande insättning å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning förut utfärdats, må ny motbok utfärdas för den, till vilkens förmån medel insatts med förbehåll i avseende å medlens utbetalning, så ock för omyndig, som fyllt sexton år, för vilken utfärdats motbok å medel, varöver den omyndige ej äger själv förfoga. Har i fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man, förbehåll gjorts, varom i andra stycket sägs, äge jämväl förmyndaren eller gode mannen för insättning av medel utan sådant förbehåll utfå annan motbok.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1925; dock skall omyndig, som före nämnda dag fyllt femton men ej sexton år, äga utan tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som han, efter det han fyllt femton år, själv å motbok insatt, såframt ej förmyndaren enligt bevis, som företetts hos banken, erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen.

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tingsammansåttnaderna för handläggning av vissa mål och ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingsammansåttnaderna för handläggning av vissa mål och ärenden skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

I	— — — — —	slag:
1. mål	— — — — —	målsägande;
2. växel mål	— — — — —	check;
3. andra	— — — — —	räkning;
4. mål	— — — — —	boskillnad;
5. ärenden, som avses i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden, dock av ärenden angående förmynderskap och godmanskap endast de, som angå in-skrifning av förmynderskap och godmanskap, anteckning att förmynderskap innehaves av den, som på grund av lag är förmyndare, samt förordnande		5. ärenden, som avses i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden, dock ej sådana till protokollet över ärenden angående förmynderskap och godmanskap hörande ärenden, där fråga är om tillstånd till viss förvaltningsåtgärd eller talan fullföljts mot något överförmyndarens beslut.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

och entledigande av förmyndare eller
god man.

6. ärenden	— — — — —	stad.
Vid	— — — — —	närvarande.
Mål	— — — — —	behandling.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag om ändrad lydelse av lagen den 22 april 1921 (nr 159) med vissa bestämmelser om förmynderskap för omyndig medlem av det kungliga huset.

Härigenom förordnas, att lagen den 22 april 1921 med vissa bestämmelser om förmynderskap för omyndig medlem av det kungliga huset skall hava följande ändrade lydelse:

De i lagen om förmynderskap givna bestämmelser om överförmyndarens och rättens tillsyn över förmyndares förvaltning, om förmyndares skyldighet att i vissa fall inhämta överförmyndarens eller rättens samtycke, så ock om förmyndares redovisningsskyldighet skola ej äga tillämpning i avseende å förmynderskap för omyndig medlem av det kungliga huset. Beträffande sådant förmynderskap skall fortfarande gälla vad i ärvdabalken stadgas om förmyndares skyldighet att, när han frånträder förmynderskap, utgiva den omyndiges egendom samt lämna slutredovisning, så ock om talan å sådan redovisning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 3, 6 och 7 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 6 och 7 §§ skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 3, 6, 7 och 9 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 3, 6, 7 och 9 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

I fall — — — — — sammanträdet.

Kallelse å delägarna skall bevisligen tillställas dessa minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medgives, samt innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkallas. Hava ej delägarna enats om annat ställe för sammanträdes hållande, skall detta äga rum inom någon av de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begäre den sammankallande förordnande av god man för den bortovarande enligt lagen om förmynderskap.

Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, varjämte kallelsen skall, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjuugu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten.

Har — — — — — fastigheten.

Kostnad — — — — — samfälligheten.

6 §.

1 mom. Vilja — — — — — härav.

2 mom. För beslut om ägas utlegning för längre tid än fem år erfordras minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt. Beslutet skall underställas rättens prövning. Finner rätten, att beslutet icke är i laga ordning tillkommet eller att det strider mot allmän lag eller författning eller länder till märkligt förfång för delägare, som ej lämnat sitt medgivande till upplåtelsen, skall beslutet av rätten undanröjas; i annat fall varde det fastställt.

3 mom. Vad i 8 kap. 14 § av lagen om förmynderskap stadgas, skall ej äga tillämpning i avseende å upplåtelse enligt denna lag av rätt till samfällighet, vari omyndig eller ock sjuk eller bortovarande, för vilken god man förordnats, äger del. Dock må beslut om upplåtelse, som i 2 mom. avses, även om det biträts å den omyndiges, sjukes eller bortovarandes vägnar, ej fastställas, såframt beslutet finnes lönda till märkligt förfång för denne.

7 §.

Vilja delägare avhända sig äga, som i denna lag avses, och kan det ske utan märkligt förfång för delägare, som ej därtill samtycker, äge de ock härom besluta; och skall vad i 6 § 2 mom. sägs om besluts fattande och underställande äga motsvarande tillämpning. Där någon delägare det yrkar, må dock avhändandet ej äga rum annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

Vad i 8 kap. 15 § av lagen om förmynderskap stadgas skall ej äga tillämpning i fråga om försäljning enligt denna lag av samfällighet, vari omyndig

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller ock sjuk eller bortovarande, för vilken god man förordnats, äger del, och skall i sådant fall vad i 6 § 3 mom. sista punkten stadgas angående fastställelse å beslut, som där avses, äga motsvarande tillämpning.

Har — — — — — ordning.

Då — — — — — underskrivas.

Är — — — — — därtill.

9 §.

Delägaras — — — — fastställt.

Har ansökan gjorts om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall på begäran av någon av dessa överexekutor, där omständigheterna ej till annat föranleda, meddela förbud för delägarna att å ägan verkställa avverkning så ock, där skäl därtill äro, meddela *dem förbud att å ägan* taga ler, torv, grus eller dylikt. Sådant förbud skall äga giltighet intill dess beslut enligt 5, 6 eller 7 § om ägans användning eller avhändande kommit till stånd och trätt i tillämpning eller ock frågan om ägans tillgodogörande på sätt nu är sagt förfallit. Om sådant förbud gälle i tillämpliga delar vad i utsökningslagen om skingringsförbud sägs, dock att pant eller borgen för skada, som kan genom åtgärden vederparten tillskyndas, icke erfordras.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 24 § i lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.

Härigenom förordnas, att 24 § i lagen den 29 juni 1923 om sparbanker skall hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

24 §.

Omyndig må utan särskild tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som den omyndige, efter det han fyllt sexton år, själv insatt å motbok. Sådana medel må ej från sparbanken utbetalas till förmyndaren utan den omyndiges samtycke. Har förmyndaren erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen och därom hos sparbanken företett bevis, äge dock förmyndaren ensam förfoga över medlen. I fall, varom nu är sagt, skall anteckning, att förmyndaren äger ensam förfoga över innestående medel, verkställas i den avräkningsbok, som omförmäles i 31 §, så ock i motboken, när den nästa gång företes hos banken.

I fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man efter vad i lagen om förmynderskap är stadgat, må förbehåll när som helst göras, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd. Har förbehåll gjorts, skall anteckning därom verkställas såväl i avräkningsboken som i motboken. Då med överförmyndarens tillstånd uttagning av medel skett, skall ock anmärkning om tillståndet göras. Förmyndare och god man äge på begäran erhålla bevis om beloppet av de medel, som insättas eller innestå under sådant förbehåll, så ock, om meddelat tillstånd icke blivit använt, intyg därom.

Utän hinder därav, att motbok förut utfärdats, må ny motbok utfärdas för den, till vilkens förmån medel insatts med förbehåll i avseende å medlens utbetalning, så ock för omyndig över sexton år, för vilken utfärdats motbok å medel, varöver den omyndige ej äger själv förfoga. Har i fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man, förbehåll gjorts, varom i andra stycket sägs, äge jämväl förmyndaren eller gode mannen för insättning av medel utan sådant förbehåll utfå annan motbok.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925; dock skall omyndig, som före nämnda dag fyllt femton men ej sexton år, äga utan tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som han, efter det han fyllt femton år, själv å motbok insatt, såframt ej förmyndaren enligt bevis, som företetts hos banken, erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen.

Förslag till lag angående ändring i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äkten- skap och förmynderskap.

Härigenom förordnas, att i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äkten-
skap och förmynderskap, Härigenom förordnas, att i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella

(Kungl. Maj:ts förslag.)

nella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap dels 4 kap. skall erhålla den ändrade lydelse nedan angives, dels efter 4 kap. skall införas ett nytt kapitel, betecknat såsom 5 kap., med den överskrift och av den lydelse nedan angives och dels nuvarande 5 kap. hädanefter skall betecknas såsom 6 kap.:

**4 kap. Om förmynderskap för
minderåriga.**

1 §.

Vad i svensk lag är stadgat om förmynderskap för *minderårig* skall äga tillämpning jämväl i avseende å *minderårig* svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap för sådan *minderårig* anordnat i främmande stat, där han har hemvist, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förmynderskap är anordnat här i riket, besluta, att förmynderskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Konungen äger beträffande förmynderskap för *minderåriga* svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående värden av *minderårigs* värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman att vara överförmyndare.

2 §.

Har utländsk undersåte, som enligt lagen i den stat, han tillhör, bör på grund av *minderårighet* förses med förmyndare, hemvist här i riket, inhämta rätten, genom bemedling av

(Utskottets förslag.)

rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap dels 4 kap. skall *till rubrik och innehåll* erhålla den ändrade lydelse nedan angives, dels efter 4 kap. skall införas ett nytt kapitel, betecknat såsom 5 kap., med den överskrift och av den lydelse nedan angives och dels nuvarande 5 kap. hädanefter skall betecknas såsom 6 kap.:

**4 kap. Om förmynderskap för
underåriga.**

1 §.

Vad i svensk lag är stadgat om förmynderskap för *underårig* skall äga tillämpning jämväl i avseende å *underårig* svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap för sådan *underårig* anordnat i främmande stat, där han har hemvist, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förmynderskap är anordnat här i riket, besluta, att förmynderskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Konungen äger beträffande förmynderskap för *underåriga* svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående värden av *underårigs* värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman att vara överförmyndare.

2 §.

Har utländsk undersåte, som enligt lagen i den stat, han tillhör, bör på grund av *underårighet* förses med förmyndare, hemvist här i riket, inhämta rätten, genom bemedling av ministern

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

ministern för utrikes ärendena, huruvida förmynderskap kommer att anordnas i enlighet med den främmande statens lag. Upplyses det, att sådant förmynderskap ej kommer att anordnas, eller erhålles ej svar inom sex månader, varde förmynderskap anordnat enligt svensk lag. Anordnas förmynderskap i enlighet med lagen i den stat, den *minderårige* tillhör, förordne rätten, att förmynderskap ej längre skall vara anordnat enligt svensk lag.

för utrikes ärendena, huruvida förmynderskap kommer att anordnas i enlighet med den främmande statens lag. Upplyses det, att sådant förmynderskap ej kommer att anordnas, eller erhålles ej svar inom sex månader, varde förmynderskap anordnat enligt svensk lag. Anordnas förmynderskap i enlighet med lagen i den stat, den *underårige* tillhör, förordne rätten, att förmynderskap ej längre skall vara anordnat enligt svensk lag.

3 §.

Skall förmynderskap för *minderårige*, som vistas här i riket, ej anordnas enligt svensk lag, eller är ännu ej utrett, om det skall ske, äge likväl rätten eller domaren, om den omyndiges angelägenheter kräva omedelbar vård, efter vad i svensk lag är stadgat förordna förmyndare för tiden intill dess förmynderskap anordnats i enlighet med den främmande statens lag eller förmyndare blivit av rätten genom slutligt beslut utsedd.

Är förmynderskap anordnat enligt lagen i främmande stat, må i trängande fall god man enligt svensk lag förordnas att vårda den omyndiges angelägenheter.

4 §.

Enligt lagen i den stat, *minderårige* tillhör, skall, även om förmynderskap är anordnat efter annan lag, bedömas, när behov av förmyndare upphör.

5 §.

Är förmynderskap för *minderårige* i överensstämmelse med vad ovan sägs anordnat enligt främmande lag, lände den lag till efterrättelse i fråga om

3 §.

Skall förmynderskap för *underårige*, som vistas här i riket, ej anordnas enligt svensk lag, eller är ännu ej utrett, om det skall ske, äge likväl rätten eller domaren, om den omyndiges angelägenheter kräva omedelbar vård, efter vad i svensk lag är stadgat förordna förmyndare för tiden intill dess förmynderskap anordnats i enlighet med den främmande statens lag eller förmyndare blivit av rätten genom slutligt beslut utsedd.

4 §.

Enligt lagen i den stat, *underårige* tillhör, skall, även om förmynderskap är anordnat efter annan lag, bedömas, när behov av förmyndare upphör.

5 §.

Är förmynderskap för *underårige* i överensstämmelse med vad ovan sägs anordnat enligt främmande lag, lände den lag till efterrättelse i fråga om

(Kungl. Maj:ts förslag.)

verkan av omyndigheten och förmyndarens behörighet att handla å den *minderåriges* vägnar.

Har den *minderårig*e här i riket företagit rättshandling på förmögenhetsrättens område, som han enligt den främmande lagen är obehörig att företaga, vare rättshandlingen likväl för honom bindande, om han ägt behörighet enligt svensk lag och den, emot vilken rättshandlingen företogs, varken insåg eller bort inse hans bristande behörighet.

Om verkan av förbindelse enligt växel eller check är särskilt stadgat.

6 §.

Varder förmynderskap för *minderårig* svensk undersåte, som har hemvist i främmande stat, anordnat här i riket, göra rätten ofördröjligen anmälan därom till ministern för utrikes ärendena.

(Utskottets förslag.)

verkan av omyndigheten och förmyndarens behörighet att handla å den *underåriges* vägnar.

Har den *underårig*e här i riket företagit rättshandling på förmögenhetsrättens område, som han enligt den främmande lagen är obehörig att företaga, vare rättshandlingen likväl för honom bindande, om han ägt behörighet enligt svensk lag och den, emot vilken rättshandlingen företogs, varken insåg eller bort inse hans bristande behörighet.

Om verkan av förbindelse enligt växel eller check är särskilt stadgat.

6 §.

Varder förmynderskap för *underårig* svensk undersåte, som har hemvist i främmande stat, anordnat här i riket, göra rätten ofördröjligen anmälan därom till ministern för utrikes ärendena.

7 §.

Konungen äger, efter avtal med främmande stat, med avseende å svenska undersåtar, som där hava hemvist, eller undersåtar i den staten, vilka hava hemvist här i riket, stadga avvikelser från de i 1, 2, 3, 4 och 5 §§ givna bestämmelser.

Skall, enligt de i viss främmande stat gällande allmänna regler om internationella rättsförhållanden, förmynderskap för *minderårig* anordnas enligt lagen i den stat, där han har hemvist, äger ock Konungen förordna, att förmynderskap skall enligt svensk lag anordnas för undersåtar i den staten, vilka hava hemvist här i riket, samt att förmynderskap ej skall sålunda anordnas för svenska undersåtar, vilka hava hemvist i den främmande staten.

Skall, enligt de i viss främmande stat gällande allmänna regler om internationella rättsförhållanden, förmynderskap för *underårig* anordnas enligt lagen i den stat, där han har hemvist, äger ock Konungen förordna, att förmynderskap skall enligt svensk lag anordnas för undersåtar i den staten, vilka hava hemvist här i riket, samt att förmynderskap ej skall sålunda anordnas för svenska undersåtar, vilka hava hemvist i den främmande staten.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 kap. Om förmynderskap för omyndigförklarade.**1 §.**

Vad i svensk lag är stadgat om omyndighetsförklaring och om förmynderskap för omyndigförklarade skall äga tillämpning jämväl i avseende å svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap anordnat i främmande stat för svensk undersåte, som där har hemvist men som är förklarad omyndig här i riket eller om vars försättande i omyndighet här är fråga, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förmynderskap är anordnat här i riket, besluta, att förmynderskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Konungen äger beträffande förmynderskap för omyndigförklarade svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående värden av omyndigs värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman att vara överförmyndare.

2 §.

Har ansökan gjorts om omyndighetsförklaring av utländsk undersåte, som har hemvist här i riket, inhänte rätten, genom bemedling av ministern för utrikes ärendena, huruvida förmynderskap kommer att anordnas enligt den främmande statens lag. Upplyses det, att sådant förmynderskap icke kommer att anordnas, eller erhålles ej svar inom sex månader, varde omyndighetsförklaring av rätten meddelad och förmynderskap här anordnat enligt svensk lag.

3 §.

Är svensk undersåte förklarad omyndig i främmande stat, kan omyndighetsförklaringen hävas jämväl här i riket enligt svensk lag.

Har undersåte i främmande stat förklarats omyndig här i riket, men varder förmynderskap för honom anordnat enligt den främmande statens lag, skall den här förordnade förmyndaren entledigas.

4 §.

Skall i visst fall svensk lag ej äga tillämpning beträffande omyndighetsförklaring av någon, som vistas här i riket, eller är ännu ej utrett, om det skall ske, äge likväl rätten eller domaren, om dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara, förordna, att han skall vara omyndig under tiden intill dess vård om hans angelägenheter anordnats i enlighet med lagen i hans hemland eller rätten meddelat slutligt utslag, så ock för samma tid förordna förmyndare. I avseende å förordnande, varom nu är sagt, skall vad i lagen om för-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

mynderskap 12 kap. 8 § och 14 § andra och tredje styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Är förmynderskap anordnat enligt lagen i främmande stat, må ock i trängande fall god man enligt svensk lag förordnas att vårda den omyndiges angelägenheter.

5 §.

Om omyndighetsförklaring, som meddelats av behörig utländsk myndighet, skall genom svensk domstols försorg, på begäran, kungörelse införas i allmänna tidningarna. Den utländska myndighetens behörighet skall styrkas genom intyg av här i riket anställd diplomatisk eller konsulär ämbetsman eller av svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning, då omyndighetsförklaring blivit hävd av behörig utländsk myndighet.

6 §.

Är förmynderskap för omyndigförklarad efter vad ovan sägs anordnat i enlighet med utländsk lag, skall vad i 4 kap. 5 § är stadgat i avseende å *minderårig* äga motsvarande tillämpning.

Har omyndighetsförklaringen kungjorts efter vad i detta kap. 5 § är sagt, må dock den, mot vilken den omyndigförklarade här i riket företagit rättshandling, icke åberopa, att han ej ägde eller bort äga kännedom om omyndighetsförklaringen.

6 §.

Är förmynderskap för omyndigförklarad efter vad ovan sägs anordnat i enlighet med utländsk lag, skall vad i 4 kap. 5 § är stadgat i avseende å *underårig* äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Vad i detta kap. sägs om omyndighetsförklaring och förmynderskaps anordnande enligt utländsk lag skall äga motsvarande tillämpning i avseende å annan därmed jämförlig åtgärd, som är förenad med inskränkning i den rättsliga handlingsförmågan.

8 §.

Varder svensk undersåte, som har hemvist i främmande stat, här i riket förklarad omyndig och förmyndare för honom förordnad, göra rätten ofördröjligen anmälan därom till ministern för utrikes ärendena.

9 §.

Konungen äger, efter avtal med främmande stat, med avseende å svenska undersåtar, som där hava hemvist, eller undersåtar i den staten, vilka hava hemvist här i riket, stadga avvikelser från de i 1, 2, 3, 4 och 6 §§ givna bestämmelser.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Skall, enligt de i viss främmande stat gällande allmänna regler om internationella rättsförhållanden, lagen i den stat, där hemvistet är, äga tillämpning med avseende å omyndighetsförklaring och förmynderskap för omyndigförklarade, äger ock Konungen förordna beträffande undersåtar i den staten, vilka hava hemvist här i riket, att omyndighetsförklaring må ske och förmynderskap anordnas enligt svensk lag, samt i fråga om svenska undersåtar, vilka hava hemvist i den främmande staten, att omyndighetsförklaring må ske och förmynderskap anordnas i den främmande staten.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

**Förslag till lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen
den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion.**

Härigenom förordnas, att 12 § i lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion skall i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

Konsulardomaren är konkursdomare.

I fråga — — — — — landet.

Beträffande — — — — — underrätt.

Han skall jämväl förordna förmyndare och god man, som i lagen om förmynderskap avses; åliggande honom att öva den tillsyn å förmyndares och god mans förvaltning, som enligt nämnda lag åligger rätten. Han äge ock förordna överförmyndare, där så erfordras.

Äktenskapsförord — — — — — honom.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1925.

B) att riksdagen måtte godkänna följande:

**Förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1, 3
och 4, § 3 mom. 2 och § 4 i förordningen den 21 juni 1922
(nr 277) angående postsparbanken.**

Härigenom förordnas, att § 2 mom. 1, 3 och 4, § 3 mom. 2 och § 4 i förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken skola hava följande ändrade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 2.

Mom. 1. Envar äger att för egen räkning eller till förmån för annan (en skild person, firma, förening eller dylikt) insätta medel i postsparbanken.

Insättning må icke ske annat än i helt krontal. En och samma persons tillgodohavande må ej ökas utöver 5,000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet. Då, efter vad i mom. 4 stadgas, för samma person utfärdats flera motböcker, skall dock vad nyss är sagt gälla i fråga om tillgodohavandet enligt varje särskild motbok.

Mom. 3. Den, som begär motbok för annan, äger göra det förbehåll, att medel, som insätts å motboken, icke skola få uttagas förr än efter viss tid. Vill han göra annat förbehåll, ankommer det på generalpoststyrelsens prövning, huruvida motbok må med det förbehåll utfärdas.

I fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man efter vad i lagen om förmynderskap är stadgat, må förbehåll när som helst göras, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd. Förmyndare och god man äge på begäran erhålla bevis om beloppet av de medel, som insätts eller innestå under sådant förbehåll, så ock, om meddelat tillstånd icke blivit använt, intyg därom.

Rörande varje förbehåll, som gäller i fråga om de å motbok insatta medlen, skall anteckning finnas i motboken.

Mom. 4. En och samma person äger i allmänhet ej utbekomma mer än en motbok. Utan hinder däray, att motbok förut utfärdats, må ny motbok utfärdas för den, till vilkens förmån medel insatts, med förbehåll i avseende å medlens utbetalning, så ock för omyndig över sexton år, för vilken utfärdats motbok å medel, varöver den omyndige ej själv äger förfoga. Har i fråga om medel, som stå under förvaltning av förmyndare eller god man, förbehåll gjorts, varom i mom. 3 andra stycket sägs, äge jämväl förmyndaren eller gode mannen för insättning av medel utan sådant förbehåll utfå annan motbok.

§ 3.

Mom. 2. Uttagning, som icke omfattar hela det å motbok innestående beloppet, må icke ske annat än i helt krontal.

Uttaget belopp skall avföras i motboken. Då medel uttagits av förmyndare eller god man med överförmyndarens tillstånd, skall ock anmärkning om tillståndet göras.

§ 4.

Omyndig må utan särskild tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som den omyndige, efter det han fyllt sexton år, själv insatt å motbok. Sådana medel må ej utbetalas till förmyndaren utan den omyndiges samtycke. Har förmyndaren erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

och därom hos postsparbanken företett bevis, äge dock förmyndaren ensam förfoga över medlen. I fall, varom nu är sagt, skall anteckning, att förmyndaren äger ensam förfoga över innestående medel, verkställas i motboken, när den nästa gång företes hos banken.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1925; dock skall omyndig, som före nämnda dag fyllt femton men ej sexton år, äga utan tillåtelse av förmyndaren förfoga över medel, som han, efter det han fyllt femton år, själv å motbok insatt, såframt ej förmyndaren enligt bevis, som företetts hos postsparbanken, erhållit överförmyndarens tillstånd att omhändertaga medlen.

C) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

D) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida genom ändring i lagen den 29 juni 1923 om sparbanker möjlighet kan beredas för förmyndare och gode män att i sparbank verkställa sådan nedsättning av värdehandlingar, som enligt förslaget till lag om förmynderskap skall ske i riksbanken eller annan bank, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning;

E) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida en sådan mera omfattande omorganisation av Stockholms förmyndarkammare, avseende särskilt förvaltningskostnadernas nedbringande, är möjlig, att förmyndarkammaren lämpligen skall kunna även för framtiden bibehållas under fortsatt utövning av antingen samtliga de funktioner, som enligt utskottets förslag till avfattning av 13 § i förslaget till lag angående införande av lagen om förmynderskap skola utövas av förmyndarkammaren, eller ock endast vissa av dessa funktioner, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 29 april 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna**, *Jacob Larsson*, *Rogberg*, *Edw. Larson*, *Åkerman*, *Olaus Pettersson*, *K. G. Westman* och *Klefbeck*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje, *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam*, *Strid*, *Lindley*, *Leo*, *Johansson* i Brånalt och *Johanson* i Huskvarna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1:o) *ridkommande utskottets hemställan i dess helhet:*

av herr *Hederstierna*, som anfört:

»Den brist, som för närvarande vidlåder vårt förmynderskapsväsende, ligger huvudsakligen däri, att tillräcklig trygghet icke förefinnes vid förvaltningen av omyndigs medel, och det är en sådan trygghet, som den nya lagstiftningen är avsedd att bereda. Ett avsevärt steg i denna riktning är fastslåendet av principen, att en förmyndare förvaltar annans egendom och icke får sammanblanda den omyndiges penningar och värdepapper med sina egna eller andras, samt stadgandet att han straffas enligt strafflagen, om han visar trolöshet som förmyndare. Hur riktig än denna princip är, så är den dock icke i och för sig nog. Ett straffhot är ofta icke tillräckligt, då en förvaltare av annans egendom säkerligen i de flesta fall icke därav avskräckes att i eget intresse använda annans egendom, enär han alltid tror, att han inom kort skall bliva i tillfälle att lämna ersättning. Lagstiftaren måste anlita även andra medel till betryggande av den omyndiges intresse och så har också i det föreliggande förslaget skett.

För beredande av dylik säkerhet ligger det närmast till hands att för hela riket införa förmyndarkamrar i likhet med den förmyndarkammare, som sedan århundraden tillbaka förefunnits i Stockholm och där medfört synnerligen vackert resultat i fråga om bevarande av de omyndiges medel, och i likhet jämväl med det overformynderi, som också sedan lång tid tillbaka verkat i Köpenhamn för hela riket. Det är emellertid tydligt, att det är mycket svårt att införa sådana institutioner i allmänhet uti vårt land med dess stora vidsträckthet. Det synes därför vara ett lyckligt grepp, när lagberedningen nu föreslagit, att i stället de omyndiges alla värdehandlingar, när det sammanlagda värdet överstiger 2.000 kronor, skola i den omyndiges namn nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank, och att de icke därifrån få uttagas utan överförmyndarens tillstånd. I särskild lag är det meningen att därefter stadga, att dessa banker skola mot stadgad ersättning förvalta dessa värdehandlingar ungefär på samma sätt som de redan nu göra med andra dylika värdepapper, som äro för skötsel överlämnade till bankernas notariatavdelningar.

Om emot denna anordning icke är något att erinra, så synes man däremot icke kunna hysa samma trygghetskänsla, då man undersöker de regler, som äro i lagförslaget givna för tillvägagångendet vid förvärf för en omyndigs räkning av nya värdehandlingar, vare sig det gäller ny penningplacering eller gamla värdehandlingars utbytande emot nya. Det nya förslaget till förmynderskapslag innehåller i 8 kap. 4 §, att förmyndaren äger inköpa obligationer eller fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken eller utlåna medlen mot säkerhet av inteckning i fast egendom eller ock i myndlingens namn insätta dem hos postsparbanken eller sparbank eller för längre tid hos annan bank, och stadgas det tillika i samma paragraf, att närmare bestämmelser om de obligationer, som må inköpas, om beskaffenhet av den inteckningssäkerhet, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättningar hos bank må äga rum, meddelas av Konungen. I följande paragraf är därefter föreskrivet, att om förmyndaren vill göra den omyndiges penningmedel räntebärande på annat sätt, än i den föregående paragrafen avses, eller om han vill använda dem till inköp av aktier eller därmed jämförliga värdepapper eller eljest göra dem fruktbärande, så skall han taga överförmyndarens samtycke därtill.

Vad beträffar de fall, som omförmälas i 4:de paragrafen, så beror den trygghet, som därigenom tillförsäkras den omyndige, uteslutande på de bestämmelser, som Kungl. Maj:t kommer att utfärda i fråga om vilka sorters obligationer och inteckningar, som få inköpas utan överförmyndarens tillstånd. Det är ju klart, att en regering icke medgiver inköp av värdehandlingar i annan mån än den finner dessa fullt betryggande. Men även regeringar kunna misstaga sig. De vilja gynna ett visst företag, som de anse för gagneligt, och de önska därför underlätta tillförandet av kapital till detsamma samt uppföra på den grund dess obligationer i den i 4:de § avsedda listan. Så placeras en massa omyndiges medel i dylika värdehandlingar, men efter några år visar sig att företaget icke varit så solitt, som man tänkt sig. Bubblan brister och de omyndiges medel äro borta. För att söka förebygga dylikt har jag inom utskottet föreslagit, att man skulle i lagen intaga uppgift å de papper, som skulle få inköpas enligt 4:de paragrafen, och i sådant avseende hemställt, att man skulle uppräknat statens, hypoteksbankens, stadshypotekskassans och kommuners obligationer, fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken, inteckningar inom 60 procent av taxeringsvärdet med viss ytterligare begränsning ävensom insättningar hos postsparbanken eller sparbank eller ock hos annan bank på vissa räkningar och med återbetalning inom tid, som ej finge vara kortare än sex månader. Naturligen finnes det andra värdehandlingar, som äro fullt lika säkra som dessa, men då de nämnda finnas i överflöd, lärer anledning saknas att öka antalet. Detta mitt yrkande har emellertid icke vunnit utskottets stöd.

Den otrygghet, som enligt förslaget vidlåder 4 §, bliver än större, då man övergår till den 5:te. Det behövs, som nämnt, allenast att förmyndaren och överförmyndaren äro överens, så kunna de omyndiges medel placeras

i vilket företag som helst. Huru kommer detta i verkligheten att ges alta sig? Såsom redan erinrats skall de omyndiges medel alltid inestå i banken. Vad är då naturligare, än att förmyndaren rådfrågar vederbörande bankchef, huru han bäst skall placera medlen, och sedan han erhållit dennes råd, därefter utverkar överförmyndarens samtycke? Icke heller i dessa fall förutsätter jag naturligen annat än att bankchefen icke tillråder inköp av andra papper än dem han anser säkra, men även han kan misstaga sig, så mycket mer som hans bank ofta är intresserad i ett företag och han tror på dess framtid. På detta sätt öppnar lagförslaget rum för ett ytterligare bankvälde i detta land. Många gånger äro bankernas företag säkra, men erfarenheten lärer väl dock ha visat, att så icke alltid är fallet. Enligt min mening måste man därför i själva lagen införa mer betryggande bestämmelser. I sådant avseende har jag inom utskottet yrkat, att uti 5 § skulle intagas föreskrift därom, att om förmyndare vill göra den omyndiges medel fruktbärande på annat sätt än i 4 § avses, skulle han därtill taga överförmyndarens samtycke, dock att till förvärvande av andra obligationer eller fordringar än i sistnämnda paragraf avsåges eller av aktier och därmed jämförliga värdehandlingar den omyndiges medel icke finge användas, med mindre särskilda omständigheter därtill föranledde och rätten lämnade sitt tillstånd, eller, därest särskild omständighet erfordrades och rättens tillstånd ej kunde lämpligen avvaktas, tillstånd meddelades av domaren.

Utskottet har beträffande sistnämnda paragraf endast i så måtto tillmötesgått mitt yrkande, att det föreslagit det tillägget, att överförmyndarens samtycke ej finge givas, med mindre särskilda skäl därtill vore, varjämte utskottet i motiveringen sökt angiva vad det härmed äsyftat. Då en motivering ju icke är bindande och säkerligen i de flesta fall icke ens bliver känd av vederbörande överförmyndare, har jag icke kunnat härmed åtnöjas. Enligt min åsikt kan man i dylika fall endast lita till rätten eller domaren, vilka med sin oberördhet av meningarna för dagen endast skulle hava att tillse, huruvida några särskilda omständigheter föreläge, varför den omyndiges medel skulle placeras på annat sätt än i 4 § föreskrives.

Det föreliggande spørsmålet bliver icke lättare överkomligt därigenom, att utskottet förändrat överförmyndaren från att vara en domstolens representant, vilket han är enligt Kungl. Maj:ts förslag, till en av kommunen utsedd god man, visserligen med överförmyndares titel men i själva verket föga skiljande sig från den ställning, de nuvarande gode männen intaga. Hade jag varit oförhindrad att framföra mina yrkanden till kamrarna, så hade jag naturligen åtnöjt mig med att i en reservation göra den hemställan om ändring i nämnda paragrafer, som jag väckt i utskottet, men då någon motion uti förevarande avseende ej föreligger, är denna utväg för mig stängd.

Under dessa förhållanden och då utskottets avfattning av samma paragrafer äro ägnade att blottställa den trygghet för förmyndarmedlens placering, som skulle vara en av de förnämsta hörnstenarna i den nya förmynderskapslagen.

återstår det för mig icke något annat än att i ärendets så beskaffade skick yrka avslag på hela lagen.

Jag får således hemställa,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt de i ämnet väckta motionerna, i den mån de icke innehålla avslag å samma proposition».

2:o) *vidkommande de särskilda lagförslagen:*

Förslaget till lag om förmynderskap.

1 kap.

Vid 1 §

av herrar *K. G. Westman* och *Lindqvist* i Halmstad, vilka velat anteckna, att de röstat mot utskottets beslut att avskaffa det hittills brukliga ordet »minderårig» i dess betydelse av »omyndig på grund av bristande ålder» och ersätta det med det nya ordet »underårig», då de för sin del icke ansett, att vare sig språkliga eller juridiska skäl tala för ett dylikt försök att ändra vårt språk.

Vid 2 §

har herr *Leo* avgivit följande yttrande:

»Beträffande de allmänna grunderna för försättande i onyndighetstillstånd har jag ansett, att de bort givas en sådan vidare avfattning, att det beretts större rum för de allmänna intressen, som kunna tala för att en person sättes under förmyndare. Jag hyser nämligen den uppfattningen, att samhället kan och bör ha ett långt vidsträcktare intresse av att skydda en enskild egendom och förmögenhet från att förstöras eller grovt vanvårdas än det, som endast bottnar uti önskan att skydda sig för att vederbörande kan genom sitt leverne komma att falla fattigvården till last. Det synes mig, som om vi i vår tid, oberoende av partiståndpunkt, borde ha nått till ett mera socialt betraktande av de på privata händer befintliga förmögenheterna såsom i grund och botten delar av nationens samlade tillgångar, vilka icke självrådigt få utsättas för uppenbar vanvård eller förstörelse.

Då denna min uppfattning emellertid icke vunnit utskottets understöd, och då ett genomförande av densamma torde kräva betydande förändringar i förevarande förslag till lagstiftning, vilka det icke varit mig möjligt att under tiden för utskottsbehandlingen följdriktigt och tillfredsställande utarbета, har det endast återstått mig att här anteckna min mening i denna principiella del av lagförslaget».

3 kap.

i fråga om förevarande kapitel i dess helhet av herrar *Jacob Larsson* och *Klefbeck*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka antagande av kapitlet med den lydelse, som innefattas i Kungl. Maj:ts förslag.

Vid 14 §

av herr *Johanson* i Huskvarna, som anført:

»Även från propositionens utgångspunkt, att kontrollorganet, överförmyndaren, skulle förordnas av rätten, kan det synas tveksamt om mot överförmyndaren tillika skulle gälla vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbetsmän, men tveksamheten måste övergå till starka betänkligheter, när kontrollorganet jämlikt utskottets, även av mig biträdda, förslag skall väljas av kommunerna. Överförmyndarens kall är grannlaga, hans åtgöranden kunna lätt bli misstolkade och en i lagen mot folkvald myndighet uttalad erinran, att han står i ämbetsmannans ansvar, kan dels locka till onödiga angrepp mot överförmyndaren och dels göra befattningens börda för tung för den samvetsgranne enskilde, vilken kanske tillika sökt, men på grund av lagen icke lyckats undgå uppdraget att vara överförmyndare.

På grund härav har jag inom utskottet hemställt,

att förevarande paragraf måtte ur förslaget utgå och att vid bifall till denna hemställan 15 § skulle erhålla ordningsnumret 14».

12 kap.

Vid 7 §

av herrar *Rogberg*, *Lindqvist* i Halmstad, *Leo* och *Johanson* i Huskvarna, vilka anført:

»Två ledamöter av lagrådet hava i fråga om förevarande paragraf yttrat, att tillräckligt skäl ej torde föreligga att i här angivna fall göra avvikelser från den synnerligen betydelsefulla regeln om offentlighet vid underdomstolarne, samt hava hemställt, att paragrafen måtte ur förslaget uteslutas. Liknande stadgande har emellertid, såsom i propositionen erinrats, upptagits i de nya lagarna på familjerättens område. Av sådan anledning hava vi, som eljest närmast ansluta oss till antydda, inom lagrådet uttalade mening, ej velat hemställa om uteslutning av paragrafen. Men till ernående av ökat skydd att förhandling inom slutna dörrar ej anlitas mot bestridande av den, vars omyndighets- eller myndighetsförklaring skall företagas, synes paragrafen böra undergå lämplig jämkning. Vi hava därför inom utskottet hemställt, att förevarande paragraf måtte erhålla följande ändrade lydelse:

I mål om omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande må rätten, därest den, vars omyndighets- eller

myndighetsförklaring är i fråga, det begär eller rätten eljest finner det lämpligt förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.»

Förslaget till lag angående införande av lagen om förmyndarskap.

Vid 13 §

av herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Strid*, *Lindley* och *Leo*, vilka anført:

»Förmyndarkammaren i Stockholm har huvudsakligen två rörelsegrenar, nämligen dels tvångsinlåning av de omyndigas kontanta medel jämte förvaltning av sålunda inlånade medel och dels förvaring och förvaltning av de omyndigas värdehandlingar. I förstnämnda hänseende kan förmyndarkammarens verksamhet således närmast jämföras med vanlig bankrörelse och i sistnämnda hänseende utövar den samma slags verksamhet, som bedrivs av riksbanken och enskilda banker, då de genom sina notariatavdelningar av allmänheten i öppet förvar mottaga värdehandlingar. Genom det föreliggande förslaget till ny förmyndarskapslagstiftning skola de omyndigas kontanta medel insättas i bank, i den mån de icke av förmyndaren placeras på annat godkänt sätt, och de omyndigas värdehandlingar skola med vissa undantag nedsättas hos riksbanken eller annan bank. I fråga om såväl kontanta medel, som inestå i bank, som ock värdehandlingar, som nedsatts i bank, gälla särskilda föreskrifter, avsedda att göra dessa tillgångar svåråtkomliga för förmyndaren. Genom den föreslagna lagstiftningens allmänna regler vinnes således i huvudsak samma trygghet för de omyndiga som genom förmyndarkammarens handhavande av dessa angelägenheter. Något egentligt behov av förmyndarkammarens bibehållande föreligger således icke.

Enligt den av herr Lindhagen i första kammaren avgivna motionen böra förmyndarkammarens förvaltningsutgifter beräknas till cirka 145,000 kronor årligen. Om förmyndarkammaren skall bibehållas och, såsom rimligt är, påtaga sig alla de uppgifter, vilka enligt den nya lagen åligga såväl överförmyndaren som bankerna, erfordras emellertid, enligt vad i samma motion angivits, anställande av flera arbetskrafter, varigenom kostnaderna komma att än ytterligare ökas. Av den vid motionen fogade utredningen i kostnadsfrågan framgår vidare, att efter bouppteckningsavgifternas förestående avskaffande kostnaderna icke kunna täckas med belopp, motsvarande vad de omyndiga enligt lagstiftningens allmänna regler skulle vara skyldiga betala i arvode dels till överförmyndaren och dels till bankerna för förvaring och vård av deponerade värdehandlingar. Bristen måste täckas genom avkastningen å förmyndarkammarens garantifond och eventuellt ytterligare bidrag antingen från Stockholms stad eller, i den mån sådant icke kan utverkas, från de omyndiga själva. Från nationalekonomisk synpunkt måste det emellertid betraktas såsom

oriktigt, att på detta sätt särskilda medel bindas för uppehållande av en institution, för vilken intet behov föreligger utan vilken kan med fördel ersättas genom andra anordningar, som draga avsevärt lägre kostnader.

Häremot torde nu invändas, att utsikt eventuellt föreligger att genom en omorganisation av förmyndarkammaren nedbringa kostnaderna till sådant belopp, att desamma efter bouppteckningsavgifternas avskaffande skola kunna bestridas allenast med samma avgifter, som de omyndiga skulle vara skyldiga betala enligt den nya lagstiftningens allmänna regler. Det är emellertid att märka, att förmyndarkammarens personal till stor del utgöres av personer med högre kvalifikationer i den säkra ställning, som följer med allmän tjänst. En omorganisation med åsyftade verkningar kan uppenbarligen icke företagas utan en fullständig brytning med detta system. Vi hava anledning antaga, att förmyndarkammaren icke skall visa benägenhet att tillgripa en sådan åtgärd och sålunda i realiteten upphöra att existera såsom ämbetsverk. Men även om en sådan omorganisation skulle komma till stånd, kvarstår dock det principiellt oriktiga i att binda särskilda arbetskrafter för en organisation med så begränsad verksamhet som förmyndarkammaren. Därest denna verksamhet i stället enligt lagens allmänna regler överflyttas på bankerna, lär, genom fördelningen på ett flertal händer, den härav föranledda ökningen i arbete för bankerna icke behöva medföra ökning jämväl av deras personal.

Den omständigheten att man, om förmyndarkammaren bibehålles, icke behöver för huvudstaden uppehålla den begränsning i fråga om värdet, som eljest stadgats för förmyndarens skyldighet att i bank nedsätta värdehandlingar eller föranstalta om s. k. spärr för kontanta tillgodohavanden, uppväger enligt vår mening icke de nu framhållna olägenheterna av förmyndarkammarens bibehållande.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att Kungl. Maj:ts förslag måtte oförändrat antagas i vad angår 13 § i förslaget till lag angående införande av lagen om förmyndarskap.»

3:o) *vidkommande utskottets hemställan i övrigt:*

av herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Strid*, *Lindley* och *Leo*, vilka, under hänvisning till vad de yttrat i fråga om 13 § i förslaget till lag angående införande av lagen om förmyndarskap, yrkat,

att utskottets hemställan under punkt E) angående skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande ifrågasatt omorganisation av Stockholms förmyndarkammare måtte avslås.